TUDOR MUȘATESCU

Teatru

AL OPTULEA PĂCAT

1946

PERSOANELE

Bartolomeu Zălaru, zis Bică, codirector al ziarului *Conştiinţa naţională*, organ independent de asanare naţională. Este, aşa cum sînt toţi care au făcut, din presă, tarabă şi din talent, negustorie. Fizicul, arogant şi cinic, ca şi moralul... 45 de ani.

Ştefan Balint, codirector al aceluiaşi ziar. Fizic distins, care trădează o educaţie îngrijită. Complet opus, din acest punct de vedere, lui Zălaru, care şi-a făcut din mîrlănie un blazon şi din lipsă de educaţie, o aristocraţie.

Are în atitudine ceva din liniştea apelor în care zac bulbuane. Coleg de şcoală primară şi, mai apoi, de facultate cu Zălaru, are aceeaşi vîrstă. Pare mai în etate, însă, fiindcă e mai distins. Educaţia timpurie, de mic, se cunoaşte în fiinţa sa întreagă. A lui Zălaru, tardivă, s-a localizat numai în bucile obrajilor şi în exuberanţa picioarelor de monument.

Barbu Străjescu, boier în boemă şi boem în boierie. Român la Paris şi parizian în Bucureşti. Prieten din copilărie cu Balint. Azi nu e decît un chibiţ pitoresc pe marginea vieţii altora.

Jean Panţîru, administratorul *Conştiinţei naţionale*, cu toate avantajele şi riscurile meseriei. Inteligent şi cînd face pe prostul. Iubeşte banii, în primul rînd pentru plăcerea de a-i cîştiga.

Ilie Borcănescu-Branţ, mare industriaş. A început viaţa desculţ şi-acum — ca să se răzbune — fabrică ghete în serie. Iubeşte viaţa şi toate agrementele ei.

D.D. Diaconu (D.D.D.) reporter la *Conştiinţa naţională*. Tînăr.

Rădan, secretar general la Ministerul de Comerţ. 55 de ani.

Duţă, fost servitor al familiei Balint. Actualmente, om de serviciu în redacţia *Conştiinţei naţionale*.

Mona, soţia lui Balint. Intelectuală din vocaţie. Feminitatea sa — ultragiată la primul contact cu viaţa — s-a refulat sub o senină resemnare, ca o comoară care îşi semnalează prezenţa numai pentru acei care îi pot remarca flăcările albastre. 30 de ani.

Arabella, un rar exemplar de feminitate, graţie şi frumuseţe. Are strălucirea violentă a diamantului în soare, în contrast cu Mona, a cărei strălucire este interioară, ca a platinei. Onestă, sub o aparenţă contrarie, duce calvarul propriului său paradox. Inteligenţa sa este accesorie. 30 de ani.

Titza, Titza, cu „tz". Fiica lui Borcănescu-Branţ. Tovalul ei nativ n-a evoluat încă pînă la piele, cu toate ingredientele cosmeticii mondiale. Luxoasă pînă la vulgaritate, ca o chiftea servită cu maioneză, ambiţioasă fără control — sub toate parfumurile cu care circulă, îmbibată, în viaţă — pute iremediabil a pap. 28 de ani, dar minte.

Silvia, stenodactilografă la *Conştiinţa naţională*. Trăieşte din leafă şi din romanele citite.

Mopsul, „Cafegiu", de la „Café Central".

Acţiunea se petrece la Paris şi în Bucureşti, înainte de cel de-al doilea război mondial.

ACTUL I

La Paris. Un apartament „meublé". Așa cum sînt toate aceste apartamente mici, destinate, în special, străinilor. Mobilier vechi, desuet. Fotolii plușate, un birou (imitație de acaju), un telefon interior, în legătură numai cu portarul, un divan acoperit cu un brocard uzat, o masă ovală cu două scaune tapisate — în părți — o oglindă deasupra unei măsuțe „stil" din cele în forma felioarelor de mandarină (lipită de perete). Un raft-bibliotecă, cu foarte multe cărți, fără legături de preț. Se vede că sînt cumpărate de la anticari, și, mai ales, citite. În vase, flori ieftine, de sezon. (Ne aflăm în iunie.) Pe biroul lui Ștefan, manuscrise, broșuri, imprimate, într-o dezordine care nu supără și care sugerează o intensă activitate intelectuală. Cu toată diferența de stiluri a mobilierului și lipsa lui de calitate, interiorul acesta are un aspect de ansamblu aproape luxos, datorită detaliilor, care trădează intervenția gustului perfect și feminin al Monei. Intrări banale: în fund, ușă care comunică cu exteriorul. Altă ușă, în dreapta, în legătură cu restul apartamentului. O alta, în stînga, spre oficiu. Pe ferestrele deschise, perspectivă, în direcția *Place Blanche*, cu aripile celebrului „Moulin Rouge" în prim plan (apartamentul e situat la etajul V). Se văd, de asemenea, numeroase firme și reclame luminoase, care se vor aprinde la momentul oportun. Direcția de scenă va distribui mobilierul în legătură cu necesitățile mișcării în scenă. Acțiunea începe către

şapte seara. Un acordeon „franţuzesc" cîntă, jos, în stradă, *Sur les Boulevards de Barbès à Clichy*. Cortina se ridică foarte încet, pe muzică. Ştefan Balint scrie la birou, îngropat în manuscrise. Se vede că face eforturi ca să vadă bine şi că nu vrea să se întrerupă din scris, nici măcar ca să aprindă lampa de pe birou. Cîteva clipe pauză. Ştefan scrie, acordeonul cîntă.

Termină o frază. Îşi ridică ochelarii pe frunte. Lasă stiloul, se duce la fereastră. Se uită în jos, apoi aruncă o monedă în stradă. După cîteva clipe, acordeonul se va depărta — firesc — împreună cu melodia, pînă cînd va dispărea. Ştefan revine la birou, îşi pune ochelarii la loc şi reia lucrul. De data aceasta, aprinde lampa de birou. O dată cu ea, încep să se aprindă şi reclamele luminoase, dincolo de ferestre, precum şi chenarul de neon al aripilor de la „Moulin Rouge". Se poate citi „Au paradis [illegible]", „L'Enfer", „Liberty's Bar", „Moulin Rouge" şi altele, ad libitum. După cîteva clipe se aude o bătaie la uşă. Ştefan n-o înregistrează. Bătaia se repetă — crescută — de cîteva ori. Fără ca Ştefan, care cunoaşte bătaia, să spună ceva, Barbu intră.

BARBU *(îmbrăcat „din vechi", însă curat şi cu aspect civilizat, sub mizerie. Poartă pălărie „melon", monoclu, mănuşi, baston)*: Bună seara, Fănică! Dar ce? Nu sună la uşă cînd baţi?

ŞTEFAN *(întoarce capul. Amical, lui Barbu)*: Un moment, te rog, Barbule! Mai am numai cîteva fraze de scris.

BARBU: *Faites, monsieur!* Dă-mi o ţigară.

ŞTEFAN *(un gest către ţigările care se află lîngă el, pe birou)*: Uite-aici.

BARBU *(se apropie şi ia trei ţigări. Două le pune cu grijă în portţigaret şi una o bagă în gură)*: Am luat trei, ca să nu te mai deranjez. *(Aprinde.)* Da, ce scrii?

ŞTEFAN *(scrie mai departe şi nu-i răspunde)*.

BARBU *(ca la el acasă. Îşi pune bastonul, mănuşile şi pălăria pe divan. Apoi le ia)*: Nu pe divan, că iară mă ceartă Mona. *(Umblă cu lucrurile în braţe, căutînd un loc unde să le pună.)* Mă! De toate aveţi voi în casa asta, afară de cuier! *(Un timp.)* Şi nici Mona nu te înşală, ca să mă pot servi de tine în loc. *(Pune lucrurile pe un foto-*

liu mai discret, apoi se duce la fereastră şi se reazemă cu spatele spre Ştefan.) Splendid e Parisul, seara, privit, aşa, de la etajul cinci!... E ca un licurici uriaş, care se aprinde din propria lui substanţă! *(Un timp. Priveşte pe fereastră şi vorbeşte stînd cu spatele spre Ştefan.)* Tu nu crezi că există seri exclusiv franţuzeşti? Fiindcă, pentru mine, Franţa, e Parisul. Şi nu numai Franţa. Lumea întreagă e Parisul. Iar restul e numai prefăcătorie şi mască a durerii. Vorba lui Shakespeare, mi se pare... *(Alt timp.)* Mă! Shakespeare ăsta, dacă mai era şi francez, bun băiat ar fi fost! I-aş fi citit şi eu piesele. Aşa, m-am mulţumit numai să i le văd. Promite!... Promite tipul! Dar Mona unde e? *(Alt timp.)* A, da, e la slujbă, că azi e joi şi joia are şi după masă. *(Alt timp.)* Tu îţi dai seama cîtă energie electrică consumă viţiul? Ia uite! Numai localuri de noapte peste tot... Sorbona n-are reclamă luminoasă, măcar s-o vedem unde e şi noi, ăştia de umblăm numai noaptea! Să scrie mare: Sorbona! Tu ştii că eu, abia după trei ani de Paris, am aflat unde e?... Dar eu, în fond, n-am venit la Sorbona. Eu am venit numai la Paris... *(Alt timp.)* Pe vremuri, în ţară, aveam un prieten. Băiatul unui mare moşier de lîngă noi, care credea că Sorbona e o localitate. S-a dus la gară şi a cerut casierului un bilet pentru Sorbona... Eu, dacă eram în locul casierului, i-aş fi dat un bilet pentru Heidelberg, fiindcă aş fi înţeles că băiatul pleacă la continuarea studiilor în străinătate. *(Vine de la fereastră şi stinge ţigara în scrumiera de pe masă.)* Da' proaste ţigări! De cînd te-ai apucat de economie? Dacă continui tot aşa, să ştii că mă las de tutun... *(O pauză mică. Se aşază cu faţa la public şi vorbeşte cu Ştefan, care scrie mereu, fără să-l privească.)* Ştii că moneda de doi franci, pe care ai aruncat-o adineauri, în stradă, orbului cu acordeonul, am găsit-o eu? El tot nu vede ce face cu banii. Ce organizaţie socială defectuoasă, domnule! Unii aruncă banii pe fereastră şi alţii rîcîie caldarîmul după ei... Mai ai mult?...

ŞTEFAN *(a terminat. Lasă stiloul, satisfăcut)*: Gata! *(Începe să strîngă foile manuscrisului.)*

BARBU: Bine c-a dat D-zeu, că mă plictiseam!... Tac de-un ceas. Ce-ai scris acolo?
ŞTEFAN: Un articol de probă pentru *Le Temps*.
BARBU: *Il était temps* s-ajungi şi-acolo...
ŞTEFAN: Nu ştiu dacă, totuşi, o să mă angajeze pînă la urmă!
BARBU: De ce? Că ăştia angajează, cîteodată şi gazetari de talent.
ŞTEFAN: Da, dar francezi... Am impresia că se vor lua măsuri speciale în privinţa muncii străinilor în Franţa.
BARBU: Nu mă simt vizat...
ŞTEFAN: Eu, da. Şi nu mi-ar conveni deloc.
BARBU: Satură-te să mai munceşti...
ŞTEFAN: De! *(Cu un surîs.)* Eu n-am latifundiile talc.
BARBU: Ce să-ţi fac dacă şi tu, ca atîţia alţii, vrei să faci avere în ţările lipsite de organizaţie pentru asta? Spania, *mon cher!* Spania e singura ţară organizată pentru latifundii! Fiecare om poate să aibă acolo cîte castele vrea... Şi nici impozit pe clădiri nu plăteşte.
ŞTEFAN: Ba eu, în cazul cînd n-o să mai pot trăi aci, m-am gîndit să mă întorc în ţară.
BARBU *(serios dintr-odată)*: Tu? *(Un timp.)* Şi tu?
ŞTEFAN: Ce vrei să fac?
BARBU: Sper că n-ai evadat din ţară, în plină glorie şi tinereţe, cînd începuseşi să te afirmi şi puteai s-ajungi orice, ca să te întorci, acuma — bătrîn şi anonim — în ţara pe care ai ştiut s-o renegi la timp.
ŞTEFAN: Eu nu mi-am renegat niciodată ţara, te-nşeli. M-au scîrbit numai camenii ei, într-un moment anume... Pe ei i-am lăsat acolo şi, ţara am luat-o cu mine...
BARBU: În geamantan?...
ŞTEFAN: În inimă...
BARBU: Lăsaţi, vă rog! Cunoaştem teoria!...
ŞTEFAN: Nu, nu!... E aşa cum spun eu. În 1918, cînd m-am întors de pe front, singur, sălbăticit de tranşee, cu gustul acela de pămînt crud în gură — pe care numai cine l-a muşcat amestecat cu sîngele lui îl cunoaşte — am găsit o altă lume, o altă morală, o altă viaţă, în tîrgurile pe care le visam — devastaţi de dor — în zilele fără dimensiuni ale războiului...

(Își aprinde o țigară, după ce îi oferă și lui Barbu.) Mama murise între timp, în orașul ei de provincie, între icoane și fotografii de familie. Creditorii îi vînduseră casa și locuia, fără să știu eu, într-o margine de mahala... Mama! Sfînta aceea în rochie de taftа, aruncată, aci, dintre florile ei, ca o buruiană. Femeia aceea, pentru care viața n-a fost decît o carte din care mi-a citit numai pasajele frumoase, care m-a învățat să iubesc oamenii, munca, adevărul, dreptatea, fusese îngropată, din subscripție publică, cu pa-
taşca primăriei! Murise de mizerie, o dată cu ultimul inel dispărut de pe degetele ei uscate.

BARBU: Inelele mamei, tata, mai practic, le-a pierdut la cărți.

ȘTEFAN: Din ultima soldă de demobilizat, i-am împrejmuit mormîntul, să nu i-l ciugulească orătăniile și am venit la București. Ce să fac? De ce să mă apuc întîi? Aveam o licență neterminată și un suflet în care vibrau toate elanurile. Țară nouă, mi-am zis! Are nevoie de oameni noi. De idei generoase, de energii proaspete. Erau atîtea de făcut în țara asta cu rănile încă neînchegate! Cei vii, cei rămași pe marginea celor opt sute de mii de morminte, pe care se sprijinea — sonor — unitatea națională, aveau nevoie de îndemnuri oneste, de sfaturi cumpătate, sufletele aveau nevoie de inimi, brațele, de forță, capetele, de minți. Marile prefaceri sociale își făceau apariția logică. Trebuiau oameni care să știe să aleagă. Țăranii și muncitorii — betonul acesta etern și viu al nației — avea nevoie de ingineri care să știe să-l toarne și să-l armeze în tipare definitive. Aveam destulă putere de muncă, destulă pregătire, destulă încredere în mine, ca să mă înrolez în lupta păcii, care este mai grea decît a războiului, fiindcă ea trebuie să clădească din ruine, să puie viață pe moarte și cuvînt pe buzele viitorului. Mi-am terminat studiile și-am început să lupt. Am scris, am vorbit, m-am zbătut! Zile! Ani! N-am vrut să m-alătur niciunei „ideologii" din cele grămădite sub pozele șefilor, în manifestele electorale. Ideologia mea era „omul", țara și binele ei. Am înțeles să rămîn robul propriului meu ideal: al muncii

și pîinii pentru toți, al selecției prin valoare, al libertății tuturora și al unei dreptăți sociale fără baliverne de stil. Și-atunci, între mine și țară, s-a ridicat, — ca o matahală călcată pe coadă — impostura! Dezmățul demagogiei aiurea mulțimile. Din urnele nerușinării și ale corupției, ieșeau paiațele, ca maimuțoii din cutiile cu surprize. Toate piepturile în care băteau pumnii convingerilor de moment, sunau a gol. Unde erau inimile? Necroforii războiului apăreau, grași, din morminte! Toate stîrvurile morale înviau exaltîndu-și putoarea la lumina zilei, în luxură și desfrîu. Briganzii războiului își socoteau beneficiile în fața nemîncaților. Tîlharii circulau, liberi, în odăjdiile meseriei. Corupția era mai mare decît harta țării. Emigra, în valize diplomatice. Toți imbecilii sujeau — la altare improvizate — ca preoții pe front. Un vînt de pierzanie scutura conștiințele, ca frunzele toamna. Fumul tuturor ticăloșiilor se înălța, drept, spre cer, ca o jertfă primită. Ce mai puteam face, eu și alții ca mine? Să renunțăm? Să capitulăm? Generoase, pușcăriile ne întindeau brațele! Eu am ales exilul voluntar.

BARBU: Ca peste cincisprezece ani să vrei să te întorci pocăit.

ȘTEFAN: Acuma mă întorc ca un simplu particular. Fără veleități, fără ambiții și — mai ales — fără nici un ideal.

BARBU: Tu, care-ai fost „steaua" unei generații? Păi n-am făcut eu mai bine că am plecat înaintea ta? Că am rămas anonim de la început? Un prieten mi-a procurat biletul de tren. Un altul, valiza. Mi-au dat toți cîte ceva, ca să scape de mine... Le era teamă c-o să-i „tapez" toată viața. Cînd am ajuns la Paris, am făcut primul gest de curaj din viața mea. Am furat un corn din mîna unui copil. I l-am smuls de la gură. Că nu mîncasem de două zile, mă! Tu nu știi ce e aia foamea boierului? Are și o rezonanță psihologică, pe lîngă chinul vulgar al cărnii. Și-aia doare mai rău!

ȘTEFAN: Pentru mine e un mister cum ai putut trăi tu la Paris...

BARBU: Şi pentru mine a fost unul la început. Nu ştiam să fac nimic. Nici o meserie... În primul rînd, mi-am vîndut ornamentele: ceasul, inelul, portţigaretul de aur... Pe urmă a trebuit să încep să muncesc. Aveam două mîini, trebuia să mă hrănesc cu ele: m-am apucat de bridge... Am dat lecţii... Cărţile de joc creează mai repede „relaţiuni" decît cele de citit. Eram invitat în familii, la cluburi... Blazonul meu făcea impresie. „Le prince Barbu" era primit peste tot. Dansator bun, frecventam ceaiurile dansante... Dansam un „shimmy" cu gazda şi îmi făceam suma, pentru trei zile, la bufet. Pe urmă, s-au schimbat vremurile... A început inflaţia de prinţi străini. Din patru inşi, la o masă de *bridge*, doi — cel puţin — aveau blazon cu paşaport Nansen. Lecţii de *bridge* nu mai lua nimeni. Toţi deveniseră profesori. Ceaiurile dansante, din familii, se mutaseră la cabaret, direct. Cu mamă, cu tată, cu fată, cu tot. Bufetul devenise inaccesibil. Era contra cost. Afacerile mele mergeau în derută. Cravatele începuseră să se taie la nod; anii să se simtă la chelie... O dată, îmi aduc aminte, am fost într-o „deşă" atît de mare, că, opt zile, n-am putut să-mi cumpăr monoclul care mi se spărsese. A noua zi, în disperare de cauză, am pus geamul de la ceas la ochi. Şi, fiindcă aveam din nou monoclu, am fost invitat iarăşi la masă. În seara aceea chiar. A rămas de pomină pofta mea de mîncare din seara de atunci. *(Fără să glumească.)* Şi-acuma, cînd îmi aduc aminte, mă jenez faţă de mine însumi. Şaizeci de stridii, mă, dintr-o sută, cîte erau pentru toată masa. Eh! Dar, totuşi, aşa nu mai mergea!... Cu timpul, lumea mă invita numai la băutură, noaptea, în cabarete. Toţi mă credeau mîncat, ca şi ei, fără să bănuiască că, de la cafea cu lapte fără corn, trec direct la whisky şi şampanie. „Le prince Barbu" era totdeauna amuzant la o masă de imbecili, pe care îi mîncau banii la subţicară, ca puricii...

ŞTEFAN: Prin urmare, erai de meserie invitat.

BARBU: Seara! Trebuia, însă, să-mi găsesc şi o meserie de ziuă.

ŞTEFAN: Parcă spuneai odată c-ai fost şi chelner.

BARBU: Da! M-au enervat însă clienții, că nu știau să mănînce și am demisionat. Am fost și pianist într-un cinematograf... M-a curățat filmul sonor... Am fost misit la bursă... *Je suis sorti, la bourse vide*... În cele din urmă, m-am făcut prestidigitator într-un cabaret de suburbie... Și-aici m-a păscut însă ghinionul... În seara premierei, am făcut sugiu la deget și mi-a scăpat jobenul cu porumbei în public... Contractul mi-a fost reziliat, în aplauzele sălii. În sfîrșit, într-o zi, mi-am găsit meseria care îmi convenea... Mă aflam în Gara de Est. Mă dusesem să văd marile exprese venind și plecînd...

ȘTEFAN: E și ăsta un fel de a călători...

BARBU: În seara aceea, am văzut sosind, la peron, cel dintîi vagon direct București-Paris. Aș minți dacă n-aș recunoaște că am avut un pic de emoție... În definitiv, vagonul ăsta trecuse pe sub podurile Gării de Nord. Se găsea în el vin și țigări românești. Și români... Cînd s-a golit vagonul, m-am urcat să-l vizitez... Mai rămăsese acolo un singur pasager. Un om mărunțel, dezorientat, între două geamantane noi și un termos de turist. Venea pentru prima dată la Paris, să consulte o celebritate medicală. Avea un canceraș la creier și, în țară, îl tratase de apendicită. Omulețul mi-a cerut cîteva lămuriri. I le-am dat. Seara am mîncat împreună. A doua zi, la fel. O lună, cît a stat, n-am cheltuit nici o centimă și am trăit împărătește. Noua mea ocupație era o realitate. Descoperisem „românii la Paris". De atunci, precum știi, am trăit din ei și — slavă Domnului — am dus-o bine... Îmi pierd, însă, prea mult timp cu tine. Ce să fac dacă țin la tine? Tu ești singurul meu prieten, de totdeauna.

ȘTEFAN: E o mare răspundere pentru mine...

BARBU: Amîndoi sîntem deștepți... deși cu inteligențe deosebite... A ta destructivă... A mea, inventivă. Imbecilii îmi zic ratat. Ratat, de la ce? Eu am vrut să ajung, în viață, un singur lucru. Să fiu liber... Și asta am izbutit-o cu prisosință.

ȘTEFAN: Deci ești mai repede un parvenit decît un ratat?

BARBU: Să știi tu! Sînt liber! Ca o bălărie, care trăiește — între cer și pămînt — pe acest imens și insalubru

loc viran, care este viața. Voi, oamenii organizați, oamenii care mai credeți încă în ceva, aveți griji, aveți neliniști... Sînteți proprii voștri sclavi... Iacătă! E destul un alineat, într-un text de lege, pentru ca tot rostul tău de-aici să se clatine și convingerile pentru care te-ai sacrificat în tinerețe, să rămînă simple amintiri personale. Ce-o să faci în țară?

ȘTEFAN: O să găsesc ceva de făcut.

BARBU: Măăă!... Generația ta a parvenit de mult. A și terminat să facă pușcărie. N-ai citit în gazete? Foarte puțini își mai așteaptă rîndul. Tu ai rămas pe loc. Ei au făcut politică, averi, și-au creat glorii și dinastii.

ȘTEFAN: Probabil c-o să-mi iau o catedră într-un oraș de provincie.

BARBU: Te și văd peste cîțiva ani: cu poreclă, cu genunchi la pantaloni, cu ochelarii plesnind de dioptrii — explicînd romantismul francez unor măgari care strivesc muștele pe pupitre, cu gîndul la mingile de fotbal și la copitele de cai... Asta ai visat să ajungi tu? Apucă-te cel puțin de gazetărie. Ai experiență. Ai talent. Uite la Bică!... Și-a făcut drum. Cu coatele, cu tocul, dar și-a făcut. Din Codică Paraschiv — fundul clasei și urma catalogului — a ajuns astăzi Bartolomeu Zălaru, „temutul polemist" național.

ȘTEFAN: Bică nu scrie rău...

BARBU: Tu scrii mai bine...

ȘTEFAN: Și metodele sînt diferite... El atacă, eu argumentez. Și obiectivele: el face politică, eu fac gazetărie... Ori, în polemică, argumentul e un impediment. Nu contează decît invectiva.

BARBU: Numai polemica e rentabilă.

ȘTEFAN: Cred că Zălaru e de bună-credință. I-am urmărit cîteva campanii. Toate au fost îndreptățite.

BARBU: A știut să-și aleagă „oamenii".

ȘTEFAN: Și ăsta e un talent...

BARBU: La noi în țară, polemiștii numai de material nu se pot plînge. Unde bagi mîna, scoți un subiect de guler.

ȘTEFAN: Eu am cu totul alte idei despre rolul presei într-un stat! *(Se uită la ceas.)* Șapte jumătate. Trebuie să mă duc la redacție să duc articolul. Mergi cu mine?

BARBU: Decît să te aștept pe la uși, prefer să te aștept aici, într-un fotoliu....

ȘTEFAN: Trebuie să vină și Mona acasă. *(Își strînge articolul și îl bagă într-o servietă.)* Nu-i spune încă nimic despre ce-am vorbit. Mona, ca și tine, e hotărîtă să murim aici...

BARBU: Mai lasă-mi cîteva țigări, că nu umblu la „rezervă".

ȘTEFAN: Sînt în cutie cîte vrei *(Cu un surîs.)* Dar ce? Iar ești pe geantă?

BARBU: Nu! Dar, deseară am invitat o femeie la masă și sînt cu lista civilă la țanc.

ȘTEFAN: Ai nevoie de ceva? Un mic balon de oxigen, pentru prelungirea dineului?

BARBU: Nu, merci... Adică poți să-mi dai dacă ții tu...

ȘTEFAN *(îi dă un bilet de 50 de franci)*: Deocamdată, ține tu...

BARBU *(Punînd banii în porte-feuilles)*: Și mă treci în cont curent, nu la arierate... Și cumpără și un pachet de „Gitane" în contul meu...

ȘTEFAN: S-a făcut!... *(Trece în dormitor, de unde își ia pălăria cu care revine pe cap. E o pălărie mare „Montmartre", care se potrivește cu cravata lavalieră.)* À toute a l'heure mon vieux *(iese.)*

BARBU: Au revoir, sais-tu! *(Se duce la birou și se servește, c-o țigară. Frunzărește prin manuscrise, uitîndu-se, în treacăt, la conținutul lor. Apoi iese în dreapta și revine c-o perie de cap, un pieptene, pudră etc. Își ține batista la gît, ca un șervet, se pudrează și se piaptănă în oglindă. Duce lucrurile la loc. Revine. Ia marginea unei perdele de la fereastră și își lustruiește ghetele cu ea. Se aude o bătaie în ușa de la intrare.)* Intră!

ARABELLA *(deschide ușa încet și rămîne în cadrul ei, o clipă)*: Bună seara!...

BARBU *(agreabil surprins)*: Arabella!... *(O întîmpină vesel.)* Cînd te-ai întors la Paris? *(Îi sărută mîna.)*

ARABELLA: Azi-dimineață. Și primul drum, precum vezi, îl fac aici...

BARBU: Ștefan a plecat de două minute.

ARABELLA: Portăreasa mi-a spus că e sus...

BARBU: Probabil că, în timp ce urcai cu liftul, el cobora pe scară...

ARABELLA *(privind în sus)*: Va să zică, nu s-a schimbat nimic în patru luni de cînd lipsesc. Nici chiar tu! Aci te-am lăsat, aci te găsesc.
BARBU: Te asigur că, în timpul ăsta, am fost de cîteva ori şi pe-acasă. Să mă schimb...
ARABELLA *(privindu-l cu afecţiune)*: Eşti neschimbat, totuşi, Bărbuleţ... *(Se aşază.)*
BARBU: Tu, în schimb, eşti de nerecunoscut. Te-ai făcut şi mai frumoasă...
ARABELLA: Şi tu şi mai galant!... *(Scoate un portţigaret fin.)* Ce faceţi voi? *(Oferă lui Barbu.)*
BARBU: Spune-mi întîi ce mai faci tu?
ARABELLA *(un gest către ţigări)*: Argentiniene!
BARBU *(se serveşte, îi dă foc)*: Te pomeneşti că vii chiar din Argentina...
ARABELLA: Exact...
BARBU: Plecaseşi parcă în Italia?
ARABELLA: Acolo am stat numai două săptămîni. La San-Remo! Apoi m-am dus la Monte-Carlo. Pe urmă, la Baden bei Wien...
BARBU: Am înţeles! Din cazinou în cazinou... Şi rezultatul?
ARABELLA: Am plecat în Argentina cu o trupă de teatru vieneză care întreprindea un turneu în America de Sud.
BARBU: Şi-ai jucat?
ARABELLA: La toate cazinourile care mi-au ieşit în drum.
BARBU: Nu! Te întrebam dacă ai jucat teatru.
ARABELLA: Era cît pe-aci! Directorul trupei se încăpăţînase să mă convingă să mă fac actriţă. Eram invitata lui...
BARBU: *(cu subînţeles)*: A, da?
ARABELLA: Da, dar fără nici un gînd ascuns. Ne-am împrietenit la Monte-Carlo, la masa de joc. Nu zic că nu era îndrăgostit de mine. Mai trebuia însă să fiu şi eu de el... Ori eu am rămas tot cum mă ştii. Aceeaşi femeie incapabilă să fac din dragoste o carieră. Şi nici măcar un amuzament... La Buenos-Aires m-am despărţit de trupă. Am rămas să-mi încerc norocul la ruletă. Mai aveam jumătate din bijuterii intacte...

(Cu un surîs.) Cine știe ce argentiniene picante le-or fi purtînd acuma...

BARBU: Te-ai curățat?

ARABELLA: La os...

BARBU: Și n-ai găsit tu nici o posibilitate să te refaci?

ARABELLA: Din ultimele resurse, mi-am luat biletul de vapor și iată-mă. Mai am cîteva rezerve, aci, la bancă. Cît să-mi ajungă să mă întorc în țară...

BARBU: Și tu vrei să te întorci în țară? Dar ce v-a găsit, dragă, pe toți? Pînă la urmă, o să rămîn singurul român din Franța! Eu și cu Banul Mărăcine...

ARABELLA: De ce? Și Ștefan vrea să se întoarcă?

BARBU: Da! Noroc că nevastă-sa e contra.

ARABELLA *(lovită în plin)*: Care nevastă-sa?

BARBU *(nedumerit)*: Ce? Tu nu știi că s-a însurat?

ARABELLA *(impresionată, căutînd să se stăpînească)*: Ștefan? Nu! Nu știam.

BARBU: Mi-a spus că ți-a scris în Italia!...

ARABELLA: N-am primit nimic.

BARBU: Probabil că nu te-a mai ajuns scrisoarea din urmă. Da, dragă! A făcut și această ultimă prostie.

ARABELLA: Cînd?

BARBU: Acum trei luni...

ARABELLA: Va să zică, la o lună după plecarea mea... Atît de puțin i-a trebuit ca să mă uite?

BARBU: Nu trebuia să pleci...

ARABELLA: Am plecat ca să mă verific și să-i las și lui timpul s-o facă...

BARBU: În dragoste, verificările astea nu sînt bune niciodată. Dragostea o fi ea în partidă dublă, dar nu e contabilitate.

ARABELLA: Ștefan nu mi-a spus niciodată că mă iubește.

BARBU: În schimb, mi-o spunea mie de-o sută de ori pe zi.

ARABELLA: Nu era suficient.

BARBU: Și tu nu știai?

ARABELLA: Aveam impresia că ghicesc în el un sentiment deosebit, puternic... Că am găsit, în sfîrșit, dragostea pe care o presimțeam, pe care o așteptam. Fiindcă eu n-am iubit niciodată, Barbule. Prima mea căsătorie a fost și prima mea decepție sentimentală. În viața

soțului meu eu n-am fost decît un obiect de lux și de agrement... Mă trata ca pe o amantă. Ori eu vream să fiu soție...

BARBU: Ești prima femeie pe care o aud plîngîndu-se de asta. În general, femeile se plîng că sînt tratate în căsnicie numai ca niște neveste.

ARABELLA: Fiindcă le tratează așa tocmai în clipele în care ar vrea să se simtă amante. Căsătoria este, înainte de toate, o chestiune de umoare...

BARBU: De umor numai.

ARABELLA: Asta e o părere de celibatar.

BARBU: Păi, fiindcă eram de părerea asta, am rămas celibatar.

ARABELLA: Sper că Ștefan nu s-a căsătorit după preceptele tale.

BARBU: Nuuu! El și-aici a trebuit să fie original. S-a căsătorit din filantropie.

ARABELLA: N-o iubește?

BARBU: Singura femeie, pe care a iubit-o cu adevărat, ești tu. Și sînt convins că te iubește și azi.

ARABELLA: Și, ca să mi-o dovedească și mai bine, s-a însurat.

BARBU: S-a însurat ca să se constrîngă să renunțe la tine. El nu e omul care să-și înșele nevasta, nici măcar moralmente...

ARABELLA: Nu înțeleg însă de ce trebuia să renunțe la mine?

BARBU: Fiindcă era convins că nu te merită. Modestia lui îl împiedica să te rîvnească. Frumusețea și strălucirea ta, îl făceau să fie convins că tu ești destinată unei existențe pe care el nu ți-o putea da. Lui Ștefan i-a fost teamă de risc. Tu erai pentru el, ceea ce e jocul pentru tine. A preferat să te piardă, pentru că te iubea prea mult. Ăsta e adevărul.

ARABELLA: Să-mi fi spus măcar că mă iubește! Mi-ar fi fost destul din partea lui. Restul m-ar fi privit pe mine.

BARBU: Tu l-ai iubit?

ARABELLA: Cred că aș fi putut să-l iubesc ca pe nimeni altul. În călătoria asta, gîndul lui m-a urmărit tot timpul. M-a apărat chiar de unele tentații, prea mari

ca să le fi putut rezista singură. De aceea m-am și întors la Paris... Mi-a fost dor de Ștefan. *(Un timp.)* Și cu cine s-a căsătorit?

BARBU: Cu o profesoară de matematici, Mona Băjenaru.

ARABELLA: Trebuie să fie foarte frumoasă....

BARBU: Distinsă, mai repede.

ARABELLA: Tînără?

BARBU: Spre treizeci...

ARABELLA: Probabil că e foarte bogată...

BARBU: Bogată lipită pămîntului...

ARABELLA: S-a îndrăgostit de ea?

BARBU: Nici măcar atît.

ARABELLA: Atunci, de ce-a luat-o?

BARBU *(foarte serios)*: Fiindcă a înșelat-o un bărbat.

ARABELLA: A mai fost măritată?

BARBU: Nu! L-a iubit fără măsuri de prevedere. Dramă obișnuită. Iubea... s-a dat. Cînd i-a spus că „dragostea lor a rodit", tipul a dispărut fără urmă, iar Mona, după o scurtă și prematură trecere printr-o clinică de maternitate — gonită și blestemată de părinți — a fugit la Paris, ca să-și spele rușinea în Sena!

ARABELLA: S-a aruncat în Sena?

BARBU: Cum era să aibă Ștefan atîta noroc? L-a cunoscut pe el, în Parc Monceau. Alergaseră amîndoi, din direcții opuse, să ridice un copilaș căzut în urma cerculuI. Copilul s-a ridicat singur și, în schimb, ei au căzut unul în brațele celuilalt. În seara aceea am mîncat prima dată cîteșitrei. Pe urmă au început să mănînce în doi... Pe mine mă evitau... Ziua, rătăceau pe cheiuri. Noaptea, vorbeau. Îi găseam dimineața în fotolii, negri de fum, lîngă mormanele de mucuri...

ARABELLA: Dragoste cerebrală!...

BARBU: Într-o noapte de-asta, cerebrală, Mona i-a spus „povestea vieții ei". A doua zi, hotărîrea lui era luată. Mona trebuia salvată de la moartea morală care o pîndea. Trebuia să i se redea încrederea în viața care o izbise atît de nedrept și de violent. Era un act de umanitate, de o superioară înțelegere, care nu putea lăsa indiferent pe un om ca el. Rezultatul? Peste o săptămînă, eram martor la căsătoria civilă.

ARABELLA: Și Mona știe de ce s-a însurat Ștefan cu ea?

BARBU: E prea inteligentă ca să nu bănuiască. Cred că, mai repede decît o căsnicie, ei au făcut o asociaţie de ajutor mutual. Ca orbul şi ologul din poveste. Doi mutilaţi morali.

ARABELLA: Îmi pare rău de Ştefan.

BARBU: Trăiesc foarte bine împreună. Cîştigă şi ea, că e funcţionară la o mare societate. El, cu gazetăria şi cu agenţia lui de presă!... Şi-apoi, cu toată antipatia pe care o am pentru Mona, în calitatea ei de soţie, trebuie să recunosc că e o fiinţă deosebită. Prezenţa ei în casă e ca un fel de aer curat. Ştefan e idolul ei! Nu trăieşte decît pentru mulţumirea lui pe care face toate eforturile să i-o asigure.

ARABELLA: Probabil că e un mod de a-şi arăta recunoştinţa.

BARBU: Despre viaţa ei dinainte nu se pomeneşte nimic. Eu ce mai gafez cîteodată... *(Un timp.)* Am impresia că, femeia asta, printr-o nemaipomenită virginitate morală, a izbutit să-şi refacă — în ochii lui — o a doua feciorie fizică.

ARABELLA: În cazul ăsta, Ştefan are toate motivele să fie fericit. Pînă la un punct, îl înţeleg.

BARBU: De la punctul ăsta înainte nu-l mai înţeleg nici eu.

ARABELLA: Care punct?

BARBU: Ăla de care-ai spus tu...

ARABELLA: Crezi că ne-am gîndit la acelaşi lucru?

BARBU: N-are nici o importanţă. Totul e că sîntem de acord.

ARABELLA *(ca să schimbe vorba)*: Şi tu ce mai faci, Bărbuleţ?

BARBU: Din cînd în cînd, cîte-o criză de angină de piept. Încolo, tot ce ştii.

ARABELLA: Şi Parisul nostru ce mai face?

BARBU: Ce să facă? Rataţi în fiecare zi şi, din cînd în cînd, cîte-un geniu...

ARABELLA: Mi-era aşa un dor de el...

BARBU: De-aia vrei să te întorci în ţară.

ARABELLA: Mai am o casă de vînzare la Constanţa şi vreo 200 de pogoane de pămînt în Teleorman. Pe urmă, mă întorc la Monte-Carlo.

BARBU: O să faci pămîntul praf şi casa moloz...
ARABELLA: E singura mea slăbiciune...
BARBU: Tare slăbiciune! Păstrează-ţi pămîntul, fetiţo! Să-l ai pentru remmy cu pietre, la bătrîneţe... *(Un timp.)* Ştii că eu — în viaţa mea — n-am avut nici un strop de pămînt. Nici măcar într-o glastră de flori...
ARABELLA: Ai avut în schimb o mie de pogoane de suflet.
BARBU: Da, dar nu rentează. Tot ce semăn pe ele culeg alţii... Vrei să-mi oferi o ţigară argentiniană?
ARABELLA *(îi oferă)*: Şi dacă îţi ofer cutia întreagă, te superi?
BARBU: Da! Fiindcă lipsesc cîteva ţigări din ea. *(O ia.)*
MONA *(intră. E simplu şi cu multă distincţie îmbrăcată; e cu pălăria în mînă şi cu o servietă la subţioară. Cînd vede pe Arabella, rămîne o clipă surprinsă, apoi vine spre ea cu un surîs amabil şi neprefăcut)*: Bună seara!...
BARBU *(arătînd pe Mona)*: Doamna Mona Balint... *(Arătînd pe Arabella)*: Doamna Arabella Elian...
MONA *(la auzul numelui, a tresărit. Întinde mîna Arabellei, cu bucurie sinceră)*: O! Îmi pare bine, coniţă, că în sfîrşit am şi eu plăcerea să te cunosc. Ştefan mi-a vorbit atît de mult şi frumos de d-ta!
ARABELLA: Am fost foarte buni prieteni.
MONA *(lasă servieta şi pălăria pe-o mobilă)*: Aţi fost? Cred că sînteţi încă. Şi, prietenii lui Ştefan sînt şi prietenii mei... Dacă acceptă, bineînţeles. Dar de ce staţi pe întuneric?
ARABELLA *(glumind)*: Vreau să întîrziez cît mai mult clipa pînă să-mi vadă Barbu ridurile de la ochi.
MONA *(aprinde lampa de plafon şi vine lîngă ea)*: Ridurile? Nu se vede nici un rid.
ARABELLA: Se simt, însă, pe sub fard.
MONA: Dar nu eşti fardată aproape deloc.
ARABELLA: Eşti dumneata drăguţă...
MONA: Şi dumneata frumoasă...
ARABELLA: E ca şi cum un om foarte inteligent i-ar spune altuia că e deştept.
BARBU: Dar de ce nu vă faceţi voi nişte complimente? *(Monei, care s-a aşezat lîngă Arabella, pe care o priveşte cu mare curiozitate, fără să fie nici o clipă însă,*

indiscretă sau rău-crescută): Vrei o țigară? Argentiniană... *(Îi oferă din cutia „lui".)* Aduse direct de la sursă.

MONA *(Arabellei)*: Mulțumesc...

BARBU: De ce ei cînd îți ofer eu?

MONA: Am mulțumit, direct, sursei...

BARBU *(oferă și Arabellei și le dă foc)*.

MONA: Știu că ai fost în Italia.

ARABELLA: Am plecat în Italia și am ajuns în America de Sud. Am făcut un „mic détour".

MONA: Ștefan era foarte nemulțumit că nu primește nici o veste de la d-ta. Ar fi vrut să-ți anunțe căsătoria noastră și nu știa unde.

ARABELLA *(gafa)*: Scrisoarea pe care mi-a trimis-o n-am primit-o...

MONA *(se face că nu observă)*: Probabil s-o fi rătăcit pe drum.

ARABELLA: Ca și mine.

MONA: Ștefan o să fie încîntat cînd o afla că te-ai întors.

ARABELLA: Din păcate, rămîn foarte puțin la Paris...

MONA: O nouă călătorie?

ARABELLA: Zilele acestea mă întorc în țară.

BARBU: E o călătorie de afaceri. Se duce să vîndă ce i-a mai rămas. A aflat că stă prost cu finanțele cazinoul din Monte-Carlo.

MONA: Știu de la Ștefan că vă place foarte mult jocul.

ARABELLA: Mai mult emoțiile lui. Cîștigul mă lasă indiferentă și paguba la fel.

BARBU: Paguba te lasă săracă, nu indiferentă.

MONA: Nu e obligatoriu să pierzi...

BARBU: Sigur că nu e obligatoriu. E precis!...

MONA: Cu toate acestea, sînt anumite sisteme matematice.

ARABELLA: Trebuie să ai însă și un anumit temperament ca să le aplici...

BARBU: Cel mai bun sistem e să nu joci... Să vedeți ce mi s-a întîmplat mie odată, a propos de sisteme. Într-o noapte — pe vremea cînd eram în țară — m-am curățat la Cazinou la Sinaia. Ultimele rezerve și ultimele speranțe se duseseră pe rînd. Îmi rămăsese un singur lucru de făcut. Sinuciderea. Am ieșit din Cazinou și-am luat-o pe șoseaua națională, spre Buș-

teni, ca să caut un loc cît mai discret pentru a-mi pune planul funebru în aplicare.

ARABELLA: De ce nu te-ai dus în pădure. „E mai liric" pentru sinucidere.

BARBU: Toate potecile erau pline de îndrăgostiți. I-ar fi deranjat zgomotul glonțului... E! Și cum mergeam, așa, pe șosea, mă întîlnesc, la un moment dat, cu un om călare, care se oprește și îmi cere foc de la țigară. I-am dat foc, i-am dat și țigările toate pe care le mai aveam și, cum mă uitam, așa, după el, odată îmi vine o idee. Ce-ar fi, zic, ca omul acesta să fie un semn pe care mi-l face providența, călare. M-a deranjat tocmai în clipa cînd aveam mai multă nevoie de singurătate. Mi-am amînat decesul cu cîteva clipe. Da, da, cu siguranță că e un semn. Dar cum să-l descifrez? Ce să înțeleg din el? Și deodată lumină se făcu!... Mi-am zis așa. Omul merge în direcția din care vin eu. Prin urmare, direcția Cazinou. E călare, deci *à cheval*. În consecință, providența îmi face semn să mă întorc la cazinou și să joc *à cheval!* Dar ce? Care numere? Sînt exact 37 de numere care se pot juca *à cheval*. Și iarăși lumină se făcu. Cîți oameni erau călare? Unul!... Și cîte picioare avea calul? Patru! Prin urmare, clar și precis. Trebuia jucată perechea unu-patru, *à cheval*. În cinci minute, eram îndărăt, la cazinou. Am cerut împrumut portarului suta de lei pe care i-o dădusem bacșiș la plecare. Am mizat-o pe unu-patru. A ieșit unu. Am lăsat tot cîștigul acolo. A ieșit patru. Am jucat, apoi, toate combinațiile de numere dintre unu și patru. Într-o oră, am cîștigat o avere. A doua zi eram bolnav din cauza emoției și mai bolnav fiind că nu mai știam pe ce să joc. Nu mai vedeam nici un semn de nicăieri. Mă simțeam prost cu inima. M-am dus la un prieten, doctor, să-mi ia tensiunea. Paisprezece-șapte. Era excelentă. Și iarăși lumină se făcu. Acestea sînt numerele care-mi trebuie, mi-am zis. Providența mi le-a comunicat din nou. Și, fiindcă doctorul nu era călare în cabinet, însemna să nu le mai joc *à cheval*, ci singure, cum erau ele. Într-o clipă am fost la cazinou. Am început să joc pe tensiune. Paisprezece și șapte. Pînă seara, nici paisprezece, nici

șapte n-au ieșit niciodată. Nici suta portarului n-am avut să i-o restitui. În schimb, cîștigasem la tensiune. Mi se ridicase la douăzeci și unu, *roșu*, *impair*, *passe*...

ARABELLA *(mai mult serioasă, decît glumind)*: Să spun drept, pe tensiune nu m-am gîndit niciodată să joc... Am să încerc la prima ocazie... Cum ajung la București, îmi iau tensiunea și dau o raită la Sinaia.

BARBU *(cu subînțeles)*: Depinde cum stai cu inima.

ARABELLA *(a prins)*: Pînă cînd ajung acolo, sper că o să fie complet restabilită.

MONA *(e departe de sensul real al replicilor lor)*: Suferiți de inimă?

ARABELLA: N-am suferit niciodată. Dar, călătoria asta atît de lungă, mi-a pus-o la încercare.

MONA: Și cînd ați băgat de seamă?

ARABELLA: Acuma, la întoarcere. *(Se uită la ea.)* Coniță dragă, îmi pare rău că nu mai pot să-l aștept pe Ștefan. Am o întîlnire la Café de la Paix cu omul meu de afaceri.

MONA: Nu se poate să pleci pînă nu vine Ștefan. Tocmai el să nu te vadă?

ARABELLA: Nu pot contramanda întîlnirea...

MONA: Atunci vino astă-seară să iei masa cu noi.. Cu mine și cu Ștefan.

BARBU *(cu intenție)*: Eu am o invitație în oraș și nu pot să viu.

MONA: Ne-ar face mare plăcere...

ARABELLA: Mulțumesc foarte mult... Dar... poate Ștefan e obosit.

MONA: Pentru dumneata?

ARABELLA: Bine, atunci vin cu plăcere. *(Se ridică.)*

MONA: Te așteptăm cu brațele deschise și cu masa pusă... Fără ceremonie... Ca între prieteni...

ARABELLA: Ești foarte drăguță, coniță. Pe diseară, atunci... *(Lui Barbu.)* Nu mă conduci?

BARBU: I-am făgăduit lui Ștefan să-l aștept.

ARABELLA: Atunci pe tine te văd mîine... Îmi telefonezi de dimineață. Locuiesc la Ritz... Bună seara, coniță dragă. *Au revoir*, Bărbuleț. *(Iese.)*

MONA *(o conduce și revine de îndată)*: Delicioasă e!

BARBU: Mona dragă, iartă-mă că m-amestec într-o chestiune atît de delicată, dar cred că nu trebuia s-o inviți la masă.

MONA: Ștefan o să fie foarte mulțumit.

BARBU: De ce n-ai lăsat s-o invite el dacă ar fi crezut de cuviință.

MONA: El n-ar fi invitat-o. Ca să mă menajeze...

BARBU: Cu atît mai mult. Trebuia să te menajezi singură. Niciodată nu e bine să aduci în casă pe fostele iubite ale soțului.

MONA: Dragostea lui Ștefan pentru Arabella n-a avut nimic urît în ea.

BARBU: Tocmai. Nu trebuie să-i dai ocazia să și-o reamintească.

MONA: Asta ar însemna că lui Ștefan îi mai e încă teamă de ea.

BARBU: De ce vrei tu să ne jucăm cu vorbele? Sigur că revederea ei nu poate să-l lase indiferent. Știi cît a ținut la ea. Ștefan nu ți-a ascuns lucrul acesta niciodată.

MONA: Noi nu ne-am ascuns unul altuia nimic. Știm, fiecare că am început, împreună, o viață nouă, cu suflete convalescente și, în clipa cînd nu ne vom mai fi suficienți unul altuia, cînd vom avea impresia că ne incomodăm, tovărășia noastră de viață n-ar mai avea nici un sens și nici o justificare.

BARBU: Dragostea nu e o problemă de voință, nici de logică. E una de moment. Arabella e o femeie frumoasă...

MONA: Foarte frumoasă. Mi-am dat seama că o comparație între noi două este în dezavantajul meu, sub toate raporturile.

BARBU: Te subestimezi... Ea are strălucirea violentă a diamantului în soare. A ta este interioară și discretă, ca a platinei. E cu atît mai prețioasă însă.

MONA: Sînt foarte mișcată, Barbule, pentru dovada de prietenie pe care mi-ai dat-o acuma... E prima, dacă nu mă înșel...

BARBU: Mona dragă, eu n-am nimic împotriva ta personal. Din contra. Eu am fost numai contra căsătoriei lui Ștefan. N-am vrut să se însoare. Nici cu tine, nici cu alta. Asta e tot. Nu vreau să-l pierd.

MONA: Și l-ai pierdut?

BARBU: Nu! Fiindcă ai fost inteligentă și nu l-ai îndepărtat de mine. Și de nimic din ceea ce a fost numai al lui. Eu cred însă că Ștefan, totuși, nu trebuia să se însoare. Pentru un om ca el, o femeie e totdeauna o ghiulea agățată de picioare. Și tot ghiulea rămîne, chiar dacă e de aur. Căsnicia îngrașă aripile. Sufletul face burtă, după modelul soților...

MONA: Noi nu sîntem soți. Sîntem doi prieteni...

BARBU: De ce v-ați căsătorit atunci?

MONA: Așa a vrut Ștefan. Prezența mea în casa și în viața lui nu va dura însă decît atîta cît îmi voi da seama că nu îi sînt o povară.

BARBU: Atunci, consideră că nu ți-am spus nimic.

MONA: Din contra. Îți mulțumesc pentru tot...

BARBU: Acestea fiind zise, *chère madame et presque amie, je vous tire ma révérance... (Se înclină adînc.)*

MONA: *Moi aussi, cher ami, et presque... monsieur. (Îi face o reverență drăguță.)*

BARBU: *Touché... Bonne nuit...*

MONA: *Et bon amusement, en même temps... (Îl conduce.)*

BARBU *(din ușă)*: Și, totuși, nu trebuia s-o chemi!... *(A ieșit.)*

Mona (*reintră după o clipă*): Și totuși trebuia s-o chem!

(Trece în oficiu și vine cu cele necesare pentru masă. Începe să aranjeze masa, cu vesela și lucrurile cele mai bune. La sfîrșit pune un vas cu flori pe masă.)

ȘTEFAN *(intră. Are un aer plictisit, pe care caută să-l ascundă)*: Bună seara, Mona!... *(O sărută pe obraz.)*

MONA *(care i-a observat imediat contrarierea)*: Plictisit?

ȘTEFAN: Cred că trebuie să plec de la agenție...

MONA: S-a votat legea?

ȘTEFAN: Știai? Azi, la șase...

MONA: Și pe mine m-a preavizat la societate...

ȘTEFAN *(lasă pălăria și serviela)*: Ce ne facem, Mona?

MONA: Nu fi amărît, Fănel... Găsim noi ceva de făcut. Tu scrii. Eu dau lecții de matematici, particulare.

ȘTEFAN: Și la gazetă sînt dificultăți. Or să fie, probabil, și în învățămîntul particular...

MONA: Ne descurcăm noi. Poate obţinem *„carte de travail"*.
ŞTEFAN: Se vor acorda foarte greu, şi numai în cazuri excepţionale. Noi avem profesiuni pe care le putem exercita şi în ţară. Nu sîntem nici indispensabili, nici constrînşi să locuim la Paris.
MONA *(glumind, să-l amuze)*: Dar dacă îl iubim?
ŞTEFAN: Legea nu e de loc sentimentală. *(După un timp.)* Cred că va trebui să ne întoarcem în ţară.
MONA *(tace o clipă. Aşteaptă „lovitura")*: Eu aş fi preferat să rămînem aici. Oricum, dar să rămînem...
ŞTEFAN *(ştie motivele ei. Nu vrea să fie, sub nici o formă, nedelicat)*: În ţară lumea ne-a uitat pe amîndoi. Fii sigură!
MONA: Dar noi, eşti sigur că am uitat lumea? M-am gîndit totdeauna, cu groază, la ziua reîntoarcerii.
ŞTEFAN: Cînd erai singură... Acuma sîntem „noi".
MONA: Nicăieri, mai mult ca aicea, nu putem fi atît de „noi". Dar, totuşi, dacă va trebui să ne întoarcem, ne întoarcem...
ŞTEFAN: Astă-seară aş vrea să mîncăm în oraş, în doi...
MONA: Imposibil, astă-seară avem musafiri la masă. Ţi-am pregătit o surpriză.
ŞTEFAN *(observă cel de-al treilea tacîm)*: Pentru cine e al treilea tacîm?
MONA: Ghici?
ŞTEFAN: Barbu?
MONA: Barbu nu e surpriză. E obicei.
ŞTEFAN: Bărbat?
MONA: Din contra. Foarte femeie...
ŞTEFAN: Cunosc?
MONA: Bine de tot...
ŞTEFAN: Românca?
MONA: La Paris. Şi pariziană, la Bucureşti.
ŞTEFAN *(departe de adevăr)*: Frumoasă?
MONA: Mai frumoasă decît mi-am închipuit! *(Un timp.* Arabella.
ŞTEFAN: *(vesel)*: Arabella?
MONA: A fost adineauri să te vadă şi am invitat-o la masă. Ştiam c-o să-ţi facă plăcere...
ŞTEFAN: Te cred. Cînd a venit?
MONA: N-am vrut să-i pun prea multe întrebări. Ţi-am lăsat plăcerea asta ţie. E în trecere spre ţară.

ŞTEFAN: Se întoarce şi ea? Bravo! Spune-mi, Mona! Ce impresie ţi-a făcut?

MONA: Exact aceea pe care o aveam din descrierile tale. Excelentă. *(Sună telefonul.)*

ŞTEFAN: Allo! *Oui, madame Anse. C'est moi. Merci bien, madame!...* Allo! Da, eu! Cine? D-l Jean Panţîru? *(Face un semn Monei că habar n-are cine e.)* Da, sigur, sigur că-mi amintesc! Cu plăcere, d-le Panţîru. Astăseară mi-ar fi niţel mai greu. Am musafiri la masă. Mîine dimineaţă! A! Pleci în ţară, noaptea asta? Atunci, dacă lucrul este aşa de important poţi să vii acum. Eşti chiar la portar? Cu atît mai bine. Poftim, te rog... Allo! *Oui, madame Anse... Faites monter monsieur, si'l vous plaît... Merci bien, madame. (Închide.)* Jean Panţîru, ziarist din Bucureşti. Mă cunoaşte bine... Are să-mi comunice ceva extrem de urgent şi important!... Habar n-am cine e! Probabil nu-i ajung banii de tren...

MONA: Cît stai tu de vorbă cu el, eu mă reped pînă jos la băcănie...

ŞTEFAN: Pot să-ţi fiu de vreun ajutor pentru masă?

MONA: Da! Şi încă mare. Te rog să te bărbiereşti imediat şi să-ţi schimbi costumul. Nu vreau să creadă Arabella că, de cînd te-ai însurat, nu mai eşti un om cochet. *(Trece în oficiu şi revine cu o plasă pentru cumpărături.) A tout à l'heure, chèri... (Deschide uşa. În prag apare Jean Panţîru.)*

PANŢÎRU: Bună seara, doamnă... *(Îi face loc.)* Am onoarea, maestre!

ŞTEFAN *(prezintă, de la distanţă)*: D-l Jean Panţîru, soţia mea...

PANŢÎRU: Încîntat, dcamnă...

MONA *(îi dă mîna, pe care Panţîru o sărută)*: Îmi pare bine, domnule... *(Dispare.)*

ŞTEFAN: Poftim, domnule Panţîru...

PANŢÎRU *(intră)*: Mulţumesc... *(Are o servietă voluminoasă. O pune pe masă, cu pălăria deasupra.)*

ŞTEFAN: Ia loc, te rog...

PANŢÎRU: Mulţumesc, maestre... *(Se aşază.)*

ŞTEFAN *(ia loc şi el)*: Sînt la dispoziţia d-tale, d-le Panţîru. *(E amabil, dar totuşi destul de rece.)*

PANȚÎRU: Maestre! Vizita mea are, ca să zic așa, două scopuri. Unul de ordin sentimental și altul de ordin practic.

ȘTEFAN: Atunci, e mai practic să începem cu cel de-al doilea...

PANȚÎRU: Am să vă rog să-mi dați voie, totuși, să încep cu primul.

ȘTEFAN *(resemnat)*: Mă rog!...

PANȚÎRU: Nu știu dacă vă mai aduceți aminte de mine.

ȘTEFAN *(face un gest evaziv)*.

PANȚÎRU: Eu sînt unul din cei mai convinși admiratori ai dv., încă de pe vremea cînd ați început gazetăria, în țară. În 1923 am fost chiar colegi de redacție la *Torța*.

ȘTEFAN *(căutînd să-și reamintească)*: Colegi de redacție? La *Torța?*

PANȚÎRU *(îl ajută)*: Eu lucram la administrație... Eram unul mic, blond și ciupit de vărsat...

ȘTEFAN: Mărturisesc că aveam foarte puține legături cu administrația... Nu cunoșteam aproape pe nimeni...

PANȚÎRU: Și cu toate astea, pe mine m-ați cunoscut foarte bine... Vă mai aduceți aminte de „Mopsul"?

ȘTEFAN *(își amintește imediat)*: Băiatul cu cafelele... Cum să nu!

PANȚÎRU: E! Eu sînt! Ceva mai puțin mops, dar tot cu sînt... Și urmele de vărsat au dispărut. Probabil c-a fost numai un pojar... Eh!... M-am schimbat puțin de-atunci...

ȘTEFAN *(parcă tot nu-i vine să creadă)*: Da, da, acum te recunosc...

PANȚÎRU: Vedeți, eu am observat că, ziariștii confundă de multe ori cafeaua cu cerneala. Muiau tocul în cafea și duceau sticla de cerneală la gură.

ȘTEFAN: Asta mi s-a-ntîmplat și mie de cîteva ori.

PANȚÎRU: Și ce mi-am zis atunci?... *(Surîde.)* Dacă aceste două articole se confundă, înseamnă că este o mare legătură între ele. Și am trecut de la cafea la cerneală. Am început să scriu etichetele pentru abonați. Eram, prin urmare, intrat în gazetărie. Pe urmă am trecut de la cerneală la registru și de la etichete la chitanțe. Încasam abonamentele la domiciliu și achiziționam

reclame... În felul ăsta am intrat în administrație. În 1931 am fost administrator general la *Stindardul*. În sfîrșit, îmi venise și mie rîndul să stau la birou și să beau cafea. Și, ca un omagiu pentru mine personal, tot „Mopsul" i-am zis și băiatului care mi-o aducea, deși avea un nas cît două de mare. Și acvilin! Mă rog!... Un vultur, ce mai încoace și încolo!...

ȘTEFAN: Am scris și eu la *Stindardul*. Am trimis articole de-aici.

PANȚÎRU: Tocmai! Profit de ocazie să vă mulțumesc și să-mi cer scuze dacă onorariile pe care le-am trimis, nu au fost chiar la înălțimea articolelor publicate.

ȘTEFAN: A, dumneata ai...

PANȚÎRU: V-am spus. Am fost totdeauna un sincer admirator al dv. V-am urmărit mereu activitatea.

ȘTEFAN: Eu credeam că Zălaru se gîndise la mine...

PANȚÎRU: Tocmai pentru asta mă aflu acuma la dv. La toamnă, Zălaru și cu mine, putem, în sfîrșit, să scoatem gazeta pe care am visat-o. O gazetă care să nu depindă de nimeni. În care să putem scrie pentru dreptate și cei însetați de ea... O gazetă liberă, vie, scrisă de cele mai independente condeie. Să lovim acolo unde trebuie... Să spargem toate bubele care pregătesc septicemia conștiinței naționale... Și chiar *Conștiința națională* îi punem titlu.

ȘTEFAN: În țara noastră e într-adevăr nevoie de o vastă campanie de asanare morală...

PANȚÎRU: *Conștiința națională, organ independent de asanare morală.. Perfect subtitlu...*

ȘTEFAN: Deși departe de țară de atîția ani, urmăresc tot ce se petrece acolo... Prea multă impostură, prea multă tîlhărie, prea multe buruieni în viața publică...

PANȚÎRU: Asta vrem și noi. Să luptăm contra tuturor acestor nenorociri.

ȘTEFAN: Vă doresc succes din toată inima...

PANȚÎRU: Și noi dorim să vă avem în fruntea noastră.

ȘTEFAN: Pe mine?

PANȚÎRU: Codirector, alături de Zălaru... Aceasta este rugămintea lui și a mea și, în același timp, scopul practic al vizitei mele. Totul e pregătit... Avem fonduri asigurate.

ŞTEFAN *(ca să ocolească un răspuns imediat)*: Cine dă fondurile?

PANŢÎRU: Socrul lui Zălaru... Borcănescu-Branţ, marele industriaş!... Acela cu fabricile de ghete, cu tăbăcăriile...

ŞTEFAN: Da' cînd s-a însurat Bică?

PANŢÎRU: Deocamdată, e numai logodit. Nunta o facem imediat după apariţia gazetei... Vă aşteptăm, maestre, să pornim la lucru...

ŞTEFAN: Eu am renunţat de mult la orice activitate publică.

PANŢÎRU: Pentru ce, maestre? Gazeta aceasta este cea pe care o visaţi în tinereţe. Experienţa şi prestigiul dv. de azi nu le aveaţi atunci.

ŞTEFAN: Dar aveam tinereţea.

PANŢÎRU: Nu trebuie să ezitaţi maestre! N-aveţi dreptul să ezitaţi. Ţara vă aşteaptă cu braţele deschise şi noi la fel... Am şi o scrisoare de la Zălaru pentru dv. *(O scoate şi i-o dă)*.

ŞTEFAN *(punîndu-şi ochelarii să citească)*: Îmi dai voie?

PANŢÎRU: Vă rog, maestre...

ŞTEFAN *(citeşte repede, scrisoarea fiind foarte scurtă)*: Bine, domnule Panţîru. În principiu, sînt de acord.

PANŢÎRU: Toate detaliile le vom stabili la Bucureşti...

ŞTEFAN: Peste două săptămîni voi fi acolo.

PANŢÎRU: Vă rog să credeţi, maestre, că sînt fericit... Dacă pentru cheltuielile de deplasare aveţi nevoie de ceva... orice sumă... administraţia vă stă la dispoziţie...

ŞTEFAN: Mulţumesc, d-le Panţîru. N-am nevoie de nimic.

PANŢÎRU: Mîine după-masă vă pot vedea pentru cîteva minute?

ŞTEFAN: Păi, nu pleci noaptea asta?

PANŢÎRU: Plec, a fost un fel de a vorbi, ca să vă pot vedea cît mai urgent. Mai rămîn două zile aci, apoi mă opresc în Germania, în vederea cumpărării unei tipografii proprii... Chiar în privinţa aceasta aş vrea să vă cer unele sfaturi... *(Zîmbind.)* Nu puteam să cumpăr maşini, înainte de a şti cine o să scrie pentru ele.

ŞTEFAN: Te aştept mîine la cinci...

PANŢÎRU: Vă salut, domnule director şi poftă bună...

ŞTEFAN *(îi dă mîna)*: Mulţumesc... La revedere... *(Îl conduce.)*

(Panţîru iese. Ştefan reintră. Trece la birou. Mai reciteşte scrisoarea de la Zălaru, apoi o închide într-un sertar.)

MONA *(intră încărcată de cumpărături. A adus vin)*: Am întîrziat nitel...

ŞTEFAN: Acum a plecat şi domnul Panţîru.

MONA: Ce vrea? *(Trece cu pachetele în oficiu şi lasă uşa deschisă, ca să audă ce-i vorbeşte Ştefan.)*

ŞTEFAN: Mi-a propus codirecţia unui mare cotidian care o să apară în toamnă, la Bucureşti.

MONA *(apare în uşă)*: Ţie?

ŞTEFAN: Da! Alături de Bartolomeu Zălaru...

MONA: Cine e Bartolomeu Zălaru?

ŞTEFAN: Cel mai bun gazetar pe care îl avem azi... Am fost colegi de şcoală, pe vremuri...

MONA *(cu o sinceră teamă)*: Şi ai primit?

ŞTEFAN: Da!

MONA *(tace. Rămîne, o clipă, în uşă, nemişcată)*.

ŞTEFAN *(observînd-o)*: Cred că n-ai nimic împotrivă?

MONA *(s-a dominat)*: Din contra, dragule! Sînt foarte mulţumită pentru tine... Felicitările mele şi să fie într-un ceas bun!... *(Vine şi-l sărută.)*

ŞTEFAN: O să fac treabă, Mona!

MONA: Sînt sigură, Fănel... Şi cînd plecăm?

ŞTEFAN: Peste două săptămîni...

MONA: Va să zică, plecăm toţi. Şi noi, şi Arabella... Rămîne bietul Barbu singur...

ŞTEFAN: Nu e singur. Rămîne cu „românii la Paris“... *(Un timp.)* La cîte i-ai spus Arabellei să vie la masă?

MONA: Trebuie să sosească. *(Un timp.)* Vaai!... Şi nici nu te-ai bărbierit!

ŞTEFAN: În două minute sînt gata. Costumul nu mi-l schimb. Chiar atîta deranj pentru ea!

MONA: Nu-l schimbi pentru ea, îl schimbi pentru mine... Hai!... Nu fi leneş... Pînă eşti gata, termin de aranjat masa... Să-ţi pui costumul bleumarin!...

ŞTEFAN: Bine!... *(Intră în dormitor.)*

MONA *(circulă între oficiu şi scenă, aducînd — pe rînd — şi aşezînd pe masă vinul, fructele, brînzeturile. Pe o mescioară, pe care o pune alături, aşază vesela de schimb. Pe masa dintre fotolii pune o maşină de spirt şi tot „dichisul" pentru pregătit cafeaua, după moda româno-turcă. Cînd totul e gata, calculat pentru timpul necesar lui Ştefan, să se schimbe, se aude o bătaie în uşă):* Intră... *(Crezînd că e Arabella, aruncă repede şorţul.)*

M-ME ANSE *(tip de portăreasă franţuzoaică. Jovială, rubiconda, cu conci. Are în mînă un pachet elegant):* Bonsoir, m'sieurs-dames! On a apporté ces fleurs, pour Madame... *(I le dă.)*

MONA: Merci, beaucoup, M-me Anse... *(Ia pachetul.)*

M-ME ANSE: C'est des fleurs de chez Albert!... *(E impresionată de firmă.)*

MONA: O! On me gâte...

M-ME ANSE: Ooo!... Vous le méritez bien, M-me! Vous le méritez bien! Bonsoir 'm'sieurs-dames!... *(Iese.)*

MONA: Bonsoir, M-me Anse, et encore merçi... *(Citeşte cartea de vizită care e agăţată de pachet. Are o tresărire de nemulţumire. Desface florile, le pune într-un vas potrivit. Sînt trandafiri olandezi, cu cozile foarte lungi. Înlocuieşte vasul cu florile puse de ea adineauri.)*

ŞTEFAN *(intră ras, elegant):* Transformist să fi fost, şi nu eram gata mai repede.

MONA: Arabella nu mai vine la masă.

ŞTEFAN *(contrariat, brusc):* De unde ştii?

MONA *(îl observă tot timpul, fără să aibă aerul)* Mi-a adus M-me Anse biletul... *(I-l dă.)*

ŞTEFAN *(citeşte. E plictisit):* Nu se contramandează o invitaţie în ultimul moment... Şi mă răsei degeaba. Asta e lipsă de educaţie.

MONA: S-a scuzat foarte frumos. O să avem florile în locul ei la masă... *(Gest spre flori.)*

ŞTEFAN: Merçi!... *(Se aşază la masă. Cîteva clipe de tăcere.)*

MONA: Vrei să mîncăm?

ŞTEFAN: Te cred. N-o să fac greva foamei din cauza ei.

MONA *(se aşază la locul ei obişnuit. Îşi desfac şervetele în linişte. Cîteva clipe de tăcere. Apoi, o bătaie în uşă).*

ŞTEFAN *(crezînd, că totuşi mai poate fi Arabella)*: Intră!
BARBU *(intră. E mai vesel decît e obişnuit să fie)*: Saluuu-ut!... Dar Arabella unde e?
MONA: Nu mai vine la masă!
BARBU: Nu e nimic!... În schimb, am venit eu!... *(Se aşază între ei şi îşi desface şervetul, în timp ce cortina cade)*.

ACTUL II

Şase luni mai tîrziu, în Bucureşti. Biroul celor doi codirectori ai *Conştiinţei naţionale*. Două birouri gemene, unul în stînga, altul în dreapta. Biroul lui Zălaru (stînga), cu o călimară masivă, de un perfect prost-gust şi cu prea multe cărţi pe el, are, în înfăţişarea lui generală, o notă supărătoare de abundenţă şi preţiozitate. Pe biroul lui Ştefan nu se află decît „recuzita" necesară unei mese de lucru, cu mape, dosare şi manuscrise, aranjate în ordine. Pe ambele birouri, telefoane. Fotolii de piele. Uşi interioare, capitonate, în ambele părţi. Uşa de intrare, în fund. Silvia bate la maşină. E nouă dimineaţa. După cîteva clipe, intră Duţă.

DUŢĂ *(are în mînă o mapă de carton pentru curieri, o condică şi un mănunchi de violete, învelite în ţiplă. E îmbrăcat într-o uniformă de stofă groasă, încheiată pînă sub bărbie cu nasturi de metal. Pe colţurile reverurilor poartă iniţialele gazetei: „C.N." Personajul nu trebuie jucat de loc gen „bătrînul servitor", tocmai fiindcă este)*: M-a ţinut un ceas la Rador pentru telegrame. *(Îi dă mănunchiul de flori.)* Scumpe foc, să ştii! Dè! Violete, în decembrie!... *(Trece spre biroul lui Ştefan, pe care pune — cu grijă — corespondenţa adusă.)*

SILVIA *(desface florile)*: Vai, ce frumoase sînt!...

DUȚĂ: La trei florării am fost pînă am găsit... *(Trece cu restul de corespondență spre biroul lui Zălaru. Trîntește hîrtiile pe el.)*

SILVIA: Nene Duță! Vrei să-mi aduci un pic de apă proaspătă?

DUȚĂ: Numaidecît. *(Iese.)*

SILVIA *(pune florile într-un vas mic, pe biroul lui Ștefan, după ce le aspiră și le sărută copilărește).*

DUȚĂ *(intră cu un pahar cu apă, pe care o toarnă în vasul pe care i-l întinde Silvia):* De Sfîntul Ștefan să vedem ce facem. Intrăm adînc. Sărbătoare. Ștefani mulți pe lume!...

SILVIA *(revine la mașina de scris):* Ca al nostru, nici unul.

DUȚĂ: Mie îmi spui? Care l-am crescut?

SILVIA: Adevărat! E ca și copilul dumitale...

DUȚĂ: Treizeci și cinci de ani nu m-am mișcat din casa lor. Am intrat în servici o dată cu bufetul cel nou din sufragerie și am ieșit din slujbă împreună cu coșciugul de gata, care o ducea pe biata răposata... Parcă era o lumină întinsă înăuntru... Și cînd m-am aplecat să-i sărut mîna, înainte să-i puie cioclii capacul, mi s-a părut că-mi șoptește un glas care venea parcă din alte tărîmuri: „Duță! Să-mi ai grijă de băiat!"

SILVIA: Nu v-ați despărțit niciodată?

DUȚĂ: Ba da! Cincisprezece ani, cît a stat la Paris.

SILVIA: Dar de ce a plecat din țară?

DUȚĂ: Fiindcă era prea bun. Ăsta a fost păcatul lui. Fiindcă bunătatea e un păcat. Și cine e bun, trebuie să ispășească. Mama, săraca, ne spunea cînd eram mici, că sînt șapte păcate mari pe lume. Nu le mai țin minte care sînt toate șapte, dar eu cred că bunătatea e al optulea păcat. Lumea, nu trebuie să fii bun cu ea, că te crede prost. Și viața te izbește fiindcă te crede slab. De oameni, ce să mai zic? Lupi. Bunătatea mielului, zbîrlește pădurea în ei... Și jivina urlă în inimi... Uite! Și-acuma, de cînd s-a întors în țară și a scos gazeta asta! Mie nu-mi place ce se întîmplă aci!

SILVIA: E o mare diferență între el și Zălaru...

DUȚĂ: Nu știu ce diferență o fi, dar asemănare nu e nici una.

SILVIA: Și la scris se deosebesc.

DUȚĂ: Păi ce? Ăla scrie? Varsă! Și n-are nici o „compunere", d-ră Silvia! Ascultă-mă pe mine, care, acuma, de cînd am intrat în presă, citesc seara toate gazetele.

ZĂLARU *(intră. Năvălește, mai bine zis, pe ușă, după ce se aude zbierînd în culise: „Marș! Și să nu vă mai prind că cereți avansuri. Dacă n-aveți, răbdați!" Trîntește ușa și trece direct la birou)*: Dumneata ce cauți aici, d-ră? Ce? La mine e birou de copiat acte?

SILVIA: Domnul director Balint mi-a dat ordin să-i bat articolul la mașină aci, ca să nu-l vadă nimeni...

ZĂLARU: Du-te-n pod, dacă n-ai loc în altă parte. *(Lui Duță.)* Și tu ce cauți aici?

DUȚĂ: Am adus telegramele de la Rador, d-le director.

ZĂLARU: Ei și? Trebuie să stai să le păzești? De ce n-ai luat și loc pe fotoliul meu?

SILVIA *(își strînge hîrtiile, scoate articolul din mașină și se pregătește să iasă)*.

ZĂLARU: Să faceți bunătatea și să mă slăbiți cu șuetele în biroul meu. Toată ziua stați de vorbă. Nu munciți! Nu faceți nimic. Nimeni nu face nimic la gazeta asta. *(Vorbește căutînd printre hîrtiile pe care le aruncă de colo pînă colo.)* Eu sînt de toate. Și servitor și tipograf și redactor și dactilograf. Ghetele nu vreți să vi le fac tot eu? *(Trece la biroul lui Ștefan și începe să caute și prin hîrtiile lui, răscolindu-le.)* Mișcă și cheamă pe Panțîru încoace.

DUȚĂ: Da, d-le director... *(Iese.)*

ZĂLARU *(Silviei)*: Și d-ta să-ți bagi mințile în cap... Sîmbătă după-masă ai lipsit de la serviciu...

SILVIA: Sîmbătă după masă am fost liberă!

ZĂLARU *(Schimbă tonul, brusc. Se uită la ea cu o licărire porcească în ochi, așa cum privește totdeauna femeile care i se par accesibile)*: Ai fost la Balint acasă...

SILVIA: M-a chemat să-mi dicteze ceva.

ZĂLARU *(același joc)*: Dictează bine? *(Rînjește ușor)*.

SILVIA: *(tace)*.

ZĂLARU: Într-o zi o să te chem și la mine acasă. Să-ți dictez și eu... Sîmbăta asta, de exemplu.

SILVIA: Nu pot să viu, d-le director...

ZĂLARU: Vii în interes de serviciu... Îți dau ordin.

SILVIA: De orele mele libere dispun numai eu...

ZĂLARU: Şi Balint.
SILVIA: D-l director Balint este singura excepţie...
ZĂLARU: Zău, mă?! *(Vede florile.)* Dar vîzdoagele astea de la cine sînt?
SILVIA: Nu ştiu! Le-a adus un comisionar pentru d-l director Balint.
ZĂLARU: Haiti! Ia-le de-aici şi să i le trimiţi acasă. Aicea nu e *budoir*. Aicea se munceşte, d-ră. *(Îi dă florile.)* Vezi de treabă.
SILVIA *(le ia cu regret. Cînd să iasă, se încrucişează cu Panţîru, care intră).*
ZĂLARU: *(lui Panţîru)*: Haide! Haide, domnule, că pînă te mişti, intră sugacii în armată.
PANŢÎRU: Bună dimineaţa! *(Silvia a ieşit.)*
ZĂLARU *(întreabă cu mîinile, cu ochii, cu fiinţa lui întreagă)*: E?
PANŢÎRU *(net)*: Nu mişcă!
ZĂLARU: Nu mişcă fiindcă sînteţi nişte tîmpiţi. Ce, aia e campanie de presă? Alea sînt articole? Cine e imbecilul care le scrie?
PANŢÎRU: Diaconu.
ZĂLARU: Cheamă-i încoace.
PANŢÎRU *(sună de pe birou)*: Nici măcar n-a vrut să mă primească.
ZĂLARU: Rădan?
PANŢÎRU: Da!
DUŢĂ *(intră)*.
PANŢÎRU: D-l Diaconu să vie imediat la d-l director.
DUŢĂ: Am înţeles. *(Iese.)*
ZĂLARU: O să-l pun pe Ionescu să-l înjure, că e mai fără caracter.
PANŢÎRU: Rădan zice că vrea să vorbească numai cu tine personal... Vine la unsprezece aici... A spus să-i telefonăm dacă poţi să-l primeşti.
ZĂLARU: Vedem noi imediat...
DIACONU *(intră)*: Bună dimineaţa, d-le director...
ZĂLARU: Bine, mă, blegule! Aşa se duce o campanie de presă?
DIACONU: De ce, d-le director?
ZĂLARU: Păi aia e înjurătură, ce scrii tu? Pentru un hoţ ca Rădan, alea sînt aproape complimente.
DIACONU: Am scris tot ce am ştiut despre el, d-le director.

ZĂLARU: Dar despre tat-s-o ai scris că a fost un bandit?
DIACONU *(tace)*.
ZĂLARU: Despre mă-sa ai scris că avea casă de toleranță?
DIACONU: Nu...
ZĂLARU *(triumfător)*: Păi, vezi?
PANȚÎRU *(s-a așezat și urmărește discuțiunea cu zîmbet de admirație pentru Zălaru)*: Vezi?
ZĂLARU: Mă, băiete, mă! Cînd faci o campanie de presă trebuie să spui mereu ceva nou, pînă cînd victima capitulează...
DIACONU: Nu știam că tatăl lui Rădan a fost hoț. N-am nici o dovadă.
ZĂLARU: Păi nu trebuie să ai tu dovezi că e hoț. Trebuie să aibă el că nu e. Cînd rezistă unul, treci imediat la părinți... Și, dacă totuși rezistă, ridică-te la bunici.
DIACONU *(naiv și serios)*: Și dacă tot mai rezistă?
ZĂLARU: Ia-l pe colaterali... Nevasta! Amanta... Bate-le! Dă-i tipului cu vitriol în biroul de la minister.
DIACONU *(același joc)*: Rădan e celibatar...
ZĂLARU *(cu mîinile în șolduri)*: Ei și? Viții ascunse nu există pe lume? Fă-l scatofag, să-l saturi.
DIACONU: Bine, așa pusă chestiunea...
ZĂLARU: Așa se pune chestiunea, domnule...
DIACONU: Și dacă dezminte?
ZĂLARU *(vesel de naivitatea lui)*: Unde dă Dumnezeu să dezmintă. Băăă! Cum dezminte unul ceva, cum toată lumea crede c-a fost adevărat ce-ai scris despre el. Numai începătorii dezmint, băiete. Hoții adevărați suportă.
DIACONU: Bine, domnule director...
ZĂLARU: Pînă la unsprezece, cînd vine Rădan, să am articolul pentru numărul de mîine gata. Să vadă și omul ce-l așteaptă. Mînă!
DIACONU: Vă salut. *(Iese.)*
ZĂLARU: La cît i-ai dat oră lui Corlătescu?
PANȚÎRU: La zece.
ZĂLARU: Cu cît ai aranjat?
PANȚÎRU: N-am fixat nimic... Cred că trei milioane dă sigur.
ZĂLARU: La o afacere la care s-a furat o sută? E o necuviință.

PANȚÎRU: Or să mai dea și ceilalți.
ZĂLARU: Pe mine mă interesează ăsta, că e cel mai idiot.
PANȚÎRU: Și absolut nevinovat.
ZĂLARU: Tocmai! Dacă nu-i iei cinci milioane, îmi pierd iluziile despre tine. Că și tu te-ai tîmpit. Data trecută, în afacerea cu Ciupăgeanu, am pierdut două milioane cel puțin. Am ascultat la ușă, ca să te văd și eu la lucru... Ești slab, mă! N-ai darul convingerii. Nu știi să iei omul repede... Tu te tocmești, în loc să pretinzi... Ca și cum tu ai avea nevoie de el, și nu el de tine. Noi nu trebuie să avem decît un singur preț. Vrea? Bine! Nu! Dă-i la testa. Pe Rădan o să-l lucrez eu... Telefonați-i că-l aștept la unsprezece... Ca să vezi și tu ce e aia șantaj... Să iei o lecție... Și, fiindcă e debutul meu personal, îți dau jumătate din ce scot de la Rădan. Fac cinste... Pe cuvîntul meu de onoare.
PANȚÎRU: Prefer pe ascultate la ușă.
ZĂLARU *(bine dispus)*: Bine, bestie!... Să ai grijă numai să nu fie Fănică pe-aici. Fă-i vînt pe undeva dacă vine. Să se ducă la Domenii, să le facă dreptate ălora cu obștea. Avem nevoie de o chestie cu dreptate, pentru numărul de duminică.
PANȚÎRU: Adevărat. Cînd se face dreptate, trebuie să fie sărbătoare.
ZĂLARU: Și tot e mult, mă! Dreptatea anulează forța vitală a individului. Îl scoate din luptă. Un om căruia i se face dreptate e un mort în viață. Nu mai protestează, nu mai revendică, nu mai acuză. Zace, închegat ca o halcă de carne în propria ei piftie.
PANȚÎRU: Ești tare, șefule!... *(Un timp.)* Dar și Balint e tare...
ZĂLARU: Fănică?
PANȚÎRU: Mie mi-e frică că e mai tare chiar ca noi...
ZĂLARU: Fănică, mă? Ce, ești capiu?
PANȚÎRU: Am eu, așa, un șpuribus, că Balint lucrează pe dedesubt. Și are șantajul simpatic. Ia numai de la cinstiți... Cîștigă numai de pe urma dreptății... El apără, nu acuză. Și aia se numește cadou, nu șperț...
ZĂLARU: *(totuși, mușcat de o îndoială)*: Fugi, mă aiuritule! Cum o să fie Fănică mai tare ca noi?...
PANȚÎRU: Pisica care toarce prinde cei mai mulți șoareci.

ZĂLARU: N-are un ban, mă! Tu n-ai văzut că s-a împrumutat ca să-şi poată ţine nevasta în sanatoriu?
PANŢÎRU: Poate şi asta e o şmecherie... Să nu băgăm noi de seamă că are parale şi să ne întrebăm de unde le cîştigă?...
ZĂLARU: Dom'le! Eu nu cred. În orice caz, o să-l pun în observaţie...
PANŢÎRU: Eu l-am şi pus deja.... Acuma, cu Obştea, am ocazia să mă conving... Am şperţuit un moşnean, care îmi spune tot...
ZĂLARU *(după un timp de reverie)*: Ce-ar fi, mă, să ne fi lucrat banditul! Vorba ta! Prea e onest!
PANŢÎRU: Eh! Ce-o să fie? O să-l coptăm şi gata... Unde-s trei, puterea creşte... *(Se ridică.)*
ZĂLARU: Mare noroc ai avut tu cu mine...
PANŢÎRU: Tot atît de mare, cît ghinionul tău, dacă nu mă aveai... Mă duc la treburi...
ZĂLARU: Şi trimite-mi o cafea...
PANŢÎRU: Tu vrei o aluzie, sau o cafea?
ZĂLARU: O cafea cu caimac...
PANŢÎRU: E, atunci, comandă la «Mopsul»... *(Iese.)*
ZĂLARU *(sună, de pe birou şi se apucă de scris. Îşi aprinde o ţigară)*.
BARBU *(intră în fund. E acelaşi de la Paris)*: Bună dimineaţa, coane!...
ZĂLARU: Saltare! *(E contrariat de vizita lui Barbu, pe care nu-l poate înghiţi. Se afundă în manuscris.)*
BARBU *(ştie)*: Deranjez??
ZĂLARU: Da!
BARBU *(se duce spre biroul lui Ştefan)*: D-ta cînd vrei să fii inelegant... nu te-ntrece nimeni.
ZĂLARU: N-am timp de eleganţe. Aici se scrie, nu se vorbeşte.
BARBU: Sper că pot să-l aştept pe Ştefan la biroul lui. *(Se aşază. Aprinde o ţigară.)*
DUŢĂ *(intră)*: Să trăiţi, coane Barbule!
BARBU: Bună dimineaţa, Duţă!
ZĂLARU: O cafea mare...
BARBU: Două!
DUŢĂ: Imediat. *(Iese.)*

BARBU *(după un timp)*: Arabella mi-a vorbit în termeni foarte călduroşi despre d-ta. Ieri a plecat la Sinaia...
ZĂLARU *(acelaşi joc)*: Ştiu!
BARBU: E una din admiratoarele d-tale cele mai categorice...
ZĂLARU: Nu e prima, nici ultima...
BARBU: Culmea e că te place şi ca fizic...
ZĂLARU: Dovada cea mai bună că are gust...
MOPSUL *(un cafegiu de redacţie obişnuit. Intră cu tava pentru cafele, pe care se află două ceşti cu farfurioarele întoarse deasupra. Serveşte cafeaua lui Barlu)*: Luaţi bani, coane!
BARBU: Da, cu împrumut...
MOPSUL *(trece şi serveşte cafeaua lui Zălaru)*.
ZĂLARU: Încet, dobitocule, c-o verşi...
MOPSUL: Luaţi şi dv. bani, d-le director... *(Iese.)*
BARBU: D-ta nu iei cu împrumut. Iei cu toptanul.
ZĂLARU *(nu răspunde şi soarbe zgomotos din cafea)*.
BARBU *(bea şi el)*: Cafeaua, dacă nu se aude cînd o bei, n-are nici un gust
ZĂLARU *(vulgar şi „atins")*: Şi, prostul dacă nu se ascultă cînd vorbeşte n-are nici un haz...
BARBU: Acuma îmi explic de ce vorbeşti atît de des singur. Vrei să te amuzi, egoistule!

(Panţîru intră aferat. Salută pe Barlu, în trecere. Barbu îi întoarce salutul, imitîndu-l.)

PANŢÎRU *(trece direct la Zălaru)*: A revenit Corlătescu... Unde-l primesc?
ZĂLARU *(trece, cu intenţie)*: Primeşte-l în biroul tău. La mine e sală de aşteptare, nu vezi?
PANŢÎRU: Vii şi tu să-i dai bună ziua?
ZĂLARU: Nu! Eu viu numai la urmă, să-i zic „la revedere".
PANŢÎRU *(trecînd îndărăt, cînd ajunge în dreptul lui Barbu, zice)*: Ce aşa rar, pe la noi, coane Barbule? Nu te-am văzut de aseară!
BARBU: Rău ai făcut, maestre, că te-ai lăsat de cafele. Erau mai bune ca spiritele.
PANŢÎRU: Mata n-ai gustat nici una din cafelele mele. Eu, în schimb, îţi gust spiritele. *(Surîde şi iese.)*
BARBU *(pe un ton lipsit de un interes special)*: Cine e Corlătescu ăsta?

ZĂLARU *(îmbufnat, dintre file)*: Primul ministru al Patagoniei.
BARBU: Asta înseamnă că ecoul campaniilor d-tale de presă a ajuns pînă în America de Sud. Felicitările mele. Are valută forte.
ZĂLARU *(holbîndu-se la el)*: Cine?
BARBU: Patagonia. Cîteva abonamente, n-ar fi... *de-vize* rele, ce zici?
SILVIA *(intră cu articolul lui Ştefan în mînă. Lui Bartu)*: Bună ziua... *(Vrea să-l pună pe birou.)*
BARBU: Bună dimineaţa, d-ră.
SILVIA: D-l director Balint n-a venit? *(Întreabă pe Barbu.)*
ZĂLARU: Ce e aia?
SILVIA: Articolul d-lui director, pentru numărul de mîine.
ZĂLARU: Dă-l încoace... *(Degajează spre biroul lui Ştefan.)*
SILVIA: D-l director Balint mi-a spus să i-l dau personal.
ZĂLARU *(i-l smulge din mînă)*: Spune-i că mi l-ai dat mie.. Copia unde e?
SILVIA: Am trimis-o în tipografie, la cules...
ZĂLARU: Bine! Vezi de treabă.

(Silvia iese. Zălaru în picioare, începe să citească articolul.)

BARBU: Îmi place că eşti discret...

(Zălaru, după ce citeşte, sună.)

BARBU: Despre ce e vorba în articol?
ZĂLARU: Despre pisălogi...
DUŢĂ *(intră)*: Poftiţi, d-le director...
ZĂLARU: Du-te jos în tipografie şi adu-mi imediat articolul d-lui Balint pentru numărul de mîine. Spui c-am dat eu ordin să ţi-l dea.
DUŢĂ: Da, d-le director...
ZĂLARU: Mă găseşti la administraţie, în camera de lîngă biroul d-lui Panţîru. Şi să nu mă mai deranjeze nimeni.
DUŢĂ: Am înţeles. *(Iese.)*
ZĂLARU *(îşi ia articolul început, stiloul, soarbe zaţul din cafea)*: Te rog să mă ierţi că nu-ţi mai pot ţine companie... Mă duc să scriu la toaletă.
BARBU: Poftă bună!...
ZĂLARU: De ce mă forţezi d-ta să fiu mitocan?

BARBU: Te inspir, cel mult...
ZĂLARU: Stai pe capul meu de-un ceas. Mă pisezi... Nu mă lași să-mi văd de treabă... Eu înțeleg să respect pe prietenii lui Balint, dar nu sînt obligat să-i suport. Văd însă că îngroși obrazul...
BARBU: Încep să mă adaptez mediului...
ZĂLARU: Foarte bine. Te previn însă că, începînd de astăzi, accesul persoanelor particulare este interzis categoric în biroul meu.
BARBU: Îți muți biroul în altă parte?
ZĂLARU: Nu! O să mut pe alții cu chibiții lor cu tot. *(Iese trîntind ușa.)*
DUȚĂ *(introduce pe Arabella imcdiat, prin intrarea principală)*: Luați dvs. loc și așteptați aici. D-l director a dat ordin să nu-l deranjeze nimeni. Compune la administrație.
ARABELLA: Anunță, te rog, că îl așteaptă d-na Arabella Elian.
DUȚĂ: Bine, doamnă. *(Iese.)*
BARBU *(care stă cu spatele, se întoarce)*: Ara! Ce e cu tine? *(Îi sărută mîna.)* Te-ai și întors de la Sinaia?
ARABELLA: Da! Am o mulțime de plictiseli. Tocmai de aceea am venit la d-l Zălaru, să-l rog să-mi dea o mînă de ajutor. *(Se așază la biroul lui Zălaru, în față. Aprinde, după ce îi oferă și lui Barbu.)* El e bine cu ministrul de interne, nu?
BARBU: Cine e ministru de interne?
ARABELLA: N-ai aflat încă?
BARBU: Nu! Zălaru însă trebuie să-l cunoască. El cuncaște pe miniștri chiar înainte de a intra în guvern...
ARABELLA: Am mare nevoie de bani...
BARBU: Încă n-a ieșit 23 cu caii?
ARABELLA: Ba a ieșit. După ce nu mai jucam eu pe el.
BARBU: Ai pierdut mult?
ARABELLA: Da.
BARBU: Cîte degete? *(Gest la inelele de pe degete.)*
ARABELLA: Degetele n-ar fi nimic. Am pierdut antebrațul. *(Arată locul unde era brățara.)*
BARBU: Nu e nimic. Ești o bijuterie de fată și fără ele.
ARABELLA: Tocmai! Mi-e teamă să nu mă pierd și pe mine...
BARBU: Nu te miza, atunci...

ARABELLA: Crezi că Zălaru o să mă servească?
BARBU: Depinde de ochii dulci pe care-i faci. De ce nu rogi pe Ştefan? Te-ar servi fără nici un risc pentru tine.
ARABELLA: Nu vreau să-l deranjez şi mai ales nu vreau să mai apar, sub nici o formă, în viaţa lui... De-altminteri, ţi-am făgăduit acest lucru acum şase luni la Paris, cînd m-ai rugat să nu mă duc la masă la ei. Cred că m-am ţinut de cuvînt. De-atunci l-am văzut pe Ştefan de cîteva ori, ne-am dat bună ziua şi-atîta tot.
BARBU: Tot te mai iubeşte!
ARABELLA: Orice om îşi iubeşte amintirile...
BARBU: Tu nu faci încă parte din ele.
ARABELLA: Ştefan şi-a făcut singur viaţa. Cu voinţă...
BARBU: Fără dragoste...
ARABELLA: Pentru oameni ca el, voinţa înlocuieşte dragostea.
BARBU: Da, dar n-o egalează.
ARABELLA: Nu e fericit?
BARBU: De cînd s-a întors în ţară, nu.
ARABELLA *(un timp)*: Ce mai face Mona? Am auzit că e bolnavă de cînd au venit de la Paris.
BARBU: A ieşit din sanatoriu acum două zile.
ANABELLA: Restabilită?
BARBU: Demoralizată! Nu-i place Bucureştiul. Are impresia că, în fiecare zi, îl pierde mai mult pe Ştefan. Simte că-l stînjeneşte în noua lui existenţă. Sînt sigur că s-a internat în sanatoriu degeaba. Numai ca să nu-l incomodeze cu prezenţa ei.
ARABELLA: Ori poate ca să i se simtă absenţa.
BARBU: Poate şi asta. Ca să-l verifice. În orice caz, Mona suferă.
ARABELLA: Şi Ştefan nu bagă de seamă?
BARBU: N-are timp. El e tot al gazetei... Trup şi suflet. Nu trăieşte decît pentru scris şi pentru vechile lui marote sociale...
ARABELLA: A avut mare noroc cu Zălaru. Dacă nu-l readucea el în actualitate, ar fi dispărut la Paris printre atîţi alţi rataţi.
BARBU: Eu îl preferam la Paris, printre noi...
DUŢĂ: Domnul director Zălaru vine imediat.

BARBU: Dar ce face?
DUȚĂ: Ascultă la ușă, la d-l administrator Panțîru... *(Iese.)*
BARBU: Scumpa mea, fiindcă văd că Ștefan întîrzie și findcă nu vreau să-ți deranjez întrevederea cu „maestrul" Zălaru, te părăsesc...
ARABELLA: Și cînd te mai văd?
BARBU: În fiecare zi între șapte dimineața și două noaptea sînt liber. În restul timpului sînt ocupat. Dorm.
ARABELLA: Vino mîine să iei un ceai la mine.
BARBU: Prefer un dejun.
ARABELLA: Bine! Atunci te aștept la dejun...
BARBU: De flori sînt scutit, nu?
ARABELLA: Da! Pentru limită de vîrstă... Pe mîine...
BARBU: Și dacă faci pește, să știi că-l prefer nisetru cu maioneză. La revedere... *(Iese.)*
ZĂLARU *(imediat după ieșirea lui Barbu, se năpustește dinspre redacție, afabil, galant, grăbit):* Te rog să mă ierți, coniță frumoasă, că te-am făcut să mă aștepți... *(Îi sărută mîinile amîndouă.)* Ia spune-mi. Cărui eveniment fericit datorez plăcerea de a te vedea?... *(Se așază la birou, curtenitor.)*
ARABELLA: Am nevoie de o mică intervenție la Interne.
ZĂLARU: La imbecilul ăla de Mărăscu?
ARABELLA: Da. Am o casă la Constanța, pe care vreau s-o vînd. Și cum sînt informată că Ministerul de Interne are nevoie de un local propriu, pentru Poliție...
ZĂLARU: S-a-nțeles! Cît vrei pe ea?
ARABELLA: Trei milioane mi-a oferit cafegiul de la parter. M-am gîndit însă că statul...
ZĂLARU: E obligat să facă un cadou de două milioane unei femei atît de frumoase. *(Discret, scoate telefonul din priză, vizibil pentru public numai.)* Allo! Internele? Dă-mi pe ministru... Zălaru la telefon! *(Arabellei.)* Dumitale să-ți mulțumească Mărăscu că-i fac onoarea să-i vorbesc personal. *(La telefon.)* Allo! Mărăscu? Bonjour, dragă!... Tu ai nevoie de un local pentru poliție la Constanța, nu? Nu e nimic. Afli de la mine, dacă nu știi... E! Cu cinci milioane. *(Face cu ochiul Arabellei, care surîde.)* Ți-am găsit eu. Notează adresa...
ARABELLA *(încet):* Strada Mangalia, 138.

ZĂLARU *(notează și el pe-o hîrtie în timp ce comunică)*: Strada Mangaliei, 138. D-na Arabella Elian... Așa, puiule! Mîine trimit cu să ia aprobarea... Bine, bine! Într-o zi, cînd am timp, mănînc și cu tine... Să trăiești. *(Închide.)* Gata, frumoaso!

ARABELLA: Zău, nu știu cum să-ți mulțumesc...

ZĂLARU: Mîine la dejun, mîncăm la „Capșa" să-ți aduc patalamaua...

ARABELLA: Deși am musafiri, îi contramandez pentru d-ta.

ZĂLARU: Pentru mine, sau pentru aprobare?

ARABELLA: Și pentru unul și pentru alta...

ZĂLARU *(se ridică, trece de la birou și se plantează în fața ei)*: Cum poți să fii, domnule, așa de frumoasă?

ARABELLA *(surîde, flatată totuși)*.

ZĂLARU: Eu cred că o femeie frumoasă e tot ce-a făcut natura mai bun pentru om. E ca ploaia pentru pămînt. Îl justifică. E ca soarele pentru grîu. Îl înnobilează pînă la franzelă. Fără frumusețea voastră, noi am rămîne niște dobitoace. Numai prin femeie specia umană s-a subțiat de la fiară pînă la om.

ARABELLA: Nu te știam atît de mare admirator al femeilor.

ZĂLARU: Numai al celor frumoase. Ele scuză și pe celelalte.

ARABELLA: Trebuie să fi iubit mult...

ZĂLARU: Nu mult. Multe! Pînă acum, femeile au fost pentru mine ca niște fapte diverse.

ARABELLA: Pînă și în dragoste ai rămas gazetar...

ZĂLARU *(fanfaron)*: De aceea m-am risipit în brațele femeilor ca în coloanele gazetelor. Acuma simt că a venit momentul să mă adun în volum. Încep să înțeleg că într-o singură femeie se pot găsi toate. Frumusețea dumitale mi-a deschis ochii.

ARABELLA: Mă faci să rîd, domnule Zălaru...

ZĂLARU: Mie nu mi-e rușine să-mi recunosc capitulările.

ARABELLA: Un om atît de tare ca dumneata?

ZĂLARU: Tăria mea în viață a fost sinceritatea.

ARABELLA: E cel mai sigur dintre sentimente.

ZĂLARU: Dar cel mai plin de riscuri. Și îmi place să le înfrunt.

ARABELLA: Fiindcă știi că totdeauna ieși biruitor.

ZĂLARU: O victorie costă totdeauna mai mult decît o bătălie pierdută.
ARABELLA: Dar gloria e inegalabilă.
ZĂLARU: Adevărat. Beţia succesului suplineşte toate durerile victoriei...
ARABELLA *(cu un surîs)*: Pentru noi, femeile, înfrîngerile sînt cele mai agreabile. Pentru noi, victoria începe din clipa cînd am fost înfrînte.
ZĂLARU: Eşti singura femeie în faţa căreia sînt timid.
ARABELLA: Poate de aceea mă simt atît de îndrăzneaţă.
ZĂLARU: Dă-mi o dovadă!
ARABELLA: Ţi-am dat-o! Am acceptat să dejunez mîine la „Capşa", în *séparé*, cu d-ta.
ZĂLARU: Eu n-am spus în *séparé*.
ARABELLA: Am adăugat eu! *(Se ridică, cu un surîs cochet.)*
ZĂLARU: Arabella! *(Se repede, o ia în braţe şi-o sărută.)*
ARABELLA *(surprinsă şi zăpăcită, îşi recapătă — după prima clipă — calmul)*: Dacă asta numeşti d-ta timiditate!...
ZĂLARU *(face pe pocăitul)*: Iartă-mă! N-am putut să mă stăpînesc. Îmi dogoreai buzele.
ARABELLA: Deocamdată, ştergeţi-le de roşu.
ZĂLARU *(îşi şterge gura cu batista de la piept)*: Am impresia că sînt ridicol.
ARABELLA: Nu-ţi vine rău.
ZĂLARU: Nimic nu e mai ridicul decît un bărbat cînd îşi şterge buzele de roşu.
ARABELLA: Sau cînd şi le mînjeşte...
ZĂLARU: Vrei să mă pedepseşti?
ARABELLA: Nu! Mîine la dejun, însă, mîncăm la restaurant. *(Îi întinde mîna.)* La revedere şi, încă o dată, toate mulţumirile...
ZĂLARU: Nu fi supărată...
ARABELLA: Nu! Sînt numai niţel decepţionată... Aş fi vrut ca prima d-tale sărutare să fie altfel!
ZĂLARU: Cum?
ARABELLA: Mult mai necuviincioasă. Mîine la 12 aştept un telefon prealabil. Athenée Palace — 128. La revedere... *(Iese, condusă de Zălaru, care o petrece cu „sărut mănuşiţele", „pe mîine".)*

PANȚÎRU *(intră, cît e Zălaru afară. Are un aer încîntat).*
ZĂLARU *(revenind):* Parșivă femeie, domnule! *(Se șterge din nou de roșu, ca să-l vadă Panțîru.)*
PANȚÎRU *(nedumerit):* Cine?
ZĂLARU: Asta! *(Un gest spre ușă.)* Nevasta atașatului de presă al Italiei... M-a mușcat pînă la sînge. *(Îi arată, de la distanță, batista, după ce se tamponează „a sînge" pe buze.)*
PANȚÎRU: Poate e puțin vampir...
ZĂLARU *(se duce la birou și se așază):* Femei nebune! Sar, așa, la om! *(Scîrbit.)* Deseară mă duc la ea...
PANȚÎRU: Să ai grijă să-ți pui și o botniță. Mîine riști să ai un loc viran în loc de nas... *(Vine la birou.)* Am tranșat cu Corlătescu... *(E încîntat.)*
ZĂLARU: Știu! Ești un dobitoc.
PANȚÎRU: Ai ascultat la ușă?
ZĂLARU: Nici n-am avut răbdare să ascult. Îmi venea să intru înăuntru și să te iau la palme.
PANȚÎRU *(cu cecul în mînă):* Pentru că i-am luat cinci milioane, cît ai spus?
ZĂLARU: Pentru că puteai să-i iei și zece. N-ai văzut ce fraier e?
PANȚÎRU: E, ce vrei, să-i iau și pielea de pe el?
ZĂLARU: Siiigur. Numai ochii să-i rămîie, să aibă cu ce să plîngă...
PANȚÎRU: Eu nu sînt chiar atît de tiran. Am și puțin suflet în afaceri.
ZĂLARU: Băăă! Șantajul nu se face cu sufletul! Se face cu mîinile. Iei tot și rîcîi, să nu cumva să mai rămîie ceva.
PANȚÎRU: Semnează cecul, să mă duc să-l încasez. E pe numele tău...
ZĂLARU: Abulè! *(Îi dă cecul, pe care îl semnează.)* Phuu! Ce-am pierdut din mînă! Cel puțin cinci milioane. O gîscă ca asta e rara avis!...
DUȚĂ *(intră):* D-l Secretar general Rădan.
PANȚÎRU *(cu un surîs):* Vorbești de gîscă și ea bate din aripi la ușă!...
ZĂLARU: S-aștepte! *(Lui Panțîru.)* Vezi să nu mă deranjeze nimeni.
PANȚÎRU: E-n regulă!

(Duță iese prin fund. Panțîru iese către redacție. Zălaru își ia o mutră cît mai „teribilă". Aprinde o țigară de foi. Se așază marțial la birou. Își aranjează hîrtiile în jur, ca și cum ar fi scris, apoi scrie.)

DUȚĂ *(intră imedial)*: PoruncițI!

ZĂLARU: Poftește pe domnul!

DUȚĂ *(iese)*: Da!...

ZĂLARU *(începe să scrie preocupat.)*

RĂDAN *(intră. E un om între două vîrste. Corect. Calm)*: Bună ziua! D-l Zălaru?

ZĂLARU *(fără să ridice capul, îi indică fotoliul de lîngă birou)*: Un moment!... Am ceva de terminat...

RĂDAN *(se așază)*: Mulțumesc...

ZĂLARU *(același joc. Îi împinge cutia cu țigări)*: Fumezi?

RĂDAN: Mulțumesc. *(Își aprinde din țigările lui. O clipă, pauză. Zălaru scrie, bolboșat. Rădan fumează, placid.)*

ZĂLARU *(pune un punct vehement. Trîntește sugativa)*: Omul dumitale...

RĂDAN: Mi s-a spus că doriți să-mi vorbiți într-o chestiune care privește ministerul...

ZĂLARU: Lasă ministerul... În primul rînd te privește pe d-ta.

RĂDAN: Despre ce e vorba?

ZĂLARU: Nu citești *Conștiința națională?*

RĂDAN: Nu mai citesc gazete de mult. Am auzit însă că, în asta, se duce o campanie violentă împotriva mea în privința importului de textile.

ZĂLARU: Tocmai în această privință, înainte ca să începem cea de-a doua și cea mai importantă fază a campaniei noastre, doream să stăm un pic de vorbă...

RĂDAN *(calm)*: Cît?

ZĂLARU *(același ton)*: Jumătate din comision.

RĂDAN: Din care comision?

ZĂLARU: Din comisionul pe care îl iei ca să păgubești statul cu sute de milioane.

RĂDAN *(placid)*: Păi d-ta îți închipui că eu am făcut afacerea asta ca să te îmbogățesc pe d-ta? Am făcut-o ca să mă îmbogățesc eu. Ești excroc bătrîn, ce dracu?!

ZĂLARU: Tocmai. Nu primesc nici un leu mai puțin decît jumătate din șperț. Iei douăzeci de milioane...

RĂDAN: Treizeci, te înșeli...

ZĂLARU: Cincisprezece sînt ale mele...
RĂDAN *(simplu)*: Nu dau nici un ban...
ZĂLARU: În cazul ăsta, dau adevărul pe față.
RĂDAN: Care adevăr?
ZĂLARU: Că furi.
RĂDAN *(cu un zîmbet. Primul)*: Păi acum ai aflat d-ta treaba asta? Fur de cînd am intrat în minister. Am douăzeci și cinci de ani de serviciu.
ZĂLARU: Credincios...
RĂDAN: Îl am și pe ăla! Acum sînt propus la Comandoria Coroanei...
ZĂLARU: Cu mine să nu faci pe cinicul, șefule. Dacă nu scoți banii într-o săptămînă, ești la Văcărești...
RĂDAN *(se ridică)*: Ascultă, banditule! Știu că n-ai nici o dovadă împotriva mea, pentru că nu există nici o dovadă. Știu că ești în stare de orice. Te previn, însă, că dacă mai apare un singur rînd contra mea în porcăria d-tale, te dau pe mîna Parchetului, după ce — bineînțeles — te dau întîi pe mîna mea. *(Îi prezintă o palmă enormă.)* O vezi? Dintr-o palmă, îți și iese crucea în gazetă!... Cu mine să nu faci, Codică, pe Bartolomeu Zălaru... Ți-am adunat dosarul complet, boaită! De la atestatul de patru clase, falsificat, și pînă la afacerea cu morile lui Corlățescu. Știu toți banii pe care i-ai măcinat. Cu mine să nu te joci, Codică! Ți-am găsit și condamnarea de trei luni, pentru furt, executată la Craiova. Să-ți bagi mințile în cap, Codică! M-oi duce eu de-a dura, dar mă duc cu tine de gît.
ZĂLARU *(o moaie)*: Dar de ce te enervezi, nene? Pe mine amenințările mă lasă rece... Ne putem înțelege ca oamenii... Mai ales că ești și simpatic, șefule!
RĂDAN: Să nu fii intim cu mine, că te cîrpesc.
ZĂLARU: Pe mine? Ieși afară!
RĂDAN: Eu? *(Îi lipește două palme.)*
ZĂLARU *(luat prin surprindere, se clatină)*: Nu da, nene! Sîntem între gentlemeni, ce dracu?...

(Ștefan a apărut în ușa redacției în clipa cînd Rădan l-a lipit pe Zălaru. A rămas nemișcat în ușă.)

RĂDAN: Acum să mai poftești să-njuri... Grîu de colivă te fac... *(Iese furios prin fund.)*

(Zălaru, fără să-l observe pe Ștefan, se recules. Își freacă obrazul și își refăce ținuta deranjată de bătaie. Are un aer sperial, umil.)

ȘTEFAN: Dar ce s-a întîmplat?

ZĂLARU *(cînd dă cu ochii de el, își umflă pieptul, se înfoiază ca un păun și, într-o poziție marțială, răspunde rar)*: Cultul patriei are martirii săi și în timp de pace!...

ȘTEFAN *(trecînd spre biroul lui)*: Dar cine e domnul?

ZĂLARU: Rădan! Excrocul ăla de la Industrie. Noroc că l-am dezarmat de revolver. Venise să mă asasineze.

ȘTEFAN: Din cauza campaniei pe care o duci contra lui?

ZĂLARU: Eu nu duc campanii contra nimănui. Le duc pentru țară!... Și cadavrele peste care trebuie să calc nu mă interesează.

ȘTEFAN *(cu un surîs)*: Cam iute de mînă cadavrul.

ZĂLARU: O să-l coste viața!...

ȘTEFAN *(începe să examineze corespondența, la birou)*: Dar cu Corlătescu ce s-a făcut?

ZĂLARU: Care Corlătescu?

ȘTEFAN: Președintele Sindicatului morarilor. Mi-a dat un telefon azi-dimineață acasă.

ZĂLARU: În ce chestie?

ȘTEFAN: În privința acuzațiilor pe care i le aducem. Omul e complet nevinovat.

ZĂLARU: M-am convins și eu. Chiar am și dat ordin să înceteze imediat campania...

ȘTEFAN *(uitîndu-se atent la o hîrtie)*: A fost și el pe-aci?

ZĂLARU: Nu știu. Nu l-am văzut.

ȘTEFAN: Mi se pare că l-a primit Panțîru.

ZĂLARU: Treaba lui!

ȘTEFAN: Eu cred că tot ceea ce se întîmplă aci, la gazetă, e — în primul rînd — treaba noastră.

ZĂLARU: Dar de cînd îți iei aere de-astea de director cu mine?

ȘTEFAN: Nu mi le iau cu tine. Mi le iau cu gazeta. Am impresia că — în spatele nostru — se petrec unele lucruri...

ZĂLARU *(i-o taie)*: Nu se petrece nimica, domnule! Spionii d-tale te-au informat prost.

ŞTEFAN: Ce vorbă e asta „spionii mei"?
ZĂLARU: Ce? Tu crezi că eu nu ştiu că-aicea, la gazetă, ai „oamenii" tăi? Duţă, Silvia, caraghiosul ăla de Barbu... *(Sună telefonul de pe biroul lui Ştefan.)*
ŞTEFAN: Allo! Da!... E aci! *(Lui Zălaru.)* Dar ce? Telefonul tău nu merge?
ZĂLARU: Dar de ce să nu meargă? *(Îşi aminteşte că l-a scos din priză şi îl pune la loc.)* E scos din priză.
ŞTEFAN *(la telefon)*: Fă d-ta numărul d-lui director Zălaru din nou. *(Închide, lui Zălaru.)* Te cheamă tipografia... *(Telefonul lui Zălaru sună imediat.)*
ZĂLARU *(la telefon)*: Allo! Ce e, domle? Nu se poate. E, şi dac-ai paginat, ce? Paginezi din nou, că de-aia vă plătesc... Să paginezi pînă ţi-or ieşi ochii! *(Trînteşte telefonul.)* Toată lumea are păreri, domnule, în redacţia asta. Toată lumea comandă! *(Vede notiţa luată pentru Arabella.)* Aoleu!... *(Face un număr la telefon.)*
ŞTEFAN *(lucrează la biroul lui atent)*.
ZĂLARU: Allo! Internele? Dă-mi te rog pe d-l director de cabinet Manoliu. Zălaru, Directorul ziarului *Conştiinţa naţională*. Allo!... Să trăieşti, Manolică tată! Dragă, vreau să-ţi dau o chestie... Mă serveşti şi pe mine şi pe tine... Dar tu personal. Fără să ştie ministrul. Ştiu că vreţi să cumpăraţi un local pentru poliţia din Constanţa. Nepoata mea, doamna Arabella Elian *(Ştefan, la auzul numelui, devine foarte atent şi surprins)*, are o casă „pă cinste" pentru ce vă trebuie vouă. Şase milioane cu smîntîneala respectivă pentru băieţii deştepţi. Notează, te rog. Casa e în strada Mangaliei, 138. Proprietară: Arabella Elian... Ai scris? Bravo! În regulă. Şi trimite-mi, nene, o fotografie mai recentă, că vreau să te pun în gazetă... Bine, merci! Să trăieşti!... *(Închide telefonul,)*
ŞTEFAN: Arabella Elian e nepoata ta?
ZĂLARU: Dar tu de unde-o cunoşti?
ŞTEFAN: Am cunoscut-o la Paris.
ZĂLARU: Mişto bucată, ce zici?
ŞTEFAN: Nu ştiam că sînteţi rude...
ZĂLARU: Rude, pe dracu! Am cunoscut-o acum o lună la un banchet. Şi de-atunci mă pisează mereu.
ŞTEFAN: Cu casa?

ZĂLARU: Cu amorul!... *(Scoate batista, deşi n-are nevoie.)* Ia uite! Adineauri, cînd a fost la mine, mi-a sîngerat buzele. Muşcă, domnule, ca o căţea.

ŞTEFAN: *„Elle a du chien"*, într-adevăr...

ZĂLARU: Mîine la prînz mănînc cu ea, la „Capşa", în *separé*. Trebuie să tranşez şi chestia asta!

ŞTEFAN: Eşti atît de sigur de reuşită?

ZĂLARU: Nu s-a născut femeia aia care să-mi reziste.

ŞTEFAN: Am impresia că d-na Elian, sub o aparenţă contrarie, e de-o perfectă onestitate... Îşi duce calvarul propriului ei paradox.

ZĂLARU: Las' că vede ea paradox, mîine...

DUŢĂ *(intră. Lui Zălaru)*: Vă roagă d-l casier să poftiţi. E gata cu socotelile.

ZĂLARU: Viu acuma...

DUŢĂ *(iese)*.

ZĂLARU *(se ridică de la birou şi trece să iasă prin uşa dinspre redacţie)*: Aia e, domnule! Pe mine nu mă interesează femeile din punct de vedere psihologic. Aia e treabă de romancier. Eu sînt gazetar. Lucrez *„sur le vif"*. Şi singura mea armă în materie de femei e piedica. O dată trîntită, femeia nu mai are opinii. Are numai dorinţe... *(Iese. Imediat ce-a ieşit, sună telefonul lui Zălaru.)*

ŞTEFAN *(se duce la telefon)*: Allo! Nu! În momentul ăsta nu e aici. Balint la telefon. Bună ziua, domnule Manoliu. Da, cu plăcere. Chestiunea Arabellei Elian nu se poate face fără aprobarea d-lui ministru? Bine! Am să-i comunic lui Zălaru. Profit de ocazie să te rog să fii amabil să-mi dai legătura cu d-l ministru Mărăscu. Mulţumesc foarte mult. *(Aşteaptă puţin la telefon.)* Allo! D-l ministru Mărăscu? Bună dimineaţa, d-le ministru. Eu, da! Balint. Ce să fac, Georgică dragă? Să zic, bine. Nu vreau să te deranjez prea mult. E vorba de o cunoştinţă a mea de la Paris. D-na Arabella Elian. Da, da, aceea frumoasă. Vrea să te roage, prin mine, să-i faci un serviciu. Numai dacă e legal şi se poate. Cel mai bun lucru e să-ţi spună ea personal despre ce e vorba. Te rog şi eu s-o serveşti, repet, dacă e legal. Bine! O să-i comunic să vie imediat. Eşti foarte drăguţ, Georgică... Mulţumesc mult... Atunci,

dă-i tu instrucțiuni șefului de cabinet s-o primească imediat. La revedere și înc-o dată mulțumesc. *(Agață receptorul și sună.)*

DUȚĂ: Poftiți, d-le director...

ȘTEFAN *(trece la biroul lui)*: Duță! Fii bun și cere la tipografie corectura articolului meu de mîine.

DUȚĂ: Articolul nu s-a cules, d-le director. D-ra Silvia l-a dat la timp, însă, d-l director Zălaru, a dat ordin să nu se culeagă.

ȘTEFAN *(surprins, dar stăpînit)*: A dat ordin d-l Zălaru?

DUȚĂ: Chiar eu am adus articolul din tipografie.

ȘTEFAN: Bine, Duță! Mulțumesc.

DUȚĂ *(după o ezitare)*: Și-a luat nasul la purtare rău... Și pe noi, cum a venit, ne-a luat în primire. A dat afară și florile...

ȘTEFAN: Care flori?

DUȚĂ: D-ra Silvia vă adusese de dimineață niște violete... Cum le-a văzut, i-a sărit țandăra. Și pe conu Barbu l-a luat la „reflect".

ȘTEFAN *(un timp)*: Dar cu d-l Corlătescu ce-a fost?

DUȚĂ: Nu știu ce a făcut cu d-l administrator Panțîru în biroul dumnealui. N-am putut asculta la ușă, că asculta d-l director Zălaru. Dar, în schimb, ăsta de fu adineauri, d-l secretar general, ce i-a zis, mamă-Doamne! Și cînd l-a plesnit, s-a auzit pînă la expediție... Două palme i-a dat, dar au răsunat cît zece.

ȘTEFAN *(după un timp de reflecție)*: Bine, Duță!

DUȚĂ *(un timp. Îndrăznește)*: Mi-e nu-mi place ce se întîmplă aici, domnule director.

ȘTEFAN: Nici mie, Duță.

DUȚĂ *(înseninat)*: Atunci nu mai am nici o grijă. *(Iese prin fund, în timp ce Zălaru intră dinspre redacție, enervat.)*

ZĂLARU: Dau afară și casierul. Fură!

ȘTEFAN: L-ai prins cu ceva?

ZĂLARU: Un casier căruia îi iese casa exact, la lună, înseamnă că fură și pune din buzunar ca să-i iasă la țanc. Fiindcă nu există «casă» care la socoteli să nu iasă ori în plus, ori în minus.

ȘTEFAN: Postelnicu e un om foarte cinstit.

ZĂLARU: La tine toți mîncații ăștia de gărgărițe sînt foarte

cinstiți. Cum o să fie cinstit dacă îi iese exact?

ȘTEFAN: A telefonat adineauri Manoliu, de la Interne. Chestiunea d-nei Elian nu se poate face fără aprobarea ministrului.

ZĂLARU: E un caraghios. O să-și vază poza în gazetă cînd mi-oi vedea eu creierii în oglindă...

ȘTEFAN: Am vorbit însă în numele tău cu ministrul, care o așteaptă imediat să-i spuie despre ce e vorba...

ZĂLARU: I-a pus gînd rău și ăsta...

ȘTEFAN: Manoliu spune că chestiunea e ca și făcută.

ZĂLARU: Cred și eu! Lui Mărăscu îi țiți de frica mea... *(Face un număr la telefon.)* Allo! Athenée Palace? Dă-mi, te rog, 128. Allo! *(Pe un ton mieros.)* Sărut mîinile, frumoaso! Ministrul te așteaptă imediat. Ia o mașină și du-te. I-am dat ordin șefului de cabinet să te anunțe cum ajungi. Chestiunea e tranșată. Îmi telefonezi și mie rezultatul. Lasă, lasă, că-mi mulțumești mîine, la dejun... La revedere. *(Închide.)*

ȘTEFAN *(se ridică de la birou și vine spre Zălaru)*: Ai cinci minute libere?

ZĂLARU: Dar ce ești așa de solemn?

ȘTEFAN: Aș vrea să stăm nițel de vorbă.

ZĂLARU: În ce chestie?

ȘTEFAN: În privința gazetei noastre.

ZĂLARU: Iară-ncepi, domle? Cu reforme, cu teorii, cu fleacuri? Ce, nu-ți știu repertoriul?

ȘTEFAN: Cînd am făcut gazeta împreună, am stabilit unele condițiuni de colaborare... Am precizat ținta și obiectivele gazetei...

ZĂLARU: Ei și?

ȘTEFAN: Gazeta nu este cea pe care am visat-o. Eu, cel puțin. De îndată ce a ajuns o forță în publicistica noastră, s-a transformat, pe nesimțite, ajungînd — astăzi — dintr-o tribună liberă și cinstită a revendicărilor obștești un organ de preocupări personale și cu practici foarte suspecte.

ZĂLARU: Ce vrei să zici? Fără șarade, te rog.

ȘTEFAN: În gazeta noastră se duc campanii nedrepte și grosolane împotriva unor instituții și persoane. Aceste campanii încep și încetează în biroul d-lui Pantîru, care lasă să se înțeleagă — scontînd prestigiul de care

mă bucur în ochii opiniei publice — că aceste campanii sînt duse sau inspirate de mine. Știu că se realizează beneficii pe care gazeta nu le încasează și care nu știu în ale cui buzunare intră...

ZĂLARU *(virează discuția)*: A! Asta te doare pe tine? Că beneficiile nu intră în buzunarul tău? Păi de ce te plîngi? Tu nu lucrezi pe cont propriu?

ȘTEFAN *(rămîne trăsnit)*: Eu?

ZĂLARU: Te-am întrebat eu vreodată cît ai luat și de la cine ai luat de pe urma campaniilor pe care le-ai dus? Ți-am cerut eu vreodată socoteli de la instalarea redacției și a tipografiei? Te-am întrebat eu cît ai luat, de exemplu, de la Asociația funcționarilor particulari, de la Trustul zahărului sau de la Obște?

ȘTEFAN *(tot nu-i vine să creadă)*: Cum? Tu crezi că eu am încasat vreun leu nemuncit în viața mea?

ZĂLARU: Cine spune că n-ai muncit pe ei? Ai scris, ai alergat, ai intervenit! Dreptul tău să iei ce poți.

ȘFEFAN: Eu, domnule?

ZĂLARU: Tu ești mai șmecher decît mine, mă!... Tu ai șantajul simpatic! Tu iei de la cinstiți... Al meu, în schimb, e moral. Eu iau numai de la hoți.

ȘTEFAN: Bică! Îți dai seama de ce spui?

ZĂLARU: Îmi dau seama și de ce iei.

ȘTEFAN: Bine! *(Un timp.)* În condițiunile astea, orice discuțiune este de prisos și colaborarea noastră se încheie chiar din acest moment. Eu ies din asociație... Să ne socotim, și gata.

ZĂLARU: Ce să te socotești? Vrei să pleci, umblă sănătos.! N-ai să dai, n-ai să iei.

ȘTEFAN: Cum n-am să iau? Gazeta are beneficii.

ZĂLARU: Ai adus vreun capital?

ȘTEFAN: Capitalul meu a fost munca și priceperea mea.

ZĂLARU: Lasă capitalurile morale. Sunători! Ai adus?

ȘTEFAN: A fost vorba că sîntem asociați cu drepturi egale...

ZĂLARU: Ai ceva la mînă?

ȘTEFAN: Am cuvîntul tău!

ZĂLARU: Ăla nu face probă în justiție...

ȘTEFAN *(îl cîntărește de sus pînă jos)*: Biiine! N-o să ajungem în fața justiției. Mi-a fost prea dragă gazeta asta ca să-i spăl rufele murdare în public. *(Se duce la birou*

și începe să-și adune hîrtiile din sertare în servieta cu care a venit.)

ZĂLARU: În orice caz, trebuie să recunoști că tu ai părăsit asociația. Ai făcut tot posibilul ca s-o strici...

ȘTEFAN: Inutil să insiști. Sînt deplin lămurit. Gazeta s-a lansat... Ți-am umplut buzunarele. Nu mai ai nevoie de mine.

ZĂLARU: Eu n-am avut niciodată nevoie de nimeni.

ȘTEFAN: Asta o spui totdeauna după! Ești tare, recunosc.

ZĂLARU: Forța mea a fost întotdeauna slăbiciunea altora.

ȘTEFAN: Îngăduința altora. E o confuzie primejdioasă.

ZĂLARU: Nu mi-e teamă de nimeni și de nimic...

ȘTEFAN: Acuma ți-am înțeles jocul. Totul era premeditat. Ultima lovitură a fost cea de azi, cu articolul. Erai sigur că n-o să tolerez niciodată să-mi cenzurezi articolele.

ZĂLARU: N-am publicat articolul pentru că era prost.

ȘTEFAN *(cu un surîs)*: Serios?

ZĂLARU: Pentru mine, orice articol care e împotriva gazetei e prost.

ȘTEFAN: Eu sînt un om cinstit.

ZĂLARU: Ești un om cinstit pentru că nu poți să fii altfel. Nu există om cinstit. Toți sîntem cinstiți provizoriu. Fiindcă cinstea nu e o funcție morală. E una organică. Aci e greșeala noastră. Ești cinstit atît cît organismul îți permite. Ai o cotă maximă de rezistență în fața tentației. Reziști la un milion. La două! La cinci. Cifra nu-ți face nici o impresie. Există, însă, o cifră, pentru fiecare om, în fața căreia capitulează. Cinci milioane și un leu, de exemplu. Cînd o aude, organismul intră în panică! I-ai atins cota maximă de rezistență. Și posesorul organismului închide ochii și întinde mîna. Cinstea s-a dus dracului.

ȘTEFAN *surîde*: Îmi aștept cota maximă, ca să-ți verific teoria.

ZĂLARU: Degeaba surîzi...

ȘTEFAN: În numărul de mîine te rog să anunți retragerea mea de la gazetă.

ZĂLARU: Să vezi c-o să-mi scadă tirajul... Tu crezi c-o să te regrete cineva? Adu-ți aminte, acum 15 ani cînd ai

plecat „în exil"... Nici nu pornise bine trenul, şi nu-şi mai aducea nimenea aminte de tine.

ŞTEFAN: Totuşi, după cincisprezece ani, ţi-ai adus aminte tu.

ZĂLARU: Asta a fost o condiţie a lui Borcănescu, admiratorul tău. Trebuia să-i fac gustul elefantului, că el da banii.

ŞTEFAN *(privindu-l întreg)*: Tu ţi-ai creat din mîrlănie un blazon...

ZĂLARU: Eu sînt propria mea creaţie. M-am construit din cărămizile mele, pe care mi le-am frămîntat şi mi le-am ars singur. Îmi bat joc de voi şi de teoriile voastre. Sînt opera mea, bă, înţelegi? Eu m-am născut „nimeni" şi am ajuns cineva... Voi vă naşteţi „cineva" ca să ajungeţi nimeni... Uită-te la tine! Ce eşti altceva decît un ratat, ca şi amicul dumitale Stăjescu! De ce trăiţi pe lume? Nu sînteţi buni de nimic. Nici pentru voi, nici pentru alţii. Mi-e milă de voi, nefericiţilor...

ŞTEFAN: Nu-ţi mai consuma sentimentele generoase pentru noi... *(Pleacă, din uşă.)* O să ne întîlnim, Codică Paraschiv!...

ZĂLARU: Codică Paraschiv, drăguţă, a fost băiat deştept şi s-a sinucis la vreme. Nu te mai întîlneşti cu el... Cu Bartolomeu Zălaru, însă, oricînd...

ŞTEFAN: Codică Paraschiv nu s-a sinucis, minţi! Derbedeul s-a travestit numai, crezînd că nu-i mai recunoaşte nimeni cercelul din ureche. Borfaşul de idei ciordite de la alţii zbiară ca să-şi răzbune tăcerile universitare... Nespălatul generaţiei noastre se face blească de parfum, crezînd că nu mai pute a jeg.

ZĂLARU *(un gest violent spre el)*: Bă! Mi se pare că tu vrei să te certi cu mine?...

ŞTEFAN *(îl priveşte c-o privire)*: Nu! Azi eşti prea obosit, după discuţia cu Rădan... *(Iese.)*

(Zălaru e înfuriat. Fără să-şi dea seama, îşi freacă obrazul cîrpit.)

PANŢÎRU *(intră dinspre redacţie)*: E? Cum a ieşit figura cu Rădan? *(Se apropie vesel de biroul lui Zălaru.)*

ZĂLARU *(degajează de la birou şi îi şterge o palmă)*.

PANŢÎRU *(complet zăpăcit)*: Ce-a fost asta?

ZĂLARU: Jumătate din ce-am luat de la Rădan. Eu îmi respect convenţiile.

PANŢÎRU: Te-a pălmuit? *(Sub consternare e şi un pic de satisfacţie.)*

ZĂLARU: Prin surprindere. Venise să mă asasineze. Fiindcă sînteţi niște vite încălţate. Îmi aduceţi toţi nebunii pe cap. Nu pregătiţi terenul. Vă năpustiţi la şantaj înainte de vreme. Vreţi să stoarceţi buba înainte de a face puroi. Ca să plătesc eu cu viaţa tîmpeniile voastre. *(Umflîndu-şi muşchii.)* Ce mă făceam eu, mă, cu bestia aia, fără ăştia? *(Îşi bate muşchii.)* Şi nici nu-l mai înjur acum, ca să vă satur. Am apucat să-l bat, s-a isprăvit. Şi-a luat pedeapsa!... Cinsprezece milioane am pierdut, boilor! Şi de la Corlătescu, cinci! Douăzeci de milioane într-o zi... *(Se aşază la birou.)* O să mă aduceţi la faliment, fir-aţi ai dracului să fiţi! *(Un timp.)* Să te duci la Borcănescu să dea bani pentru gazetă. Poimîine e chenzina. N-am cu ce plăti... Aci toată lumea fură şi nimeni nu aduce.

PANŢÎRU: Conu Ilie a dat tot ce trebuia să aducă.

ZĂLARU: Nu mă priveşte. Pînă mîine, îmi trebuie două milioane pentru gazetă. De la mine nu dau! N-am.

PANŢÎRU *(care îl urmăreşte foarte atent)*: Nu ştiu dacă o să mai vrea să dea. El e în perfectă regulă. Noi însă... nu sîntem.

ZĂLARU: De ce? Fiindcă am amînat nunta? Ce? Nu-i ajunge că sînt logodit?

PANŢÎRU: Vrea să vadă chestiunea clarificată.

ZĂLARU: Întîi să dea banii şi pe urmă fata.

PANŢÎRU: Banii i-a dat, fata i-a rămas.

ZĂLARU: Cum i-a dat? Nu trebuia să mai dea cinci milioane?

PANŢÎRU: Dotă, nu vărsămînt. Şi dota se dă la căsătorie.

ZĂLARU: Da? E! Află atunci că n-am nevoie de fii-sa, nici de milioanele lui.

PANŢÎRU: Uiţi că are drepturi la gazetă?

ZĂLARU: Da tîmpit eşti, mă!

PANŢÎRU: Tu de cîte ori mă faci pe mine tîmpit însemnează că vrei să te faci deştept pe ocolite.

ZĂLARU: Borcănescu n-are nici un drept la gazetă.

PANŢÎRU: Şi banii lui?

ZĂLARU: I-a pierdut la început, cînd tirajul mergea prost.
PANȚÎRU: Știe?
ZĂLARU: Trei somații i-am făcut, să aducă bani dacă vrea să meargă mai departe...
PANȚÎRU: N-a primit nici una...
ZĂLARU: Păi ce, eu i le-am trimes ca să le primească? I le-am făcut ca să existe. De unde știu eu că nu-i dă în gînd să-mi facă vreun proces? Și eu am obicei să mă judec numai în procese pe care le cîștig.
PANȚÎRU: Balint ce zice de asta?
ZĂLARU: Nu mă interesează. S-a retras din afacere!
PANȚÎRU *(serios surprins)*: Balint? Cînd?
ZĂLARU: Azi!... L-am dat afară! Eu n-am nevoie de cenzori, nici de oameni cinstiți și *(privindu-l)* nici de excroci mai mari ca mine... Balint e un excroc.
PANȚÎRU *(cu oarecare deceptie)*: A! El!
ZĂLARU: Te umfli în pene? Credeai că e vorba de tine? Tu ești minor, măă!...
PANȚÎRU: Poți să știi ce calități ascunse zac în mine?
ZĂLARU: Habar n-am nici de voi, nici de calitățile voastre. Gazeta merge!... Bani, am!...
PANȚÎRU *(se luminează asupra situației)*: Apropo de bani, tocmai veneam să ne socotim și noi puțin...
ZĂLARU: Mă rog! Ce-ai de luat?
PANȚÎRU: Mai am comisionul de la Mărculescu, de la „Pielăriile unite" și de la Corlătescu. De la Rădan l-am luat...
ZĂLARU *(notînd pe-o hîrtie)*: Va să zică: Mărculescu a fost 2.000.000 „Pielăriile"... șase... Corlătescu, cinci. Total 13.
PANȚÎRU: Exact...
ZĂLARU: 15% partea ta... *(socotește)* înseamnă că ai de luat...
PANȚÎRU: Cum 15 %?
ZĂLARU: Dar ce? Crezi c-o să-ți dau toată viața 25? Aia a fost așa, la început, cînd gazeta nu era lansată. Acuma afacerile merg singure.
PANȚÎRU: Pentru că le aduc eu...
ZĂLARU: Pentru că am gazeta...
PANȚÎRU: Gazeta am făcut-o tot eu. Cu banii lui conu Ilie.
ZĂLARU: Și cu talentul meu...

PANȚÎRU: Cu munca și cu talentul lui Balint. El a făcut tot.
ZĂLARU: Taci, mă! Prin urmare, eu n-am adus nimic?
PANȚÎRU: Tu ai fost mai deștept ca toți. Ai luat numai.
ZĂLARU: Uite ce e, dragă Panțîrule! Cu mine să nu te obrăznicești, că pe urmă întorc foaia...
PANȚÎRU *(ironic)*: Te pomenești că nu-mi mai dai mîna.
ZĂLARU: Îți dau în schimb un picior de nu te vezi.
PANȚÎRU: Mie?
ZĂLARU: Cu mine să nu te joci. Știi că eu sînt obișnuit să calc peste cadavre...
PANȚÎRU *(bate în lemn)*: Mulțumesc lui Dumnezeu, niciodată nu m-am simțit mai viu ca acuma... Poți să treci cît poftești peste cadavre... Eu nu trec peste un milion 350.000 de lei ai mei. Banii lui Corlătescu sînt în casă... Îmi iau ce e al meu și restul îți aparține...
ZĂLARU *(privindu-l în albul ochilor)*: O să te coste scump, găinarule.
PANȚÎRU: Nu e nimic. Plătesc din cele 10%, cu care era să mă arzi...
ILIE *(intră din fund. Elegant cu exagerație. Jovial, corpolent)*: Saltare și frăție, leilor! *(Dă mîna lui Panțîru, apoi lui Zălaru.)*
ZĂLARU *(decis să nu lungească vorba)*: La țanc ai venit, coane Ilie. Am nevoie de bani.
ILIE *(toată veselia îi dispare brusc)*: Ce bani?
ZĂLARU: Bani, la gazetă. Redactorii nu scriu de pomană. Mașinile sînt niște fiare care devorează tot: hîrtie, cerneală, creieri.
ILIE *(lui Panțîru)*: Păi, spuneai că gazeta merge ibrișim, Jenică? Că tirajul crește mereu...
ZĂLARU: Scade, domnule. Scade! Fiindcă n-avem cu ce să plătim redactorii cum trebuie... să apărem în condiții tehnice bune...
ILIE: Păi de ce nu scrieți voi? Tu și cu Balint.
ZĂLARU: Balint și-a dat demisia...
ILIE: Ce?
ZĂLARU: Dumnealui sabotează afacerea... *(Arată pe Panțîru.)*
ILIE: El?
ZĂLARU: Dumneata te ocupi de muieri și de politică...

ILIE: Eu?
ZĂLARU: Şi eu sînt fraierul vostru, al tuturor... Ei bine, aşa nu mai merge, leule!... Dacă pînă mîine dimineaţă nu-mi aduci 2.000.000 lei, suspend gazeta.
ILIE: Cum o s-o suspenzi... Tocmai acum, cînd...
ZĂLARU: O suspend pentru reorganizare... Pînă găsesc alţi oameni serioşi s-o finanţeze...
ILIE: Şi milioanele mele pe care le-am băgat?
ZĂLARU: Ce-mi pasă mie de milioanele tale? Gazeta înainte de toate.
ILIE: Cum nu-ţi pasă?
PANŢÎRU: Foarte bine! Nu-i pasă!...
ZĂLARU: Ai avut destulă glorie în schimbul lor. Ţi-ai făcut destule treburi pe spinarea gazetei. Cine te-a făcut preşedintele Camerei de comerţ? Cine te-a ales deputat? Te-am scos din pap şi te-am băgat în pîine. Te-am azvîrlit dintre calapoade drept în dealul Mitropoliei. Şi mai ai nas să mă întrebi ce-am făcut cu milioanele?
ILIE *(lui Panţîru)*: E nebun, pe onoarea mea...
PANŢÎRU: Mata nu înţelegi, coane Ilie, că nu mai are nevoie de noi?
ILIE: Şi fata?
ZĂLARU: Nu cumva ţi-ai închipuit că, pentru cîteva milioane, o să-ţi lansez toată cizmăria? Doamna Zălaru! Cred şi eu că i-ar conveni... Mîine, poimîine, ministreasă... La legaţii, la palat...
ILIE: Va să zică, logodna?
ZĂLARU: Stric tot. Rup toate legăturile cu trecutul. Sînt prea tare pe picioarele mele ca să mă mai poată trage vreo ghiulea la fund. Viaţa mea începe de azi...
ILIE: Fata n-are să poată suporta lovitura...
ZĂLARU: Fetele bătrîne, cînd sînt decepţionate din dragoste, rezolvă problema cu somnalin. Douăzeci de tablete şi Nirvana le aparţine.
ILIE *(un gest de furie oarecum comică)*: Îmi asasinezi fata, criminalule?
PANŢÎRU *(intervine)*: Nu te enerva, coane Ilie.
ILIE: Să-mi dai banii! *(Se repede la Zălaru.)*
PANŢÎRU *(îl ţine)* Te rog, coane Ilie. Nu te juca cu tensiunea...

ILIE *(Se liniștește dintr-odată)*: Ai dreptate. Mi-am luat-o ieri și e crescută.
PANȚÎRU *(arătînd spre Zălaru)*: O să-și frîngă mîinile într-o zi.
ZĂLARU: În gîtul vostru, cel mult.
PANȚÎRU: Ai auzit de pasărea numită pițigoi? E! Așa ai să te sugrumi singur. Ca un pițigoi.
ZĂLARU: Pițigoiul se sugrumă numai cînd e închis în colivie...
PANȚÎRU: Ei, și ce adică! Tu n-o s-ajungi la colivie?
ILIE: Așa, neică, să ne uităm la el printre gratii... Te am în mînă, pezevenghiule!... Cu contractul de furnituri al armatei... Douăzeci de ani iei.
ZĂLARU: Luăm, adică. Cîte 20 de fiecare... L-am semnat amîndoi, iubitule...
ILIE: Ce tîlhar!. N-aș fi crezut niciodată!... Am crescut șarpele la sîn... *(Se așază și își duce mîna la inimă.)* Au!... Inima!... *(Lui Panțîru.)* Dă-mi un pahar cu apă...
ZĂLARU: Să-ți facă și o cafea... că se pricepe... Face bine la cord. *(Se îndreaptă spre ieșire.)*
PANȚÎRU *(care toarnă apă în pahar din sticla de pe birou, e cuprins de panică)*: Să nu te duci la casierie... *(Lui Ilie.)* Are cheile de la casă. Banii de la Corlătescu sînt acolo... *(Rămîne cu paharul de apă în mînă, în prada unei mari „lupte sufletești".)*
ILIE: Apă! *(Se desface un pic la gît.)*
ZĂLARU *(a ieșit)*.
PANȚÎRU: Mă fură!... *(Vrea să iasă după Zălaru.)*
ILIE: Stai cu mine!... Te despăgubesc eu...
PANȚÎRU *(senin)*: Parcă de bani e vorba? Mata să trăiești!... Bea, coane Ilie! *(Îi dă să bea.)* Să am să iau eu de la mata.
ILIE *(bea tot paharul. Se mai înviorează)*: Ce tîlhar!
PANȚÎRU *(îi pune mîna pe creștet)*: Tensiunea, ai perfectă...
ILIE: În cap nu e tensiunea... Ăla e pulsul. *(Un timp.)* Ce tîlhar! Și numai tu mi l-ai scos în cale. Bravo, Jenică!...
PANȚÎRU: Nu te mai enerva, coane Ilie. Parcă eu am putut să bănuiesc cu cine am de-a face...
ILIE: În viața mea nu m-am răzbunat pe nimeni. Dar pe

ăsta nu-l iert... Ce-o să zică Tița cînd o afla? Atîta am și eu pe lume care mă încurcă: fata!...

PANȚÎRU: Bine c-a scăpat de un șnapan... Dar lasă-l pe mîna lui Jenică!... Am văzut eu alții mai tari... Și cu d-ra Tița am să vorbesc eu... Astăzi la dejun mănînc la mata... Și tot ce pot să-ți spun e că o să scoatem o nouă gazetă...

ILIE: Nu! M-am tămăduit...

PANȚÎRU: Ai încredere în mine... Nici o vorbă, însă, la nimeni... Nici lui d-ra Tița...

ILIE: Nu mă știi în afaceri? Sînt „Monumentul tăcerii"...

SILVIA *(intră)*: Bună dimineața.

ILIE *(crai dintr-odată, totuși încă sub impresia loviturii primite)*: Bună dimineața, păpușico!

SILVIA *(lui Panțîru)*: D-l director Balint n-a venit?

PANȚÎRU: A și plecat! Și chiar de tot...

SILVIA: Poftim?

PANȚÎRU: Și-a dat demisia de la gazetă.

SILVIA: Nu se poate!

ILIE: Nu fii amărîtă, păpușico, că te luăm la noi. Facem altă gazetă.

PANȚÎRU *(făcînd un semn lui Ilie)*: „Monumentul tăcerii" îi punem titlul.

SILVIA: E adevărat de d-l Balint?

PANȚÎRU: Eu sînt singurul om de-aci care n-am făcut niciodată glume cu mata...

SILVIA *(veselă)*: Atunci, îmi dau demisia și eu.

ILIE: Bravo! Și „la prînz" ce faci, matale?

SILVIA: Mănînc!...

ILIE: Unde?

SILVIA: La birt.

ILIE: Nu vrei să mănînci cu mine la restaurant?

PANȚÎRU: Mata ai musafiri la dejun, coane Ilie!

ILIE: Pe cine?

PANȚÎRU: Pe mine! Avem de discutat lucruri importante.

ILIE: Atunci mîncăm diseară împreună. Unde să te aștept, măicuță?

SILVIA: În Parcul Carol. La „Mormîntul eroului necunoscut".

ILIE: Și dacă nu vii?

SILVIA: Păstrezi d-ta un minut de tăcere. *(Iese repede și voioasă.)*

ILIE: Îmi place grozav puștanca asta... Ce ochi, ce picior, ce talie! Vorba ăluia: *habeas corpus*.

PANȚÎRU: E amorezată de Balint.

ILIE: Ce vorbești? Păi, cum facem atunci?

PANȚÎRU: Începi mata cu trei perechi de ciorapi de mătase naturală. Nu există inimă de fată să nu-i sară ochiurile la o astfel de atenție. Pe urmă continui de la picioare în sus. Niște cămășuțe, o rochiță, o pălărioară. Și dacă tot rezistă, treci la menajerie. O vulpe argintie, un leopard, un mînz ceva.

ILIE: Am o blană veche de-a fetii. *Frantzbrandwein!*

PANȚÎRU: Aia c Diana, coane Ilie.

ILIE *(rîde)*: Totdeauna o încurc la blănuri... Păi nu m-am dus, anul trecut, să-i iau fetii o blană de vizon și-am cerut una de vizir?

PANȚÎRU: Și negustorul ce-a zis?

ILIE *(amuzat)*: Mi-a spus să mă duc la Constantinopole, că poate găsesc vreunul jupuit pe-acolo...

PANȚÎRU *(superior)*: Bine!... Galicisme de-astea se întîmplă oricui... Totul e să nu te superi cînd le zici. *(Se uită la ceas.)* Na! Unsprezece. Trebuie să dau fuga la minister. M-așteaptă unul să-i dau un șperț. Atunci, ne vedem la prînz... La unu jumătate sînt la mata.

ILIE: Și cu fata, vezi... Vorbește tu, așa, într-un mod mai Adesgo!...

PANȚÎRU: Am eu grijă, coane Ilie...

ILIE: Saltare și frăție... *(Iese, fund.)*

(Ștefan intră dinspre redacție.)

PANȚÎRU *(îl întîmpină c-o mutră de circumstanță)*: Maestre! Sînt dezolat!

ȘTEFAN *(trece la birou, unde va continua să-și strîngă hîrtiile în servietă)*: De ce, domnule Panțîru?

PANȚÎRU: Nici nu-mi vine să cred... Am aflat că ne-ați părăsit...

ȘTEFAN: Cred că pentru d-ta n-a fost o surpriză chiar atît de mare?

PANȚÎRU *(își cîntărește bine cuvintele)*: Cea mai mare surpriză pentru mine a fost exact contrariul.

ŞTEFAN: Adică?
PANŢÎRU: Că nu ne-aţi părăsit mai demult!...
ŞTEFAN *(îl priveşte):* Cred că v-am părăsit, totuşi, la timp.
PANŢÎRU: Bică o să regrete, curînd de tot, plecarea dv.
ŞTEFAN: Eu n-am s-o regret niciodată.
PANŢÎRU: Aveţi, desigur, alte proiecte?
ŞTEFAN: Vrei să-mi iei un interviu de adio?
PANŢÎRU: Din contra... Aş vrea să vă fac o propunere... *(Un timp.)* Ştiţi că şi d-l Borcănescu s-a retras din combinaţie... Şi eu!... Ne-am solidarizat cu dv.
ŞTEFAN: Vă mulţumesc foarte mult, d-le Panţîru...Cred însă că aţi dat prea mare importanţă unui lucru puţin important.
PANŢÎRU: Fără dv. gazeta a murit...
ŞTEFAN: Ţi se pare dumitale. De-abia se lansează cum trebuie...
PANŢÎRU: Da!... Dar nici dv., nici noi n-am urmărit să scoatem o gazetă de şantaj...
ŞTEFAN: Am dat însă concursul cu toţii... Unii cu bunăştiinţă, alţii fără...
PANŢÎRU: Eu am executat ordinele pe care le-am primit... Bică a fost însă mai tare ca toţi... Acuma nu mai are nevoie de noi... Şi-atunci, iată ce m-am gîndit eu... *(Creşte.)* Să scoatem o nouă gazetă, maestre!... Dv. o conduceţi singur... Sînteţi stăpîn! Facem acte scrise... Noi nu ne amestecăm...
ŞTEFAN: Care noi?
PANŢÎRU: Borcănescu şi cu mine...
ŞTEFAN: El dă banii?
PANŢÎRU: Douăzeci de milioane... Deplin vărsaţi... Nici la administraţie nu ne amestecăm, dacă nu vrei d-ta! Nu vom face nimic care să fie în contradicţie cu punctul d-tale de vedere. Borcănescu aduce capitalul şi dv. munca. Asociaţie în regulă... La tribunal. Beneficiul pe din două. Pe mine puteţi nici să nu mă luaţi dacă nu vreţi. Eu vreau să mă răzbun pe Zălaru. Asta e tot şi sînt foarte sincer.
ŞTEFAN *(după o clipă de reflecţie):* Bine. Să mă gîndesc.
PANŢÎRU: Lovitura va fi mortală pentru Zălaru... Dintr-un condei pierde tot: şi capitalistul, şi pe mine, şi pe Tiţa...

ŞTEFAN: S-a stricat şi logodna?
PANŢÎRU: Nu cumva era să-i lăsăm fata? Trei sute de milioane în perspectivă. Şi ce perspectivă!... 23 cu 9. 23 maxima, 9 minima.
ŞTEFAN: Ce e asta, 23 cu 9?
PANŢÎRU: Tensiunea lui Borcănescu... Şi cu supărarea de azi, poate i-a mai crescut. Ferice de cine îl moşteneşte...
ŞTEFAN *(glumind)*: Uite, vezi! Dacă cu d-ta şi cu capitalul lui Borcănescu aş putea face — eventual — o combinaţie, cu d-ra Tiţa — cu regret — nu pot să fac nici una. Sînt însurat.
PANŢÎRU: Ştiu, ştiu! Şi, vedeţi, tocmai aci e buba...
ŞTEFAN *(atent)*: Ce bubă?
PANŢÎRU: Fata ţine foarte mult să se mărite... Borcănescu ţine foarte mult la fată şi eu ţin foarte mult ca afacerea asta să se facă. Ar fi păcat să nu putem găsi o soluţie toţi patru...
ŞTEFAN *(nedumerit)*: Şi care e soluţia pe care o vezi d-ta posibilă?
PANŢÎRU: Ar suporta el toate cheltuielile divorţului, plus o despăgubire serioasă pentru soţia dv. actuală.
ŞTEFAN *(violent, dar stăpîn pe el. Scurt şi categoric)*: Ieşi!
PANŢÎRU: De ce vă supăraţi, maestre, pe mine? Eu, nu e aşa, nu sînt decît un simplu intermediar...
ŞTEFAN: Ieşi! Ieşi! Imediat, că, de unde nu... *(Iese de după birou, gata să-l lovească.)*
PANŢÎRU *(a ajuns la uşă)*: Totuşi, mîine, trec să iau răspunsul... *(Iese.)*
ŞTEFAN: Ce oameni! Ce oameni!... *(Trece la loc, la birou.)* Ce oameni!
SILVIA: *(intră cu o hîrtie în mînă şi tresare cînd dă cu ochii de Ştefan.)* A! Dv. eraţi aici?
ŞTEFAN: Ce ţi se pare aşa de curios?
SILVIA: Mi se spusese că... Tocmai venisem să-mi dau şi eu demisia. *(Pune hîrtia pe biroul lui Zălaru. Apoi revine.)* Să fie într-un ceas bun, d-le director!
ŞTEFAN *(ocupat cu hîrtiile)*: Ce, d-ră?
SILVIA: *Monumentul tăcerii.*
ŞTEFAN: Ce e aia?
SILVIA: Noua dv. gazetă! Şi să ştiţi că sînt la dispoziţia dv.

Chiar și fără leafă, dacă — la început — nu aveți fonduri... *(Fuge, fisticilă.)*

ȘTEFAN *(termină de strîns hîrtiile. Închide servieta. Sună telefonul de pe biroul lui)*: Allo! Da! Eu! Bine! Vin imediat. *(Închide. Bagă servieta într-un sertar și iese, spre redacție.)*

DUȚĂ *(după o clipă, introduce pe Mona prin fund. E mult schimbată. Slăbită, palidă. Cu multă sobrietate și distincție îmbrăcată)*: Poftiți, coniță! D-l director trebuie să fie prin redacție. Îl chem numaidecît.

MONA: Care e biroul lui?

DUȚĂ: Ăsta! *(Mona se așază pe fotoliul din față.)* Celălalt e a lui domnu Zălaru!... Azi e prima dată cînd veniți pe la noi, pe la redacție.

MONA: Dacă am stat numai în sanatoriu... E prima zi cînd ies în oraș de cînd m-am întors și-am venit să-i fac o vizită lui Ștefan...

DUȚĂ: O să-i pară foarte bine cînd v-o vedea...

MONA *(privind în jur)*: E foarte frumos biroul lui...

DUȚĂ: Păcat că mai e și... *(Face cu ochiul spre biroul lui Zălaru.)*

MONA: Nu se înțeleg bine amîndoi?

DUȚĂ: D-l director se înțelege bine cu toată lumea... Dar Zălaru îi poartă sîmbetele...

MONA: Ce fel de om e d-l Zălaru?

DUȚĂ: Nu-l cunoașteți?

MONA: N-am avut ocazia... De la Paris am venit direct la sanatoriu...

DUȚĂ: N-ați pierdut nimic că nu l-ați cunoscut... Mie mi-e foarte antipatic.

ZĂLARU *(intră viforos ca de obicei. Vede pe Mona. Mormăie)*: Bună ziua...

MONA: Bună ziua...

(Duță face un semn că „ăsta e!" și iese.)

ZĂLARU *(se duce la biroul lui. Examinează pe Mona de sus pînă jos. Îi place. Mona stă cu capul întors și nu observă acest examen. Pe un ton dintr-o dată galant)*: Doamna ce dorește?

MONA *(Mona întoarce capul)*: Aștept pe soțul meu. *(Nu-i acordă nici o importanță).*

ZĂLARU: *(degajcază de la birou şi vine — craidoneşte — spre ca)*: Aa! Doamna Balint?... Sărut mîna, d-nă. *(Vrea să-i sărute mîna.)*
MONA *(un ţipăt înfundat)*: A!... *(Înţepeneşte.)*
ZĂLARU *(încremeneşte)*: Mona!
MONA *(caută să-şi revie)*: Dumneata? Dumneata eşti?
ZĂLARU: Dar de cînd mă iei cu d-ta? Eu sînt... Codică! Eh, dar la surpriza asta nu mă aşteptam. Desdemona! Prima mea dragoste...
MONA: Taci! Te rog!
ZĂLARU: Bărbatu-tău ştie?
MONA: Nu!...
ZĂLARU: Mi se pare că era s-avem şi-un copil!
MONA *(vrea să se ridice)*.
ZĂLARU: Stai, mamă, că nu te mănînc. N-ai nici o grijă, că nu-i spun lui bărbat-to nimic. *(O forţează — amical — să se reaşeze.)* Ia să te văd cum arăţi! Tot frumoasă eşti!... Mă! Tu ştii că eu n-am iubit în viaţa mea altă femeie decît pe tine?
MONA: Cruţă-mă, te rog. *(Se ridică.)*
ZĂLARU *(o contemplă întreagă. Mona îi simte privirea şi o jeneză)*: Şi ce bine te ţii!... Ai o siluetă!... *(Îi bareză drumul, căci Mona vrea să plece.)*
MONA: Lasă-mă, te rog!
ZĂLARU: Ascultă! Lasă fasoanele astea cu mine. N-o să-mi spui că m-ai uitat. Primul amant nu se uită niciodată... Cînd te mai văd?
MONA: Niciodată!
ZĂLARU: Mîine îţi dau un telefon, cînd nu e bărbat-to acasă. Vreau să te văd neapărat... Să-ţi explic ce-a fost atunci cu plecarea mea. Murise tata!
MONA: Lasă-mă, te rog... Nu mă interesează nimic...
ZĂLARU: Dacă nu eşti fată cuminte, să ştii că-i spun lui bărbat-to. Şi cu detalii. Am auzit că e amator de picanterii...
MONA: E prima dată cînd regret că nu port revolver... Dă-te la o parte... *(Îl despică cu privirea şi iese.)*
ZĂLARU *(după ea, pînă iese)*: O să-ţi muşti mîinile şi tu, păpuşo!... *(Se duce la biroul lui, vede demisia Silviei şi începe s-o citească, cu un zîmbet ironic.)*
DUŢĂ *(intră dinspre redacţie cu o hîrtie în mînă)*.

ZĂLARU: Ce e aia, bă?
DUȚĂ: Demisia mea, d-le director. Și fără „bă" vă rog...
ZĂLARU: Ce face?! Plecați toată gașca, ai? Credeați că vă ține cu sila? Duceți-vă dracului cu toții!... *(Rupe demisiile și le aruncă la coș.)*
DUȚĂ: Nu înainte de a vă spune un singur cuvînt. *(Se oprește în ușă.)* Ptiu! *(Îl scuipă și iese repede urmat de Zălaru care vrea să-i dea un picior.)*

(Ștefan intră dinspre redacție. Se duce la birou și își reia locul. Scoate servieta din sertar și mai aruncă o privire de inventar asupra biroului. Arabella bate la ușă.)

ȘTEFAN: Intră!
ARABELLA *(rece)*: Bună ziua, Ștefane!
ȘTEFAN *(tot așa)*: Bună dimineața, Arabella!
ARABELLA: D-l Zălaru mai e aici?
ȘTEFAN: Da! Trebuie să vie dintr-o clipă în alta...
ARABELLA: Atunci, cu voia ta, îl aștept...
ȘTEFAN: Te rog. *(Îi indică fotoliul de la biroul lui.)*
ARABELLA *(se așază)*: Am venit să-i mulțumesc pentru un mare serviciu pe care mi l-a făcut, la Ministerul de Interne. În cîteva minute, mi s-a aprobat o cerere foarte importantă pentru mine... Mare trecere trebuie să aibă amicul tău. *(Un gest spre biroul lui Zălaru.)*
ȘTEFAN: Deopotrivă de mare și la autorități și la femei.
ARABELLA *(face pe naiva)*: Are și la femei?
ȘTEFAN: La cele frumoase mai ales...
ARABELLA: Ai aerul că îl invidiezi...
ȘTEFAN: Numai pentru una din ele... *(O privește.)*
ARABELLA: Nu te întreb, care...
ȘTEFAN: Nu te știam prudentă...
ARABELLA: Sînt discretă numai...
ȘTEFAN: În cazul de față, rămîn la părerea mea...
ARABELLA: Totdeauna ai rămas la părerea ta. E un fel de a-ți exprima personalitatea.
ȘTEFAN: E o aluzie?
ARABELLA: O constatare. *(Un timp. Amîndoi parcă au ceva de spus și fiecare așteaptă să înceapă celălalt)*: Ce-ți mai face soția?
ȘTEFAN: Mulțumesc! Acuma e mai bine.

ARABELLA: Mă simt foarte vinovată față de ea...
ȘTEFAN: Din ce cauză?
ARABELLA: Din cauza nepoliteții pe care i-am făcut-o la Paris chiar în seara cînd ne-am cunoscut... Atunci cînd n-am venit la masă.
ȘTEFAN: Florile pe care i le-ai trimis te-au scuzat.
ARABELLA: Și față de tine?
ȘTEFAN: Față de mine, nu... Îți datorez, de-atunci, o seară rea. Prima de cînd eram însurat.
ARABELLA: Mi-a povestit Barbu că, după-cină, ați ieșit amîndoi în Montmartre...
ȘTEFAN: Da! Am cutreierat localurile de noapte. Cred că m-am și îmbătat în noaptea aceea... Știu că dimineața m-am trezit în patul lui Barbu.
ARABELLA *(amuzată)*: Cum? Barbu avea un pat al lui?
ȘTEFAN: Era al unei femei care i-l cedase pentru o noapte... Cea mai tristă noapte din viața mea.
ARABELLA: Și de ce ai fost atît de trist?
ȘTEFAN: Era prima dată cînd îmi regretam căsnicia. M-am simțit atît de singur dintr-odată... Atît de gol...
ARABELLA: Mi-ar părea foarte rău dacă aș ști că am contribuit cu ceva.
ȘTEFAN: Nu știu! M-am gîndit însă tot timpul la tine. *(Fără ton special.)* La dragostea noastră!
ARABELLA: O! Dragostea noastră!
ȘTEFAN: A mea, adică! Singura mea dragoste.
ARABELLA: Tu m-ai iubit cu adevărat?
ȘTEFAN: Da! Te-am iubit însă imprudent. Dragostea mea pentru tine a fost o bijuterie de preț, pe care n-o porți de frică să n-o pierzi. Pe care o ai, fără să fie totuși a ta și pe care, într-o zi, ți-o fură cineva...
ARABELLA *(cu un surîs în care e și un pic de cochetărie)*: Și cine ți-a furat bijuteria?
ȘTEFAN: Cel mai abil spărgător din lume. Viața! Mi te-a furat viața, Arabella.
ARABELLA: Și dacă ai ști cu cîtă dragoste și cu cîtă hotărîre venisem spre tine din călătoria aceea.
ȘTEFAN: Să nu mai vorbim de asta. Acuma te-ai schimbat mult. Și e drept să fie așa...
ARABELLA: Te înșeli, Ștefane! În ceea ce mă privește, oricît de contrarii ar fi aparențele, îți fac o mărturisire.

Eu n-am stricat niciodată casa nimănui. M-am păzit totdeauna să tulbur liniștea pe care și-o fac oamenii singuri. Am respectat fericirea altora, cu riscul fericirii mele. Și tu ești singurul om pe care l-am iubit cu adevărat. Și uite!... Și astăzi... dacă ai fi un om liber... *(Telefonul de pe biroul lui Ștefan sună.)*

ARABELLA *(cu un gest spre telefon)*: Te rog...

ȘTEFAN *(ridică receptorul)*: Allo! Eu... *(Încremenește.)* Ce? Cînd?... *(Telefonul îi cade din mînă pe birou.)* S-a sinucis Mona!

C o r t i n a , repede

ACTUL III

TABLOUL I

Acțiunea începe la zece dimineața. Un birou elegant, acasă la Ștefan Balint. Intrări necesare: în legătură cu exteriorul, cu dormitorul (adiacent biroului), cu oficiul, în dreapta. O altă intrare în stînga. O măsuță cu mașină de scris. Telefon pe biroul lui Ștefan. Între actul II și III au trecut șase luni. Peisajul (pe fereastre) și florile din vase, sînt de sezon. De asemenea, îmbrăcămintea personajelor. Ștefan, într-un halat elegant, e în continuarea unei discuțiuni cu Barbu, mai demult începută. E senin, mai gras și cu aspect oarecum burghezit.

BARBU *(așezat la o măsuță, soarbe din cafea și aruncă un amplu fum de țigară de foi în spațiu)*: Orice mi-ai spune, Fănică, nu mă poți convinge că ești sincer cu tine însuți. Tu nu poți să fii un om rău. Tu ești bun prin ereditate. Te-ai născut bun, cum se nasc unii cocoșați sau imbecili.

ȘTEFAN *(care disculă fumînd o havană și plimbîndu-se prin încăpere)*: Prin urmare, ești de acord că bunătatea e o infirmitate. Ei bine, eu am izbutit să mă tămăduiesc de ea prin voință și prin creier. Avatarul meu s-a produs acum șase luni, cînd s-a sinucis Mona. În ziua aceea, în cîteva ceasuri numai, pierdusem tot... Gazeta: munca mea!... Pe Mona... care reprezenta simbolul dragostei mele de umanitate... Simțeam că

pierd și pe Arabella... Adică dragostea. Unica mea dragoste... Rămăsesem singur, gol, dezorientat, ca un ceasornic cu minutarele rupte... Atunci... mi-am pus în cap să mă refac din propriii mei viermi. Fiindcă atît mai rămăsese în mine viu. Viermii, care colcăiau, proaspeți, pe stîrvul meu moral. Înțelesesem — irremediabil — că omul bun trebuie să ispășească și că în viață, ca să birui, trebuie să fii rău... M-am văzut cum fusesem. Un călău, în haine de călugăr... Și mi-am descoperit adevărata vocațiune: cruzimea.

BARBU: Te flatezi!... Ești numai anormal...

ȘTEFAN: Atunci e logic ca tot ce fac să pară normal în raport cu mine...

BARBU: Te cred. E foarte firesc ca un nebun să tragă un galoș de sfoară pe stradă și să fie convins că plimbă de dîrlogi o cămilă în deșert. Tu însă n-ai logica nebuniei...

ȘTEFAN: Am, în schimb, voluptatea ei...

BARBU: N-am văzut încă nebuni în toate mințile.

ȘTEFAN: Sînt cei mai frecvenți și cei mai primejdioși. *(Cu un surîs drăcesc.)* Nimeni nu știe cînd sînt lucizi sau în plină criză.

BARBU: Avînd impresia că azi ești într-o criză de luciditate, te rog, în concluzie, să renunți la „campania" împotriva mea și să-mi dai bani să mă întorc la Paris...

ȘTEFAN: Nu! Sub nici un motiv nu! Tu ești ultima și singura mea slăbiciune.

BARBU: Un motiv mai mult să te scapi de mine... Tu m-ai adus, tu trebuie să mă expediezi la loc... Și-apoi, un om atît de crud ca tine nu trebuie să aibă nici o slăbiciune.

ȘTEFAN: Te țiu lîngă mine numai din egoism. Îmi ești indispensabil! Ca baia, dimineața. Cînd stau de vorbă cu tine, parcă mă spăl.

BARBU: Recunosc că ai mare nevoie. În murdăria în care trăiești...

ȘTEFAN: Îmi place murdăria, pentru plăcerea de a mă spăla.

BARBU: Faci pontul.. Ca Pillat!

ȘTEFAN: Ăla era un oportunist al murdăriei, nu un adept.

BARBU *(glumind)*: Să știi că dacă nu-mi dai bani să plec la Paris, încep să-ți exploatez slăbiciunea pentru

mine... O să încep să interviu la tine, contra cost, în favoarea „victimelor".

ŞTEFAN *(același joc)*: Tu nu vezi că n-ai putut să intervii cu succes nici pentru tine? Darmite pentru alții?

BARBU: Te crezi rău și ești numai încăpățînat.

ŞTEFAN: Nu, Barbule dragă! Tot ceea ce fac și tot ceea ce spun, e bine gîndit și judecat. Iar viața mea, așa cum o trăiesc astăzi — cu tot cortegiul ei de orori și crime morale — este o atitudine socială în folosul umanității...

BARBU: E prea de dimineață ca să fii atît de profund.

ŞTEFAN *(diabolic)*: Dar e foarte simplu, domnule! Existența noastră *(se arată)*, a celor „fără suflet", cere, impune slăbiciunea altora. De aceea avem nevoie de oameni buni, pe care noi îi socotim niște bolnavi ai societății.

BARBU: Nu e destul să-i socotiți „răi" ca să și fie așa.

ŞTEFAN: Toată lumea trebuie să-i socotească. Fiindcă, bunătatea, e un rău social. Firesc, omul nu trebuie să fie bun. Viața, fiind prin însăși substanța ei egoistă, bunătatea, care e generoasă, e o abatere de la normal. Oamenii buni reprezintă membrele paralizate care împiedică circulația vieții. Mișcările lumii. Sînt emboliile unei societăți care ar muri, dacă am lăsa cheagurile de sînge să-i astupe vasele vitale... Și-apoi, bunătatea e anarhică, fiindcă nu creează nimic. Din contra: dezorganizează. Și e anarhică fiindcă nu are legi fixe și, fără legi, nu există organizație. Sînt bun cît vreau și cînd vreau. Dau ce vreau și cui vreau. Depinde de mine și de judecata mea... Prin urmare, bunătatea mea e capricioasă și determinată de necunoscute. Ori, lumea nu poate fi condusă de capricii și de umori personale. Viața, ca să existe, ca să funcționeze normal, trebuie să fie colectivă. Dictaturile personale o ucid... Cele colective o ajută să trăiască. *(Cu o sclipire ciudată în ochi.)* Răutatea, în schimb, e reglementată. Are legi rigide... Sînt rău numai atît cît mi se îngăduie să fiu...

BARBU *(obosit de atîta „concentrare")*: Bine, *mon cher*, cu ce ți-am greșit eu, să mă bați la cap acum, la cafea? Și-apoi, de ce te ostenești să mă convingi că nu trebuie

să fiu bun? În privința asta, sînt un precursor. Toată viața n-am fost bun de nimic. *(Sună telefonul.)*

ȘTEFAN: Ești o hahaleră... *(Se duce spre telefon.)* Dau eu mărgăritare...

BARBU: ... la prieteni!

ȘTEFAN *(la telefon)*: Domnul Panțîru! Dă-mi-l la telefon, te rog. Allo! Panțîru?... Ascultă! Duminica asta, pentru al 150-lea număr al *Națiunii conștiente*, apărem în 12 pagini și cu același preț. Da, da! Ai înțeles perfect. Cu prețul obișnuit. Da! E un cadou pe care vreau să-l fac cititorilor noștri. Păi, dacă e cadou, sigur că e ca și gratuit... Nu mai insista... Gata! Cu „Textiliana" ce s-a făcut? La cinci milioane, încetăm campania. Nici un leu mai puțin. Nu! N-am citit încă gazetele. Mă înjură rău? Cu cît mai rău, cu atît mai bine. Bine. Te aștept. La revedere. *(Închide.)* Iar mă înjură Zălaru în numărul de azi. *(Sună.)*

BARBU: Am citit.

ȘTEFAN: Și nu-mi spui nimic?

BARBU: Are alt farmec cînd citești singur.

DUȚĂ *(intră. E îmbrăcat la fel ca în actul doi. Numai inițialele s-au schimbat pe reveruri în „N.C.")* Poftiți.

ȘTEFAN: Ziarele de dimineață.

DUȚĂ: Sînt toate pe birou, d-le director.

ȘTEFAN *(le vede)*: A, da! Bine, Duță!

DUȚĂ: Numai *Conștiința națională* a oprit-o conița.

ȘTEFAN: Dacă nu-i mai trebuie, roagă pe doamna să ți-o dea.

DUȚĂ *(iese)*: Imediat.

ȘTEFAN: Cea mai mare plăcere a nevesti-mii, e să citească articolele în care mă înjură Zălaru.

BARBU: Eh, ce să-i faci? „O umbră din vechiul obicei".

ȘTEFAN *(glumind)*: „Parfumul trecutului mort" nu mă neliniștește.

BARBU: E cel mai primejdios. Poetizează! Înnobilează! În amintire, strassul devine diamant și pătlagina, azalee...

ȘTEFAN *(același joc)*: Nu fii „crudel"! Inima mea, în acest moment, e o panoplie de pumnale... *(Se așază la birou.)*

BARBU: Bărbatul care nu e gelos...

ŞTEFAN: Ştiu! Minte!
BARBU: Tot atît de mult vă iubiţi?
ŞTEFAN *(serios)*: Din ce în ce mai mult...
BARBU: Recunosc că ai toate motivele. Nevastă-ta e încîntătoare.
TIŢA *(intră din dormitor. E într-un capot exagerat de bogat. În picioare are papuci de fir cu pompoane aurii şi, în mînă, „Conştiinţa naţională". E unsă pe faţă şi pe mîini. Părul presat într-o plasă. Cînd vede pe Barbu, nu e prea surprinsă şi jenată de ţinuta în care se află)*: O! Pardon. Nu ştiam că eşti aici.
BARBU: Sărut mîna, coană Tiţo!
TIŢA: Nu-ţi dau mîna, că sînt unsă cu Elisabeth Arden... *(Lui Ştefan.)* Blegul ăla de Duţă mi-a spus că eşti singur...
BARBU: Păi, cu mine, e ca şi singur...
TIŢA *(trînteşte jurnalul pe biroul lui Ştefan)*: Na jurnalul!
ŞTEFAN *(blînd)*: Parcă te rugasem să nu mai vii în birou neîmbrăcată... Oricînd poţi să dai peste cineva străin.
TIŢA *(vulgară)*: Cui nu-i place, n-am încotro! Ţi-am spus de-o mie de ori să-ţi muţi redacţia la gazetă. *(Lui Barbu.)* Păi, nu zău! Ce e aia redacţie acasă? Toată ziua îţi intră fel de fel de nebuni în interior. Aruncă scrumul de la ţigară pe covor...
BARBU *(acoperă, discret, cu piciorul scrumul care i-a căzut pe jos, de la havană)*.
TIŢA: Aruncă mucurile în vasele de flori... Fură inventarul Săptămîna trecută s-au furat patru creioane roşii cu albastru...
ŞTEFAN *(fără agresivitate)*: Bine, dragă, bine. O să-mi mut redacţia la gazetă...
TIŢA: Păi da, îţi convine! Ca să stai toată ziua acolo, de capul tău... *(Cu satisfacţie.)* Ai citit ce-a scris Zălaru despre tine? Te face ca pe o albie de porci. *(Lui Barbu.)* Mult îmi place mie cum scrie omul ăsta. Îi zice pe şleau. N-am ochi să-l văd ca persoană, dar ca ziarist, e cel mai grozav!... *(Cu un gest elocvent, spre Ştefan.)* El...
BARBU: El înjură cu pardon de expresie înainte.
TIŢA: Mai bine s-ar lăsa şi s-ar ocupa de fabrica tatii. Are 25 tensiune...

BARBU: Atunci trebuie să se oboseaască mai puțin.
TIȚA: Tata, mîine-poimîine, n-o să se mai poată ocupa de ea, și cine o să-i ia locul? Trebuie să fie o mînă de fier acolo...
BARBU: Eu cred că mata ai fi o foarte bună directoare.
TIȚA: Eu? Să-mi pută toată ziua a piele tăbăcită? Eu n-am fost crescută la fabrică. Am fost crescută la pension. Nici n-am văzut fabrica în ochi. Numai cînd a ars, în 1932, am fost să văd și cu incendiul, că nu văzusem niciodată un foc atît de frumos...
ȘTEFAN *(în timpul celor de mai sus, a desfăcut „Conștiința națională" și citește articolul lui Zălaru, cu un surîs din ce în ce mai accentuat).*
TIȚA *(arătînd pe Ștefan, cu un aer ironic):* Și mai rîde!..
BARBU *(cu un surîs):* E cinic.
TIȚA: Ce cinic? Fraier toată ziua! Eu, în locul lui!... Dar n-am timp să mă ocup și de gazetărie, că am treabă cu lecțiile de engleză.
BARBU: Cum merg lecțiile?
TIȚA: Cum se zice „sîrmă" pe englezește?
BARBU: Nu știu.
TIȚA: E, merg ca pe sîrmă.
BARBU: *All right!*
TIȚA: *How-do-you-do! (Lui Ștefan.)* Eu ies acum în oraș. La unu jumătate trimite mașina să mă ia de la Athenée Palace. Sînt în bar, la aperitiv, cu Coca.
ȘTEFAN *(citind):* Bine, dragă!...
TIȚA *(gest spre măsuța de scris):* Dar domnișoara secretară unde e?
ȘTEFAN *(același joc):* Văd că n-a venit pînă acum.
TIȚA: Dar ce? Asta vine la slujbă cînd vrea ea?
ȘTEFAN: O fi avut treabă.
TIȚA: Să te saturi să-i mai dai nas. Toată ziua, Silvia în sus, Silvia în jos. *(Lui Barbu.)* Și îi face niște ochi dulci! Parcă e șalău rasol... Să știi că dacă nici azi n-o amendezi și n-o muți din biroul tău, o dau afară din casă.
ȘTEFAN: Dragă, secretara mea trebuie să stea lîngă mine.
TIȚA: De ce nu ți-ai luat secretar?
ȘTEFAN: Silvia e mai bună ca orice secretar... *(Lasă ziarul.)*
TIȚA: Fiindcă îți dă ochii peste cap la tine?

ŞTEFAN: Fiindcă e pricepută şi devotată, draga mea. Tu îi dai însă prea multă importanţă.
TIŢA: Eu?
ŞTEFAN: Nu te enerva, draga mea... O să faci riduri...
TIŢA: Peste douăzeci-treizeci de ani, poate.
ŞTEFAN: Haide!... Du-te şi fă-te „gigea" şi nu mai fi supărată... Vrei să viu eu să te iau de la Athenée Palace?
TIŢA: Lasă! Mai stai şi-acasă... La revedere, domnu Barbu.
BARBU: Sărut mîna, coană Tiţo!...
TIŢA *(iese.)*
BARBU: Numai un adevărat tiran poate să suporte aşa ceva. Îmi place că eşti consecvent.
ŞTEFAN: Tiţa înseamnă milioanele lui tat-so. Şi milioanele lui Borcănescu, înseamnă libertatea mea de acţiune. După experienţa cu Zălaru, a fost prudent. M-a strîns bine în chingi.
BARBU: Şi gazeta e a lui, nu?
ŞTEFAN: Da! Ca şi a lui...
BARBU: *Naţiunea conştientă*. I se potriveşte titlul de minune.
ŞTEFAN: Titlul l-am pus pentru *Conştiinţa naţională* a lui Zălaru. Ca să creez confuzie.
BARBU: Şi tu ce eşti la gazeta asta, dacă nu sînt indiscret?
ŞTEFAN *(cu un surîs)*: Coproprietar. Pentru partea mea de capital, i-am dat polițe. Şi, pînă le răscumpăr, i-am pus ipotecă jumătatea mea din averea imobiliară. Tipografie, local, mobilier etc. Altminteri, afacerea n-ar fi fost posibilă... şi pînă acuma, s-au investit peste 100.000.000.
BARBU: Cît priveşte căsătoria cu Tiţa, ai făcut-o, desigur, din dragoste.
ŞTEFAN: Din dragoste pentru egoismul meu... Vreau să parvin cu orice chip, tu nu înţelegi? Să mă îmbogăţesc, indiferent de mijloace. La toamnă, candidez la Cameră. Vreau să mă ridic... S-ajung ministru.
BARBU: La fel ca Zălaru... Şi el vrea la fel...
ŞTEFAN: Eu vreau s-ajung înaintea lui!... *(Un timp.)* Îl urăsc, Barbule! Vreau să-l dărîm. Să-l distrug. Mi-am făcut din asta un punct de onoare pentru cariera mea...
BARBU *(calm)*: Îl urăşti fiindcă s-a însurat cu Arabella.

ŞTEFAN: Doamna Arabella Zălaru n-are nici o legătură cu Arabella Elian pe care am iubit-o eu.

BARBU: Te înşeli. E una şi aceeaşi persoană. Şi tocmai asta te doare...

ŞTEFAN *(schimbă brusc tonul)*: Ehe, băiete!... Arabella Elian, pe care am iubit-o eu, a rămas ca o melodie auzită pe cheiurile Senei. E uitată, ca un semn între filele cărţilor de la anticarii de pe Quai de la Tournelle. E amestecată ca un abur în coşurile cu cornuri calde din Jardin des plantes... Surîde într-un stal la Théatre des Mathurins, făcîndu-şi vînt cu programul cumpărat de mine... Priveşte, noaptea, reclamele luminoase de la fereastra mea din Boulevard des Batignolles, rezemată pe umărul meu, ca într-o gondolă plutind deasupra lumii... Sufletul ei a rămas acolo, încîlcit cu al meu, sub stelele Parisului, ca sub o nouă Cale a Robilor...

BARBU: Tu o s-o iubeşti pînă la moarte...

ŞTEFAN: Şi dincolo de ea. Pe Arabella „asta"... Cealaltă, doamna Zălaru, e o străină pentru mine. Un manechin care şi-a cutremurat fericit tărîţele sub atracţia pasională a grijaniilor lui bărbatu-său... Idolul ei e scuipătoarea mea!

BARBU: Ştii că Arabella m-a însărcinat să-ţi propun un armistiţiu între tine şi bărbatul ei? E de părere că v-aţi înjurat destul... Am refuzat...

ŞTEFAN: Bine că mi-ai spus. Am să-l înjur şi mai rău.

BARBU: Indirect, loveşti în ea.

ŞTEFAN: Ea a lovit direct în mine.

BARBU: Arabella îşi iubeşte bărbatul.

ŞTEFAN: Eu îl disprețuiesc.

BARBU *(se ridică)*: Şi, într-acestea, eu mă plictisesc de moarte. Lasă-mă, Fănică, să mă duc la Paris... *(Cu o mare şi turburătoare sinceritate.)* Mi-e dor de mizerie, mă! Mi-e dor de chelneri, de birjari, de poduri... Mi-e dor de tîrfele de sub felinare... *(Începe să fredoneze: „Sur les Boulevards de Barbés à Clichy" şiflotînd, după maniera montmartreză. Apoi cîntă cuvintele):*

Sur les Boulevards de Barbés à Clichy
On les voit, sortant dans la nuit
Chaloupant sous la lune blafarde.

Ils sont ces beaux monsieurs, les affranchis
Sous l'oeil des agents, qui les regardent
Sur les Boulevards de Barbés à Clichy.

ŞTEFAN *(a rămas pe gînduri)*.

BARBU: Lasă-mă să plec, Fănică!... Mi-e dor de rataţi adevăraţi. Aştia de-aicea, sînt nişte impostori... Aicea toţi sînteţi ajunşi, sau ajungeţi ceva. *(Foarte serios.)* Mi-e teamă să nu mă contaminez... *(Culminînd.)* Tu nu vezi că m-am îngrăşat?

ŞTEFAN: La toamnă mergem amîndoi la Paris... Îţi făgăduiesc...

BARBU: Şi pînă atunci, ce fac?

ŞTEFAN: Parale, Barbule! Bani!

BARBU: Asta mi-ar mai trebui, pentru ca decăderea mea să fie completă.

ŞTEFAN: Banii sînt ca stridiile... E greu pînă le simţi gustul. Pe urmă le înghiţi cu duzina.

BARBU *(amărît, cu onestitate)*: Pînă la stridii, dă-mi o „îndesată"...

ŞTEFAN *(îi dă din sertarul biroului o hîrtie de 5.000 de lei)*: Poftim!

BARBU: Vrei s-o topim amîndoi, diseară, în oraş?

ŞTEFAN: Diseară, mi se pare că mă duc cu doamna Balint la un spectacol...

BARBU: Condoleanţele mele...

ŞTEFAN: Hai şi tu cu noi. Pe urmă mergem la bar.

BARBU: Ca să rîdă lumea că sînt prietenul casei? Nu, dragă. Prefer să fiu invitatul meu...

ŞTEFAN: Şi totuşi, cîteodată, Tiţa e foarte amuzantă.

BARBU: Ştiu! Cînd doarme.

ŞTEFAN *(rîzînd)*: Nu! Cînd vorbeşte franţuzeşte... Parcă se preface, pe onoarea mea... *(Îl bate pe umăr.)*

BARBU *(ca pe vremuri, la Paris)*: *Bonjour, vieux...*

ŞTEFAN *(cu un pic de melancolie)*: *Au revoir sais-tu...*

BARBU: *(iese)*.

ŞTEFAN: *(se duce la birou fredonînd melodia de-adineauri. Are un aer nostalgic. Sună)*.

DUŢĂ: *(intră din oficiu)*.

ŞTEFAN: Duţă!

DUŢĂ: Porunciţi!

ŞTEFAN *(simplu)*: Mă iubeşti?
DUŢĂ *(nedumerit)*: Păi, sigur!
ŞTEFAN: Bine, du-te!
DUŢĂ *(acelaşi joc)*: Altceva, nu mai doriţi?
ŞTEFAN: Nu! Adică... doream să-ţi dau o ţigară de foi... *(Îi dă.)*
DUŢĂ: Să trăiţi. *(O pune atent în buzunarul de sus al vestonului şi iese pe unde a intrat.)*
SILVIA *(intră. Are un aer speriat şi ostenit)*: Bună dimineaţa!
ŞTEFAN *(schimbă complet atitudinea. Se ridică şi vine spre ea)*: E?
SILVIA *(privindu-l cu infinită dragoste)*: L-am furat!
ŞTEFAN *(luminat de o bucurie pe care n-o poate stăpîni)*: Unde e?
SILVIA: La mine! *(Începe să caute în geantă.)*
ŞTEFAN *(nerăbdător, în timpul cît caută)*: Eşti sigură că e documentul pe care ţi-am spus eu să-l iei?
SILVIA: L-am citit. *(Îl găseşte şi i-l dă.)* Uite-l.
ŞTEFAN *(citeşte repede, cu o mare şi triumfătoare satisfacţie. Apoi, rece, Silviei)*: Bravo, Silvia... Eşti o fată deşteaptă... *(Trece la birou şi începe să scrie ceva.)*
SILVIA *(îi urmăreşte toate mişcările, cu un fel de panică)*.
ŞTEFAN *(îi întinde o hîrtie)*: Uite, Silvia şi mulţumesc.
SILVIA: Ce e asta?
ŞTEFAN: Un „bon de casă". Te duci la administraţie să-l încasezi. Şi — în plus — ai şi trei zile concediu.
SILVIA *(toată, o flacără)*: Eu n-am făcut ceea ce am făcut pentru bani...
ŞTEFAN: Ştiu. Ai făcut-o din devotament pentru gazetă. Şi gazeta găseşte potrivit să te răsplătească...
SILVIA: Nu mă interesează gazeta! Eu am făcut-o numai pentru dv.
ŞTEFAN: Perfect! Te răsplătesc eu, atunci... *(Îi întinde din nou bonul.)*
SILVIA *(îl respinge încet)*: Mulţumesc, d-le director. De la dv. nu primesc nici un fel de recompensă...
ŞTEFAN: Nu sînt obişnuit să rămîn obligat nimănui, moralmente...
SILVIA: Nici nu e nevoie. Am vrut să vă servesc şi atît... Să vă dau o dovadă supremă de...

ȘTEFAN: De abilitatea femeii cînd e vorba să-și bată joc de un om. Și, mai ales, de unul versat la femei, cum e socru-meu!... Ia spune, a mers greu?

SILVIA: Am urmat întocmai sfaturile pe care mi le-ați dat. N-am nici un merit personal...

ȘTEFAN: Cum n-ai? Dacă nu era amorezat de d-ta, nu făceai nimic... Hai! Ia loc și povestește-mi cum a fost. Mă amuză teribil...

SILVIA: Pentru mine n-a fost chiar atît de amuzant.

ȘTEFAN: Îmi închipui... N-a adormit repede din praful pe care ți l-am dat să i-l torni în șampanie?

SILVIA: Ba da. Cînd am plecat, l-am lăsat dormind. Am adormit însă și eu... Probabil că într-o clipă de neatenție am gustat din paharul lui...

ȘTEFAN: *(mai afabil)*: Devine interesant... Ia spune-mi și mie de la început... Stai, Silvia.

SILVIA *(se așază pe fotoliul din fața biroului)*.

ȘTEFAN: La cîte te-ai dus la fabrică?

SILVIA: La nouă jumătate, cum mi-ați spus...

ȘTEFAN: Masa era pusă în biroul lui, nu?

SILVIA: Da! Ne-am așezat, am mîncat... El adică... că eu... Eu eram cu ochii numai la casa de bani. La al zecelea pahar, așa cum mi-ați spus, i-am turnat praful în șampanie.

ȘTEFAN: El ce făcea în momentul ăla?

SILVIA *(cu jenă)*: Se aplecase sub masă și îmi săruta picioarele. *(Cu un fior de silă onestă.)* Parcă umblau melci pe mine... *(Un timp.)* După ce a băut, l-am rugat să-mi arate și mie ce are în casa de bani...

ȘTEFAN: Asta putea să fie o mare imprudență.

SILVIA: Vream să văd unde ține cheile și, mai ales, cum se deschide casa de bani.

ȘTEFAN: Păi nu ți-am explicat eu? Nu ți-am făcut și schiță?

SILVIA: Vream să fiu mai sigură... ca să nu pierd timp prea mult...

ȘTEFAN: Bun! Și?

SILVIA: Și după ce mi-a arătat casa de bani... bijuteriile, aurul, tot ce-avea înăuntru, mi-a dăruit un inel.

ȘTEFAN: Eveniment mare! Ăsta nu dă nici bună ziua gratis...

SILVIA: M-am făcut că-l primesc, dar, bineînțeles, cînd am plecat, i l-am lăsat pe masă.
ȘTEFAN: De ce „bineînțeles"? Trebuia să-ți plătească și el sărutările de pe picioare cu ceva...
SILVIA: Sărutările? Dacă ar fi fost numai atît...
ȘTEFAN: Mă rog. Restul nu mai era prevăzut în program...
SILVIA: Nu știu ce s-a petrecut cu mine... Am amețit dintr-o dată... Mi se încurcau gîndurile... mi se închideau ochii... Vream să mă întind... să dorm... Nu știu cum am ajuns pe divan... Cînd m-am deșteptat, se lumina de ziuă... El dormea lîngă mine. *(Se cutremură.)* M-am îmbrăcat repede... În clipa aceea n-aveam decît un singur gînd... Să fur! Să fur pentru dumneata... I-am căutat cheile în haine... Am deschis casa de bani... am căutat documentul... Nu-l găseam. Nu era acolo unde mi-ați spus dv. În sfîrșit, l-am găsit. Am închis, i-am pus cheile la loc și-am fugit...
ȘTEFAN: Și unde-ai stat pînă acuma? Eram îngrijat...
SILVIA: Pe străzi... Cu cît mergeam, cu atît îmi aminteam mai bine. Parcă mi se ridica o negură de pe creieri... Simțeam o durere din ce în ce mai surdă în mine. În carne... În oase... Mi-era frică, totuși, să-nțeleg adevărul. Am intrat la primul medic care mi-a ieșit în drum.
ȘTEFAN: Și?
SILVIA: Mi-a confirmat.
ȘTEFAN: Nu-nțeleg ce vrei să spui.
SILVIA: Nici nu e nevoie... E o chestiune care mă privește numai pe mine.
ȘTEFAN: A! Nu! *(Brutal.)* D-ta erai fată!
SILVIA *(o rană, amărîtă):* V-ați îndoit vreo clipă?
ȘTEFAN: Domnișoară, mărturisesc că e o chestiune la care nu m-am gîndit niciodată. Funcționarii mei mă interesează, ca să zic așa, numai din punct de vedere administrativ. *(Silvia încremenește, fără replică.)* Dacă însă lucrurile s-au petrecut așa, voi căuta să le remediez imediat. Sînt medici specialiști pentru asta.
SILVIA *(abia poate protesta):* Domnule director...
ȘTEFAN: Poate vrei să te măriți în condițiuni normale... Unii bărbați au exigențe d-astea triviale...
SILVIA: Domnule director! Vă rog...

ŞTEFAN: Firește, toate cheltuielile le suport eu. După lege, patronul răspunde de accidentele de muncă ale salariaților. Și accidentul dumitale s-a petrecut în interes de serviciu.

SILVIA *(un țipăt aproape)*: Dar n-am făcut, ceea ce am făcut, pentru dv., ca patron... *(Un timp. Înghițindu-și prunele plînsului.)* Nu înțelegeți?

ŞTEFAN: Nu! Eu am înțeles să trimit, aseară, la socru-meu o funcționară...

SILVIA: Funcționarii nu se trimit să fure.

ŞTEFAN: Ai mei, da!...

SILVIA *(se ridică)*: Bine! Atunci nu mai sînt funcționara dv.

ŞTEFAN: Cum vrei d-ta! *(Îi întinde bonul.)* Ai aci 100.000 lei gratificație și, pentru chestiunea cealaltă, suma de care va fi nevoie.

SILVIA: Vă mulțumesc foarte mult, domnule director. Nu am nevoie de nimic. *(Un timp.)* Toate lucrările în curs sînt în sertarul măsuței. Mapele cu „documente" în biroul dv., sertarul din dreapta. *(Caută cheile.)* Poftiți cheile...

ŞTEFAN: Mulțumesc. Pune-le pe birou... Și nu uita că ai trei zile să te răzgîndești...

SILVIA: E inutil, domnule director. Bună ziua... *(Pleacă.)*

ŞTEFAN *(o lasă pînă ajunge aproape de ușă)*: Silvia!

SILVIA *(se întoarce, cu o ultimă nădejde în ochii umezi)*: Poftim?

ŞTEFAN *(e în picioare, la birou, drept)*: Mă iubești?

SILVIA *(surprinsă, după o tăcere. Cu tonul cu care ar spune un „nu" categoric)*: Da!

ŞTEFAN: Bine! Du-te!

SILVIA: De ce m-ați întrebat?

ŞTEFAN *(cu un surîs diavolesc)*: Ca să știu dacă te duci acasă să te culci, sau la poliție, să te denunți...

SILVIA *(îl privește lung)*: Mă duc acasă să mă culc. *(Iese repede.)*

PANȚÎRU *(intră, după o clipă, pe aceeași ușă pe unde a ieșit Silvia. În timpul cît a rămas singur, Ştefan închide documentul în sertarul din mijloc al biroului, după ce îl mai parcurge o dată cu aerul său triumfal)*: Salut! Maestre!

ŞTEFAN *(îşi reia aerul obişnuit)*: Bună dimineaţa, Panţîru!
PANŢÎRU *(vine şi-i întinde mîna)*: Dar ce e cu Silvia? De ce plînge?
ŞTEFAN: Şi-a dat demisia din slujbă...
PANŢÎRU *(se aşază)*: Şi i-ai primit-o?
ŞTEFAN: Imediat!
PANŢÎRU: Păcat! Era o fată drăguţă...
ŞTEFAN: Tocmai de-aceea!... Ce-ai făcut cu „Textiliana"?
PANŢÎRU: Ezită... Nu sînt decişi... Vor garanţii...
ŞTEFAN: Cere-mi pe Caramanidis la telefon.
PANŢÎRU *(trece la telefon şi face numărul)*: Allo! „Textiliana"? Pe d-l director general Caramanidis, vă rog... Cu d-l Ştefan Balint, de la *Naţiunea conştientă*. *(Trece receptorul lui Ştefan.)* Ia-l cu binişorul... că e tare tipul...
ŞTEFAN *(la telefon)*: Allo! Ascultă, paşaportarule! Mi se pare că ţi s-a făcut iarăşi de străinătate... Uită-te bine în paşaport, că-ţi expiră viza peste două săptămîni... Vrei să te trimit peste graniţă? Nimic! Nici o reducere. La trei vii la mine cu cinci milioane... Banii toţi, ai înţeles? Şase luni! Mai mult nu pot să-ţi prelungesc... Salutare. *(Închide.)*
PANŢÎRU *(căzut în transă de emoţie la început, apoi de admiraţie)*: De unde-ai ştiut de paşaport?
ŞTEFAN: Întîi m-am ocupat de paşaport şi pe urmă de textilele dumnealui...
PANŢÎRU: Asta zic şi eu filatură! Mi-ai dat o emoţie! Ca la pocher, cînd mergi la culoare cu patru carale şi îţi vine tot roşie la chenar. Credeam c-are să fie cupă. Şi uite c-a fost tot caro. Mi-ai plăcut, maestre! Eşti tare! Eşti cel mai tare om pe care l-am cunoscut în viaţa mea! Adică, ce zic eu pe care l-am cunoscut? Pe care l-am imaginat!
ŞTEFAN: Şi totuşi, te-ai îndoit de mine.
PANŢÎRU: Nu m-am îndoit! Dar am ezitat! La început, credeam şi eu, ca toată lumea, că eşti un om bun, cumsecade, cinstit. Chiar şi Zălaru credea la fel... Şi totuşi, parcă-mi spunea mie ceva, aşa, un şpuribus al meu, că d-ta eşti omul pe care-l caut. Cînd ţi-a dat Zălaru lovitura, mi-am zis că e cea mai bună ocazie să mă

conving. Şi ţi-am făcut propunerea... Şi vrei să fiu sincer? Eram sigur că n-ai să primeşti. Îmi ziceam că prea îţi cerusem mult... Mă şi jenam... Să te divorţezi... să te însori cu o paparudă ca Tiţa — mă ierţi că gafez şi-i zic pe nume — şi să te vinzi unui tîmpit ca Ilie. Şi toate acestea pentru ce? Numai ca să te răzbuni pe Zălaru.

ŞTEFAN: Şi totuşi am primit.

PANŢÎRU *(în culmea admiraţiei)*: Dar cum ai lucrat! Lovitura cu sinuciderea a fost genială.

ŞTEFAN *(cu modestie)*: Nimica toată...

PANŢÎRU: Ce nimica toată? Ge-ni-a-lă! Crezi că n-am priceput? Nu mai e nevoie de divorţ... Lumea n-are ce să mai comenteze... Din cauza doliului, căsătoria cu Tiţa se face „numai civilă" şi fără invitaţi... Nici Tiţa, nici Ilie nu pot să aibă pretenţii... Un văduv e un văduv! *Alaboner! (Un timp.)* Să mă ierţi că vorbesc de morţi, dar discuţia primează.

ŞTEFAN: Eu nu am cultul morţilor.

PANŢÎRU: Nici nu e practic în afaceri... *(Un timp.)* Ai văzut piesa numită *Punctul negru?*

ŞTEFAN: Cred că da... De ce?

PANŢÎRU: Un singur punct negru e în toată combinaţia. N-ai putut să faci afacerea singur. Conu Ilie te are la mînă. Şi cu poliţa şi cu Tiţa... Ea e cea mai grozavă ipotecă.

ŞTEFAN: Ce să fac, Panţîre dragă? Trebuie să suport şi să mă resemnez.

PANŢÎRU: Şi-aicea te admir, că poţi... Eşti un martir al cauzei noastre...

ŞTEFAN: Fără Tiţa, sîntem pierduţi!

PANŢÎRU: Mie-mi spui? Un divorţ acuma, Doamne fereşte! *(Bate-n lemn.)* Ştii ce-ar însemna?

ŞTEFAN: Prăbuşirea noastră, ştiu!

PANŢÎRU: Şi tocmai cînd am prins oleacă de cheag, nu fie de deochi *(Scuipă folcloristic.)*

TIŢA *(intră îmbrăcată de ieşit. Suficient de ridiculă. Totul nou, scump şi fără gust.)*

PANŢÎRU *(se ridică foarte amabil)*: Sărut mînuşiţele...

TIŢA *(îi întinde mîna înmănuşată)*: *Bonjour*, Panţîrilă.

PANŢÎRU *(îi sărută galant mănuşa)*.

TIȚA: Nu pupa mănușa. Mi-o pătezi. Și azi le-am pus. Șapte mii cinci, de la Djaburov.
PANȚÎRU: Coană Tițo! Ai o pălărie, o minune!
TIȚA: Model, șefule! De la Georges...
ȘTEFAN: Păcat că-ți vine prost...
TIȚA: Cum o să-mi vie prost? E model...
PANȚÎRU *(îi face semn lui Ștefan „s-o dreagă")*.
ȘTEFAN: Pălăria e frumoasă, dar ție îți vine mizerabil... Parcă ești un cal de dric cu pampon în frunte...
PANȚÎRU *(același joc, mai crescut.)*
TIȚA: Ce, ești nebun?
ȘTEFAN: Te-ai uitat în oglindă să vezi în ce hal ești?
TIȚA *(uluită, nu găsește replica)*: Eu?
ȘTEFAN: Vorba lui Panțîru! Parcă ești o paparudă.
PANȚÎRU *(parcă i-a dat cu ceva în cap)*: Ce spirite sînt astea?
TIȚA *(un pas spre Ștefan)*: Cu cine vorbești, domnule?
ȘTEFAN *(calm)*: Cu tine. Cu fata lui Ilie Branț. Crezi că nu te mai cunoști de sub rochie?
PANȚÎRU *(turbează)*.
TIȚA: Fanache! Te-ai îmbătat...
ȘTEFAN *(dulce)*: Din contra, Sevastițo! M-am trezit.
TIȚA *(nu știe ce să creadă)*: Îndrăznești să te exprimi despre mine în felul ăsta?
ȘTEFAN: Da, mămicule! Îndrăznesc!
TIȚA *(de indignare, o dă în franțuzește)*: *Tu es fou! Que jè crève si jè mens...*
ȘTEFAN: *Justement! Et je m'en fout!...*
PANȚÎRU *(își ia capul în mîini, dezolat)*: Ai, ai, ai, ai!... *(Se clatină ca o chibritelniță cu arc.)*
TIȚA: *Tu tè moques dè moi?*
ȘTEFAN: *Oui! Jè mè moque dè toi! (Îi imită accentul.)*
PANȚÎRU *(încercînd un surîs spelb și împăciuitor)*: Glumește, coană Tițo. Te tachinează, nu vezi?
TIȚA *(tăioasă)*: *Vous... Nè tè mèl pas dans la soupe... Reste là, comme il faut... (Lui Ștefan.)* Cîte te privește pe d-ta, să te explici cu tata. M-ai insultat în casa mea.
ȘTEFAN: De zestre! ai uitat să adaugi...
TIȚA *(gest spre Panțîru)*: Față de funcționarii tatii! Lasă, că te aranjez eu! După ce te-am adunat de pe drumuri

și te-am făcut om, îți iei nasul la purtare? Pe banii mei? Pe numele tatii?

ȘTEFAN: N-am nevoie nici de banii tăi, nici de numele ilustrului d-tale părinte. Nici măcar nu lucrez cu el... *(Gest spre pantofi.)*

PANȚÎRU *(înnebunește)*.

TIȚA: Din ghetele lui nu umbli dumneata desculț acuma.

PANȚÎRU: De ce vă certați din nimic, pentru D-zeu?

ȘTEFAN: Pentru unii oameni, n-am nevoie de ghete. Îmi ajunge piciorul.

TIȚA: Lasă, că-ți dau eu un picior de nu te vezi! Chiar astăzi dau divorț...

PANȚÎRU *(care se dă de ceasul morții)*: Eram sigur, că pînă la urmă, se va spune și cuvîntul ăsta tragic. Dacă ne-am divorța așa, coană Tițo, din orice fleac, ar dispărea căsătoria și familia, care este cea mai nobilă instituție mondială...

TIȚA *(a înțeles ce-a vrut ea)*: Ia lasă-mă, domnule, cu nobilimea!... Ce tot mă atingeți la blazon? Cu banii mei, iau și un principe consort de bărbat... *(Lui Ștefan.)* Portar la Zălaru o să ajungi. Am auzit eu că înainte ai fost cafegiu...

PANȚÎRU: E, acum, dacă am intrat și în cafele...

ȘTEFAN: Vezi să n-ajungi prea tîrziu la tribunal...

TIȚA: Nu face pe Mefistofan cu mine... Ajung la timp, n-ai grijă. Și să te muți din casă imediat, că te dau afară cu ordonanța prezidentului.

PANȚÎRU: Ce cuvinte grele! Ce cuvinte grele! Și pentru ce, frate? Din nimic! Dintr-o scîrbă de pălărie.

TIȚA *(culminează în vulgaritate)*: Ia ascultă, mă? Mi se pare că ți s-a făcut să-ți cînte lăutarii în odăjdii?...

ȘTEFAN *(se amuză teribil)*.

PANȚÎRU: Nu te supăra, coană Tițo. Am vrut să spun altceva... Asta cu pălăria a fost numai așa. O comparație... O imagine!

TIȚA *(observînd pe Ștefan că rîde)*: Lasă, că vedem noi cine rîde la urmă. Sărăcie cu lustru! *(Iese furioasă și trîntește ușa.)*

PANȚÎRU *(copleșit)*: Ce-ai făcut, coane Fănică, ce-ai făcut? Ne-am nenorocit! S-a dus dracului tot... Iarăși trebuie s-o luăm de la început! N-am văzut ce ghinion pot

să am! Încep mereu și nu sfîrșesc niciodată!... O să mor începător.

ȘTEFAN *(serios dintr-odată)*: Nu cred că tat-so o să poată renunța așa de ușor la noi.

PANȚÎRU: O să-l monteze ea... Și el ne demontează. Acuma, cînd afacerea e lansată, cînd e stăpîn pe tot, ce nevoie mai are? Zălaru n-așteaptă decît să-ți ia locul... *Conștiința* lui merge foarte prost...

ȘTEFAN *(pe gînduri)*: La asta nu m-am gîndit.

PANȚÎRU: Deși dușmani de moarte, Ilie și Zălaru au încă o mare afacere împreună. Contractul de furnituri, la armată. Ah! ce splendidă fraudă! *(Un timp.)*

ȘTEFAN: Trebuie neapărat să mă împac cu Tița. Să-i cer scuze. Îmi dau seama că am făcut o mare prostie.

ILIE *(intră din fund. E radios, „pimpant", plin de el. Mai elegant și mai craidon ca înainte. Și, firește, mai țopîrlan, pe sub toate acestea)*: Saltare și frăție, leilor!

PANȚÎRU *(îi iese, servil, înainte)*: Să trăiești, coane Iliuță!

ȘTEFAN: Bună dimineața! *(Își dau mîinile.)* E! Cum a ieșit chestia de-aseară!

ILIE *(se așază, cu un aer încîntat)*: E cineva pe-acilea, să ne-audă?

ȘTEFAN: Nimeni.

ILIE: Nici Tița?

ȘTEFAN *(dulce)*: Titișor a ieșit în oraș.

PANȚÎRU *(aruncînd lui Ștefan o privire complice, care înseamnă „nu s-au văzut încă")*: Tocmai c-avea o pălărie o minune! Cînd o vezi, poți să-i spui din partea mea.

ILIE: Dă-o-ncolo de pălărie! Stați să vă spun dafia! *(Lui Ștefan.)* Și era fată, Fănică, să mă trăznească Dumnezeu dacă mint.

PANȚÎRU: Cine, coane Iliuță?

ILIE *(făcînd cu ochiul lui Ștefan)*: Jenică nu știe?

ȘTEFAN: Mi-ai spus să nu spun nimănui...

ILIE: Bravo! Dar el e băiatul nostru. Nu mă ascunz de el.

PANȚÎRU: „Monumentul tăcerii", coane Ilie...

ILIE: Pardon! Ăla sînt eu...

PANȚÎRU: Ce monument? Mata ești „Mausoleul tăcerii".

ȘTEFAN: Ia spune, șefule!

ILIE: Întîi şi-ntîi, trebuie să-ţi mulţumesc ţie, dragă Fănică! Fără ajutorul tău, nu făceam nimic. Fata făcea goange... Dar cum i-am pus în şampanie prafurile alea de mi le-ai dat, a şi adormit ca un pui de găină!... *(Minunat.)* Dar nu credeam, domnule, să fie fată!

PANŢÎRU: Pot să mai întreb o dată cine?

ILIE: Şi drăguţă, mă! Simpatică, inteligentă... C-am făcut şi oareşicare conversaţie la început. Şi modestă! I-am dat un inel, şi nici pe-ăla n-a vrut să-l ia.

ŞTEFAN: Ţi-am spus eu că ţine la d-ta dezinteresat...

ILIE: Tocmai de-aia îmi pare rău că dormeam cînd a plecat. Mă pilisem de şampanie şi m-a răzbit somnul. Tocmai de-aia vreau s-o invit la prînz la masă, pe trezite. Să-i spun că am intenţii serioase... Că vreau să-i iau o casă cu chirie, să-i dau o leafă lunară...

ŞTEFAN: Prin urmare, e serios, „papa"?

ILIE: Nu-mi mai zice aşa, că eu n-am avut „Fraila" cînd eram mic... *(Gest spre măsuţa Silviei.)* Azi n-a venit la slujbă, nu e aşa?

ŞTEFAN: Nu!

ILIE: Am învoit-o eu!

PANŢÎRU: Aa! De Silvia era vorba?

ILIE: Păi de cine credeai? De Duţă?

PANŢÎRU: Felicitările mele, coane Iliuţă... Ai dat lovitura!

ŞTEFAN: Ai avut noroc că nu ţi-a dat-o şi ea... Pe viitor, să nu mai dormi cînd aduci femei străine în casă.

ILIE: Păi, ce? Silvia e străină?

ŞTEFAN *(calm)*: Oricît! Femeile sînt curioase. Cotrobăiesc prin lucruri, prin sertare, prin casele de bani.

LIE: Bine, aşa... şi Silvica m-a rugat să-i arăt ce am în casa de bani.

ŞTEFAN: Şi i-ai arătat?

ILIE: Aşa, un pic, ca să-i fac gustul.

ŞTEFAN *(acelaşi ton, egal)*: Ştii cît te costă gestul ăsta?

ILIE: Ce să mă coste? Nu mă costă nimic.

PANŢÎRU *(care presimte ceva important, începe să-şi tamponeze nervos tîmplele cu batista)*.

ŞTEFAN: Te costă 100.000.000 de lei...

ILIE *(rîde tîmpeşte)*: Pe mine? Nici un milion. N-aveam cine ştie ce bani în casă, că-i ţin în safe.

ȘTEFAN *(se duce la birou și scoate documentul)*: Da, dar aveai asta!... *(Îi prezintă hîrtia.)* Contractul cu Zălaru... Și asta face exact 100.000.000, pe care o să mi le dai ca să nu te bag la ocnă...

PANȚÎRU *(în culmea admirației)*: Ai! Ai! *(Mușcă batista.)*

ILIE *(îndobitocit, dintr-odată)*: Fănică! De ce faci spirite de glumă de-astea cu mine? Știi că am tensiune...

ȘTEFAN *(fără să ridice tonul)*: Dar, azi-noapte, ca să bei ca un porc și să batjocorești o fată cinstită, de ce n-ai avut tensiune?

ILIE: Fănică! Nu-ți bate joc de mine.

ȘTEFAN: Tu de ce ți-ai bătut joc de mine cînd m-ai obligat să mă însor cu fii-ta — „domnișoara" ciuruită de amanți — și m-ai ferecat în contracte, ca să-mi furi munca și să mă ai rob toată viața?

ILIE: Fănică! Vorbești cu păcat. Eu te-am iubit ca pe copilul meu.

ȘTEFAN: Știu! Cum își iubesc escrocii copiii pe care îi trimit prin localuri, să-și rupă oasele, ca să le aducă banii afară, la ușă.

ILIE: Fănică, mă omori!

PANȚÎRU *(timid)*: Să-ți dau un pahar cu apă, coane Ilie...

ILIE *(cu dezgust)*: Du-te dracului, vierme...

PANȚÎRU: Viermii să mă mănînce dacă știam ceva... Dar lovitura... Rămîne lovitură! *(Lui Ștefan.)* Magistral, maestre!...

ILIE *(copleșit)*: Să-mi facă mie Silvica asta? Să mă îmbete și...

ȘTEFAN: Nu te-a îmbătat... Ți-a plătit polița. Te-a adormit... Dar ei i-am dat o doză mai mare de narcotic să-ți pună în șampanie. Ca pentru un bivol ca tine... Ți-a pus-o mai tîrziu... ca să adormi cînd se deșteaptă ea... ca să poată opera în liniște...

PANȚÎRU: Grandios!

ILIE *(își varsă focul pe el)*: Ce e grandios, mă, fir-ai al dracului să fii, că tu m-ai băgat!

PANȚÎRU: Ideea, coane Ilie. Parc-ar fi din Sherlock Holmes...

ȘTEFAN: Chiar de-acolo am luat-o! Viața e cel mai ingenios roman de aventuri... Și tocmai de aceea, cel mai pasionant. *(Alt ton, sec.)* În concluzie: în schimbul

acestui document, care înseamnă pentru d-ta minimum zece ani pușcărie, pretind următoarele: întîi: divorțul cu Tița; al doilea: polițele înapoi și ipoteca radiată; al treilea: îmi vinzi — fără bani, firește — partea d-tale din afacerea noastră. Vreau să rămîn singurul ei stăpîn.

ILIE: Dar bine, Fănică...

ȘTEFAN: Ai timp de gîndire pînă mîine la opt de dimineață, cînd afacerea trebuie să fie tranșată. Dacă nu, pînă la prînz, mă fac forte să fii arestat.

PANȚÎRU *(a rămas înlemnit. Chiar la atît nu se aștepta nici el)*.

ILIE: Mă lași sărac, Fănică.

ȘTEFAN: Te las cu ce-ai avut. Cu fabrica și cu fata.

ILIE: Și o sută de milioane pe care le-am băgat în afacere?

ȘTEFAN: Alea înseamnă onorariul meu de ginere și leafa mea de servitor...

ILIE: Fură-mă mai cu milă, Fănică! Poftim! Îți dau polițele și ipoteca. Divorțezi... Să-mi rămînă numai partea... Să fim asociați în regulă... Mă lași pe drumuri, Fănică...

ȘTEFAN: Unde scrie că trebuie să fii bogat? De ce tu, și nu eu?

ILIE: Eu am muncit ca să fac avere...

ȘTEFAN: Minți. Ai furat! Cînd ai făcut primele ghete, în serie, ai furat sărăcimea care ți le cumpăra... Le vindeai tălpi de carton și căpute de meșină... Dar desculții te blestemau și ți le cumpărau mai departe, fiindcă erau ieftine... Ai știut, la început, să furi puțin, dar sigur. Pe urmă, te-ai lansat. Ai început să furi și singur și mult. Cînd te-ai îmbuibat de bani, ai început să cumperi tot: minte, cultură, ambiție, demnități... femei. M-ai cumpărat și pe mine, pe nimic, ca pe o piele de bou pe care s-o tăbăcești cum vrei și s-o arunci pe piață cît mai productiv, schimbată în pantofi de lux. E, ți-a venit scadența... Gîndește-te pînă mîine, la opt!

ILIE *(se ridică, dărîmat sub propria lui greutate)*: Bine, Fănică! Dacă tu crezi că e bine ce faci... n-am încotro. Mai bine furat decît în pușcărie... *(Moale ca o lăuză.)* Saltare și frăție!

ŞTEFAN *(îl lasă să se apropie de uşă, apoi strigă)*: Papa! *(Începe să rîdă.)*

ILIE *(deodată, inundat de o fericire tîmpească)*: Ai glumit? *(Se apropie.)* Ştiam că tu nu eşti în stare să faci aşa ceva... Era imposibil!

ŞTEFAN: Lasă chestia de adineauri. Aia e o chestie tranşată...

ILIE *(se-ntunecă iar)*: Ce mai vrei atunci?

ŞTEFAN: Vreau să te-ajut să-ţi scoţi ceva din pagubă... În afacerea furniturilor, eşti tovarăş cu Zălaru. E în aceeaşi situaţie cu d-ta. Dacă mi-l aduci aici, ce scot de la el reduc de la tine.

ILIE: Pe onoarea ta?

ŞTEFAN: Mai crezi în onoarea mea?

ILIE: Ştiu eu în ce dracu să mai cred?

ŞTEFAN: Cheamă-l la telefon...

ILIE *(zăpăcit se duce la telefon)*: Nici nu mai ştiu ce mă-sa număr are...

PANŢÎRU *(repede)*: 8.15.72

ŞTEFAN: Ai memorie bună!

PANŢÎRU: Îmi trebuie ca să-mi aduc aminte de toţi şi de toate.

ILIE *(face numărul)*: Allo! D-l Zălaru, vă rog... La „aparat" Ilie Borcănescu!... *(O clipă.)* Allo! Da, eu sînt, eu! Saltare şi frăţie... Dă-l dracului de vînt care m-aduce, că m-aduce prost. Trebuie să ne vedem urgent. Mi s-a furat contractul cu furniturile... Cum, necum, asta e situaţia. Muierile m-a omorît... Te aştept imediat la ginere-meu acasă... Dacă nu vii, am pus de mămăligă amîndoi... Contractul e la ginere-meu în mînă... Bine. Te aştept. Saltare şi frăţie! *(Închide.)* Vine acu!

ŞTEFAN *(pune documentul în buzunarul halatului, împreună cu un revolver, pe care îl scoate din sertarul biroului, vizibil)*: Pe mine mă iertaţi cinci minute. Mă duc să mă schimb. Nu pot să primesc pe un domn ca Zălaru în halat. Panţîre! Dă dispoziţii să v-aducă cîte-o cafea...

PANŢÎRU: Dacă, în tinereţe, aş fi inventat balonul cu cîrmă, nimeni nu şi-ar fi adus aminte de asta. Dar fiindcă am vîndut cafea, mi se aminteşte de zece ori pe zi...

ILIE: Fiindcă balon cu cîrmă nu bea nimeni, dar cafea bea toată lumea...

ŞTEFAN *(din casă)*: Ai auzit? *(Iese.)*

TIŢA *(intră ca o furtună. Lui Ilie, care stă abătut pe scaun)*: Am fost la fabrică după tine. Cred că ai auzit ce s-a-ntîmplat. Divorţez imediat.

ILIE: Bine, tată! Dacă vrei să te divorţezi, ne divorţăm...

TIŢA *(surprinsă)*: Fără să mă întrebi de ce?

ILIE: Păi, dacă zici tu, ce să te mai întreb?... De bine ştiu eu că nu se divorţează nimeni...

TIŢA *(ţăţeşte)*: M-a insultat, tăticule! M-a zgornit din casă... M-a ameninţat cu bătaia, te-a insultat şi pe d-ta şi toată familia...

ILIE: Foarte bine... Dăm divorţ momentan. Chiar azi...

TIŢA: Daa? Dar ce eşti aşa grăbit?

ILIE: Păi de ce să mai pierdem vremea? Nu vă înţelegeţi, nu vă înţelegeţi, şi gata!

TIŢA *(nervoasă, bate din picior)*: Nu mă divorţez!

ILIE: Ba te divorţezi...

TIŢA: Nu vreau!

ILIE: Ba o să vrei!... Eu nu pot să permit ca fata mea să fie insultată, bătută şi zgornită din casă. *(Dă cu palma în masă.)* Scurt!

TIŢA: Aci e lucrătură la mijloc... Şi-a băgat dumnealui coada, cu siguranţă. *(Arată pe Panţîru.)*

PANŢÎRU: Eu? Eu nici nu ştiu despre ce vorbiţi... Mă gîndeam la un film pe care vreau să-l văd. Eu sînt mult mai intelectual decît am aerul, aşa să ştii mata...

TIŢA: Dacă mă divorţez, să-l dai afară de la gazetă... Şi din casă să plece imediat.

ILIE: Astea sînt treburile mele. Am eu grijă.

TIŢA: Cerşetor să-l văd! Să se ducă la Paris, de unde-a venit... Pe malul gîrlii de-acolo!

ILIE: Hai să mergem la advocat să facem acţiune... Tot mai am şi alte treburi cu el...

TIŢA: Să părăsească instantaneu domiciliul... meu.

ŞTEFAN *(intră pe replica ei)*: Domnule Borcănescu!... Doamna va părăsi imediat domiciliul „meu". Divorţul vreau să fie pronunţat în favoarea mea. Mi se va trimite o scrisoare în acest sens. *(Afectează, într-adins, un aer distant, care o scoate din răbdări pe Tiţa.)*

TIȚA *(întorcîndu-se către el)*: Mă dai afară? Pe mine? Din casa mea de zestre? L-ai auzit, tăticule? *(Un pas spre Ștefan.)* Unde crezi că te trezești aici, mă banditule?!

ILIE *(aspru și demn)*: Sevastițo! Te rog să fii mai moderată... Ori sîntem *gelemani*, ori mîrlani... Haidea!

TIȚA: Nu plec pînă nu-mi iau lucrurile în primire.

ȘTEFAN *(pe același ton „de sus")*: Vă rămîn neatinse, doamnă. Ca și casa, care, fiind de zestre, vă revine de la sine, după divorț... Mîine trimiteți să vă ia lucrurile strict necesare...

TIȚA: Pleacă tu din casa mea...

ȘTEFAN: Nu pot. Deocamdată trebuie să ieșiți dv. ca să pot da divorțul eu...

ILIE: Hai, Sevastițo! Așa e legea...

ȘTEFAN: Precum vedeți, eu vă trimit acasă cu tăticul. Nu vă dau afară cu „ordonanța prezidentului"...

ILIE: Care ordonanță?

PANȚÎRU: A prezidentului de tribunal. E concentrat și are ordonanță...

ILIE: Atunci, Fănică, mîine la opt dimineața sînt aici...

ȘTEFAN: Bine, „papa"!

TIȚA *(cu silă)*: Îmi place că vă mai tutuiți pe radicali... Phu!... *(O ia spre ieșire.)* Mi-e o silă de mi-e și greață!

PANȚÎRU: Sărut mînușițele. *(Se înclină.)* De la distanță, ca să nu mai pătez mănușa...

ȘTEFAN: Șapte mii cinci... *(Se înclină.)* Doamnă!

TIȚA: Nu te bucura, că n-ai scăpat de mine. Ferfeliță te fac la tribunal, fir-ai al dracului să fii de ziarist!... *Viens*, papa... *(Iese, furioasă, cu Ilie.)*

PANȚÎRU *(deschide brațele larg, într-un gest de adorație)*: Stăpînee! M-ai făcut *knock-cut!* Nici cu macaraua nu mă mai ia nimeni de lîngă d-ta. Ce imaginație! Ce geniu în afaceri! Îi tăbăcim!

DUȚĂ *(intră cu un aer consternat)*: Domnul director Zălaru...

ȘTEFAN: Să poftească.

DUȚĂ: Am înțeles. *(Iese, fund.)*

PANȚÎRU: Pot să rămîn?

ȘTEFAN: Nu! treci dincolo...

PANȚÎRU *(trece în stînga)*: Regret... O întîlnire ca asta... face să asiști...

ȘTEFAN: Hai, hai... Ieși!

PANȚÎRU *(a ieșit)*.
ZĂLARU *(intră. E același pe care îl cunoaștem... Cu o mai atentă preocupare vestimentară... Mai „domn" adică. Se cunoaște intervenția Arabellei)*: Bună ziua!...
ȘTEFAN: Idem!...
ZĂLARU: Mă iei de sus?
ȘTEFAN: Stai jos... *(Gest spre un scaun.)*
ZĂLARU: Fii scurt! Ce condiții pui? *(Rămîne în picioare.)*
ȘTEFAN: Ai revolver la tine?
ZĂLARU *(Un rînjet)*: Ți-e frică?
ȘTEFAN *(placid)*: Nu! Da' poate preferi să te împușți...
ZĂLARU: Aș fi putut s-o fac acasă...
ȘTEFAN: Ca Mona!
ZĂLARU: Cred că în această discuțiune femeile n-au nici un rost!...
ȘTEFAN: Din contra. Joacă rolul principal...
ZĂLARU: Credeam că m-ai chemat la un șantaj, nu la o răzbunare...
ȘTEFAN: Știi despre ce e vorba?
ZĂLARU: Da! Te-ai înțeles cu socru-tău și ți-a dat documentul... El n-are ce risca... E socru-tău!...
ȘTEFAN: Te-nșeli! Nu mi l-a dat! I l-am furat.
ZĂLARU: Ai fost mai expeditiv ca mine.
ȘTEFAN: Te gîndiseși și tu la asta?
ZĂLARU: Azi-noapte chiar...
ȘTEFAN: Atunci te-am sugestionat... Azi-noapte i l-am furat.
ZĂLARU: Cîte parale vrei pe contract?
ȘTEFAN: Nici un ban...
ZĂLARU: Atunci, ce vrei?
ȘTEFAN *(calm)*: Pe nevastă-ta.
ZĂLARU *(îl privește holbat)*: Ce?
ȘTEFAN: Mîine de dimineață ești arestat.
ZĂLARU: În primul rînd, nevastă-mea nu depinde de mine. Depinde de ea...
ȘTEFAN: Tocmai! Îi explici situația în care te afli și o rogi să te scape. Știu că ești idolul ei!... Vreau să-i fărîm idolul și să-i scuip pe bucăți...
ZĂLARU: N-ai să izbutești... Mă adoră!
ȘTEFAN: După primul an de pușcărie, o să te uite.

ZĂLARU: Eşti cel mai josnic om. N-ai nici măcar curajul tîlhăriei. Izbeşti prin femei.
ŞTEFAN: Reacţionează.
ZĂLARU *(face un gest)*.
ŞTEFAN *(îndreaptă revolverul spre el)*: Nu la buzunar, apasule!...
ZĂLARU *(rînjeşte şi scoate batista din buzunar)*: Ţi-e teamă şi de-o batistă...
ŞTEFAN: Am citit *Othello*. *(Pune revolverul la loc.)*
ZĂLARU: N-ai clasă, şefule! Ai avut numai noroc.
ŞTEFAN *(se uită la ceasul de la mînă)*: Aştept răspunsul încă două minute...
ZĂLARU: Arabella mi-a spus tot. Ai iubit-o...
ŞTEFAN: Da...
ZĂLARU: Ţi s-a omorît nevasta din cauza ei.
ŞTEFAN: Da!
ZĂLARU: Ca să rămîi liber...
ŞTEFAN: Asta e tot ce ţi-a spus?
ZĂLARU: Nu! Asta ţi-o spun eu...
ŞTEFAN: Eşti deştept...
ZĂLARU: Află că Mona m-a iubit. Am fost primul ei amant...
ŞTEFAN: Tocmai de-aia. Vreau să-ţi plătesc polița... Cu diferența că, tu, cînd ai avut-o pe Mona, ea nu era nimic pentru mine. Iar eu, cînd o am pe Arabella... e nevastă-ta... A venit timpul ca Zălaru să plătească poliţele lui Codică.
ZĂLARU: Eşti diabolic.
ŞTEFAN: Da, îngere!
ZĂLARU: Eu am fost iubit pentru mine... Nu sub teroarea şantajului...
ŞTEFAN *(se uită la ceas)*: Te previn că mai ai un minut. Ce curioasă e viaţa! Cînd te gîndeşti că — în bucăţica asta de cadran — stă libertatea unuia ca tine... Un simplu minutar te doboară mai rău ca un pumnal...
ZĂLARU: Am acceptat!
ŞTEFAN: Astă-seară, la zece, aştept pe doamna Zălaru aici. Dacă nu vine pînă la zece, inutil să se mai deranjeze...
ZĂLARU: Dacă aş avea o putere, te-aş strînge de gît.
ŞTEFAN: Ştiu, dar n-ai. A! Uitasem un amănunt. Contractul trece, bineînţeles, exclusiv în favoarea lui Borcănescu... Îi dai tu ceva la mînă, ca să fie omul sigur.

ZĂLARU: Ăsta e şperţul lui?

ŞTEFAN: E despăgubirea chiulului pe care i l-ai tras cu *Conştiinţa.*

ZĂLARU: Magistral lucrat! Se cunoaşte că ai fost elevul meu...

ŞTEFAN *(conducîndu-l, precaut)*: Eh, Codică dragă! Ce să-i faci? Tu nu ştii zicătoarea? Capra sare masa, iada sare casa...

Zălaru iese. Ştefan îşi aprinde o ţigară şi iese în dormitor. O clipă, scena goală. Apoi, dinspre oficiu intră Duţă.

DUŢĂ *(înnebunit aproape, ridică mîinile spre cer, într-un gest de sinceră dezolare)*: Doamne! Doamne! Doamne! Nu ştiu ce să mai cred!...

PANŢÎRU *(intră din stînga, vesel, fericit)*: Ce? Şi tu ai ascultat la uşă? Măgar eşti, mă!

C o r t i n a repede

TABLOUL II

Cortina se ridică imediat, pe acelaşi decor. Perdelele sînt lăsate Lămpile aprinse. Acţiunea începe la zece seara, în aceeaşi zi.

Duţă încearcă de dat o pasenţă, aşezat la o mescioară.
Se uită la ceasul din buzunarul de sus al vestonului.
Strînge cărţile şi le pune în buzunarul vecin.

SILVIA *(crapă uşa, din fund, încet, ca o răufăcătoare)*: Aicea eşti? N-a venit încă d-l director?

DUŢĂ: Trebuie să pice, ţi-am spus la telefon. Are musafiri la zece.

SILVIA *(intră)*: Pe cine?

DUŢĂ *(ocoleşte adevărul)*: Îi vine avocatul...

SILVIA: Crezi că aş putea să-i vorbesc un minut?

DUŢĂ: Ţi-am spus la telefon să laşi mai bine, mîine dimineaţă... Astăzi s-au întîmplat atîtea aici?

SILVIA: Ce s-a-ntîmplat?

DUȚĂ: Lucruri de necrezut, domnișoară! Dacă nu l-aș fi auzit vorbind cu urechile mele... Eu cred că domnul director, nu mai e în toate mințile. El, așa cum îl cunosc eu, să facă ce a făcut? Nu se poate! A intrat altul în pielea lui. Ăsta nu e Ștefănel al meu!... Nici conașul Ștefan... Nici domnul director! Am dat și-o pasență adineauri să mă conving și mi s-a închis...

SILVIA: Și cu mine s-a purtat azi-dimineață îngrozitor. Tocmai de aia am venit... Știi că mi-am dat și demisia.

DUȚĂ *(cu compătimire și înțelegere)*: Știu, d-ră, știu tot ce-ai făcut... *(Oftează.)* Tot ce-ai pățit...

SILVIA: De unde ai aflat, nene Duță?

DUȚĂ: De la ușă. E singurul meu păcat. Îmi place să aud ce vorbesc oamenii cînd sînt singuri. În felul ăsta îi cunosc mai bine. Și mie mi-e drag să cunosc oamenii cu bunele și cu relele lor. Azi m-a pedepsit Dumnezeu, o dată, pentru cît am ascultat toată viața. Mai bine rămîneam surd decît s-aud ce-am auzit... *(Ațintește urechile.)* Mi se pare că-i aud pașii... Hai la mine în odaie. Mai bine să nu te vadă... Că mi-a dat ordin să nu primesc pe nimeni.

SILVIA: Tița e acasă? *(Un gest spre dormitor.)*

DUȚĂ: Ehè! S-a titit și s-a isprăvit!... Și pe ea a gonit-o... Lasă, că-ți spun eu toate... *(O ia de mînă și iese cu ea prin oficiu.)*

(Ștefan intră din fund, uitîndu-se la ceas. Își aprinde o țigară de foi, se așază la birou și desface ziarele de seară. Are un aer liniștit, de om stăpîn pe el, căruia nu i se întîmplă nimic deosebit. Sună.)

DUȚĂ *(intră, după o clipă)*: Să trăiți, domnule director...

ȘTEFAN: A telefonat cineva în lipsa mea?

DUȚĂ *(scoate un carnețel din buzunar)*: A telefonat d-l Barbu, de trei ori pînă acum. A spus că vrea să vă vorbească neapărat astă-seară, că mîine pleacă la Paris. Zicea c-a găsit o ocazie. Și-a mai zis să vă spun că *(se uită în carnețel)* „îndesata" a fătat...

ȘTEFAN: Bine! Altcineva?

DUȚĂ *(se uită în carnețel)*: A telefonat și conița.

ȘTEFAN: Da? Ce-a spus?

DUȚĂ: Nu pot să vă reproduc. Crez că era băută, să mă iertați de vorbă urîtă. Și-afară de înjurături, a mai zis să vă spun că dumneaei este la o petrecere în oraș, cu crai și că să-i lăsați ușa deschisă, că vine acasă cu dumnealor.

ȘTEFAN: Să-i lași deschis la bucătărie... Panțîru n-a telefonat?

DUȚĂ: Ba da! A spus că trece astă-seară.

ȘTEFAN: Dacă vine, s-aștepte în sufragerie pînă îl chem eu...

DUȚĂ: Am înțeles. *(Un timp, bagă carnețelul în buzunar.)* A mai telefonat și d-ra Silvia.

ȘTEFAN *(tace și se uită la ziar)*.

DUȚĂ: Mi s-a părut că plîngea la telefon...

ȘTEFAN *(din ziar)*: I-o fi murit cineva...

DUȚĂ: Așa crez și eu. I-o fi murit cineva!... *(Un timp.)* Am auzit că și-a dat demisia de la noi, domnule director.

ȘTEFAN *(același joc)*: Cine?

DUȚĂ: Domnișoara Silvia. Îmi pare foarte rău de ea. E singura persoană cu care m-am înțeles totdeauna în privința dv.

ȘTEFAN *(întoarce ziarul)*: Cum adică, în privința mea?

DUȚĂ: Toți ceilalți vă cred un om rău... Un om care n-are nimic sfînt... care urăște pe ăilalți oameni și vrea să-i distrugă.

ȘTEFAN *(citind)*: Și voi sînteți de altă părere?

DUȚĂ: Noi sîntem de altă părere... Deși...

ȘTEFAN: Deși, ce?

DUȚĂ *(își ia inima în dinți)*: Deși, față de tot ce vedem, n-ar trebui să fim.

ȘTEFAN *(lasă ziarul)*: Și nici să nu fiți, Duță. Pentru un om vorbesc numai faptele lui.

DUȚĂ: Da, așa este. Mai depinde însă și de ce le face. Cînd doctorul taie o mînă, ca să scape un om întreg de la moarte, ce-are de-a face dacă curg și cîteva picături de sînge pe jos?

ȘTEFAN: Da! Dar cînd tai numai pentru plăcerea de a vedea cum curge sîngele, pentru a vedea pe altul suferind, atunci nu mai e așa, Duță!

DUȚĂ: Nu mai e așa, domnule director! *(Sună telefonul.)*

ȘTEFAN *(la telefon)*: Allo!... Ce-am auzit, domle? Pleci mîine la Paris? *(Face un semn lui Duță că poate să plece.)*

DUȚĂ *(iese)*.

ȘTEFAN *(continuă să vorbească la telefon)*: Ce ocazie? Fii serios, domnule! Cum o să pleci ca piccolo pentru pavilionul românesc de la expoziție? Astea sînt copilării. Bine, știu eu că, o dată ajuns acolo, le tragi chiulul, dar nu se poate. Vino neapărat să mă vezi astă-seară. Îți dau eu bani... Poate merg și eu cu tine... Acuma nu, că aștept o vizită. După douăsprezece, cînd vrei. Sînt toată noaptea acasă, singur. Tița? E la chef, cu crai. *(Surîde.)* Lasă, că-ți explic eu ție. Vino negreșit... Da, da, mergem amîndoi. Aproape sigur... La revedere. *(Închide telefonul.)*

DUȚĂ *(intră, barînd trecerea lui Panțîru, care îl împinge din spate)*: D-l Panțîru vrea...

PANȚÎRU *(dă la o parte pe Duță și intră)*: Numai un minut, maestre. Două vorbe și plec. Absolut esențial.

ȘTEFAN: Cîntă!

DUȚĂ *(iese.)*

PANȚÎRU *(se așază)*: Știu că te deranjez. Știu și de ce. Dar nu pentru asta am venit. Nu sînt curios să aflu ce sentîmplă... Vreau însă să știu, ce-ai de gînd?

ȘTEFAN: În ce privință?

PANȚÎRU: Mîine de dimineață vei fi stăpîn, puternic. Pînă mîine dimineață ai învins tot. Ai tot. Zălaru la pămînt. Ești bogat, nevastă-sa în brațe... Ilie, sub talpă... Ce-ai de gînd să faci? Mai scoți gazeta? Mai continui lupta? Declară-te.

ȘTEFAN *(nedumerit)*: Ce vorbă e asta?

PANȚÎRU: Nu te supăra că gafez să-ți spun, dar d-ta nu ești omul victoriilor!.. Mi-e teamă că în clipa cînd ai învins complet, capitulezi. Toți marii criminali, dacă scapă de eșafod, sfîrșesc călugări. Și dacă mata capitulezi, eu nu-mi pot permite luxul ăsta. Eu n-am învins încă...

ȘTEFAN: Și ce vrei de la mine?

PANȚÎRU: Am venit să te rog ca, în cazul cînd predai afacerea, să te gîndești la mine.

ȘTEFAN: Vrei s-o iei tu?

PANȚÎRU: Eu? Nici gratis. M-am lecuit de gazetărie. Pot însă să plasez afacerea altuia. Lui Zălaru, de exemplu... Poate lui Drujan. De la d-ta, comision modest, că iau de la ei mai mult... Serviciu rapid...

ȘTEFAN: Bine, Panțîre. Dacă vreodată mă hotărăsc să renunț la tot ce am luptat o viață întreagă să realizez, sînt omul tău.

PANȚÎRU: Omul meu! Idolul meu, maestre!...

ȘTEFAN: Și tu ce-ai de gînd să faci, dacă te lași de gazetărie?

PANȚÎRU: În orice caz, cafea nu mai vînd. Și nici nu mai beau, începînd de azi. Prea mi se vede trecutul în caimac. Și, e ceva foarte curios, maestre! Nu mă supăram cînd serveam cafele, dar pot să crăp acuma, cînd comand. Nici n-am nevoie să-mi facă aluzie cineva. Îmi fac eu singur. *(Un timp)*. Așa că o să mă apuc de altceva! Întîi și-ntîi, mă-nsor. Metresă am, slavă Domnului, două, îmi mai trebuie o nevastă ca să întemeiez o familie cumsecade. O să am copii, dacă o să pot să am. Și dacă n-o să am, să fie sănătoși. Cine are, să-i trăiască, cine nu, ce-i trebuie? Și, pe urmă, m-am gîndit să mă apuc de negoț. O întreprindere mare, ceva așa, în genul fabricii lui conu Ilie, m-ar aranja foarte bine.

ȘTEFAN *(s-a luminat acuma deplin)*: Ahà!

PANȚÎRU: E așa de amărît acuma... Îi trebuie și lui un sprijin.

ȘTEFAN: Da, da! Ideea nu e rea...

PANȚÎRU *(modest)*: E! O idee acolo, să fie de rezervă, nu strică!... *(Un timp.)* Ai intentat acțiunea de divorț?

ȘTEFAN: Da.

PANȚÎRU: Să fie într-un ceas bun! *(Un timp.)* Ai să te miri că gafez, dar eu tot am să-ți spun ceva. Mie Tița asta mi-a fost totdeauna simpatică, în subconștientul meu... Nu zic... N-a trecut încă, de la toval la epidermă, dar nici nu s-a ocupat nimenea de ea serios. Cel mai mare pensionar pentru o femeie e bărbatul! Nôtre Dame! Ele sînt numai *Nôtredameze*...

ȘTEFAN: Va să zică, vrei să te însori cu Tița, seducătorule!...

PANȚÎRU: Ce să fac? Dacă este un ce *sine qua non*...

ȘTEFAN: Te pomenești c-o și iubești?

PANȚÎRU: Nu! Dar, astăzi după masă, conu Ilie și-a luat tensiunea... 25 maxima — 6 minima. Astă-seară chiar mănînc cu el. *(Surîde.)* M-a invitat la restaurant. Înțelegi mata, mișcarea. Acolo nu mai e casă de bani.

ȘTEFAN: Merge și Silvia cu voi?

PANȚÎRU *(felin)*: Pentru moment, fata e puțin surmenată... *(Se ridică.)* Atunci, maestre, eu nu te mai rețin... Și cred că nu te poți plînge de mine... Mă și jenez ce sincer am fost. N-aș fi vrut însă să te supăr pe mata cu nimic. Nu că mi-e frică!... Dar te iubesc, maestre... Să n-am parte de viitorul meu dacă te mint.

ȘTEFAN: E reciproc, Pantîre! Întotdeauna am iubit canaliile perfecte.

PANȚÎRU *(cu un surîs subțire)*: Mă onorezi, maestre. Complimentul ăsta, din partea dumitale, e aproape o diplomă.

DUȚĂ *(intră prin fund)*: Doamna Arabella Zălaru.

PANȚÎRU: Eu te-am lăsat și „*merde*", pentru vizită... Mă duc pe din dos... La revedere. *(Iese.)*

ȘTEFAN: Poftește pe doamna Zălaru. Să nu intre nimeni pînă nu sun...

DUȚĂ: Am înțeles. *(Iese și revine, peste o clipă, introducînd pe Arabella prin fund. Iese apoi prin oficiu.)*

ARABELLA *(ca întotdeauna, elegantă, frumoasă și distinsă, se oprește în prag)*: Bună seara, Ștefane!

ȘTEFAN *(se ridică de la birou)*: Bună seara, doamnă!

ARABELLA *(cu un surîs)*: Trebuie să rectific și să-ți spun și eu „domnule"?

ȘTEFAN *(sec)*: Eu aștept vizita doamnei Zălaru, indiferent de cine deține această onoare. Am de tranșat unele chestiuni numai cu soția lui Bartolomeu Zălaru...

ARABELLA: Eu n-am venit la tine în această calitate.

ȘTEFAN: Atunci, trebuia să nu te mai deranjezi.

ARABELLA: Din moment ce-am venit, sper că pot să iau loc.

ȘTEFAN: Te rog...

ARABELLA *(se așază și aprinde o țigară)*: Nu știu ce anume ai de tranșat cu d-na Zălaru, însă eu — Arabella — am de vorbit cu tine. Sper să-mi dai întîietatea.

ȘTEFAN: Timpul meu pentru această întrevedere este măsurat și, obiectivele, precise. Știi — sper — pentru ce te-a trimis soțul tău aici?

ARABELLA: Nu! M-a rugat numai să viu, ca să vorbesc cu tine.
ŞTEFAN: Ce?
ARABELLA *(sinceră)*: Să caut să te conving să renunţi la duşmănia pe care i-o porţi din cauza mea. Fiindcă el e convins că-l urăşti numai din cauza mea.
ŞTEFAN: Asta e tot ce ţi-a spus?
ARABELLA: Da. Mi-a mai spus că ai refuzat să stai de vorbă cu el, însă că ai admis să stai de vorbă cu mine... Ceea ce mi-a făcut o deosebită plăcere... *(Un timp, Ştefan o observă atent.)* Sînt, aşadar, o ambasadoare...
ŞTEFAN *(se convinge — după aerul ei neprefăcut şi senin — că e departe de realităţi)*.
ARABELLA: Eu totuşi n-am venit să-ţi vorbesc de Tolly.
ŞTEFAN: Îmi place diminutivul.
ARABELLA: De la Bartolomeu. E drăguţ, nu?
ŞTEFAN: Cred că „Cerceluş" ar fi fost mult mai potrivit ca nume de intimitate.
ARABELLA: De ce „Cerceluş"?
ŞTEFAN: Cînd era în şcoală, soţul tău purta un cercel în ureche...
ARABELLA: Ce nostim! Mi se pare că e o superstiţie.
ŞTEFAN: Nu! La ţigani e o tradiţie.
ARABELLA: La oameni bruni, vrei să zici.
ŞTEFAN: Nu! Nu-i spuneam ţigan fiindcă era brun. Era brun fiindcă era ţigan... E drept, pretindea că l-a făcut maică-sa cu unu Albu — un subprefect burlac căruia îi spăla „lenjurile" o dată pe lună — dar biata femeie protesta din toate puterile că l-a făcut, cinstit, cu „omul" ei.
ARABELLA: Nu ştiam că mama lui a fost spălătoreasă. Îmi spusese c-a fost institutoare.
ŞTEFAN *(vulgar, cu intenţie)*: S-a exprimat, desigur, printr-o metaforă. Vrea să spună că învăţa feţele de pernă şi inexprimabilii să se zbicească pe frînghie.
ARABELLA *(îi ţine piept, rău impresionată de vulgaritatea lui)*: În orice caz, nu văd nimic ofensator în... truda unei femei sărace.
ŞTEFAN: Şi nici nu e. Munca, de orice fel ar fi, e sfîntă cînd e făcută cu bună-credinţă. „Tolly", însă, se jeneză de amintirea mîinilor oneste, roşii de sodă şi de frecat,

care se făceau — totuși — seara, puf, să-i legene somnul. Nici nu știe unde e îngropată mamă-sa. La mormîntul lui Napoleon s-a dus, să-l viziteze, omagial. Dar la moviliţa de pămînt sub care a putrezit carnea albă și sfîntă a mamei care l-a făcut și i-a dat să sugă ţîţă asudată de muncă nu s-a dus nici măcar pe furiș. „Tolly" nu are trecut... Din toată copilăria lui n-a păstrat decît amintirea zoaielor. Scursorile tuturor copăilor în care jegul vieţii se bolboșează în clăbuci, l-au impresionat... Ţigănușul deștept a înţeles filozofia zoaielor. Ţiganul matur a făcut din ea o meserie. Uită-te la el! Cînd vorbește, face zoaie la gură... Cînd scrie, face zoaie de stil... cînd gîndește, creierii îi înoată în zoaie. Căci, ce și-a zis d-l Bartolomeu Zălaru, în nopţile lui de insomnie, agitate de cupiditate și de ambiţii? Toată lumea e de acord că viaţa e o albie în care oamenii își spală la infinit rufele murdare. Dar nimenea, nu i-a exploatat încă zoaiele. Asta a fost secretul reușitei lui. Lăturile i-au adus tot: glorie, reputaţie, avere, situaţii, dragoste și, pînă în cele din urmă, și pe d-ta... Ești ultimul beneficiu al lăturilor...

ARABELLA *(stinge ţigara, enervată):* N-aș fi crezut niciodată că poţi fi atît de vulgar cu o femeie...

ȘTEFAN: M-ați subestimat, stimată doamnă!

ARABELLA: Nu e cavaleresc ce faci. Izbești un om, care nu e de faţă ca să-ţi răspundă...

ȘTEFAN: Are o fermecătoare ambasadoare pentru asta. Îmi pare rău, totuși, că nu i-am pus condiţia să fie și el de faţă astă-seară.

ARABELLA: La ce?

ȘTEFAN *(ironic):* La întrevederea noastră pasională.

ARABELLA: Pasională? Poate numai pentru patima pe care o pui să-l diminuezi în ochii mei. Nu izbutești însă, Ștefane! Tolly nu e omul pe care-l urăști tu! Acela e creat de fantezia și resentimentele tale. Nu uita că aţi fost prieteni, aţi fost colegi... Că soţul meu e un om căruia- i-ai strîns mîna...

ȘTEFAN: Lupul s-a îmbrăcat în bunică, numai ca să poată frînge în dinţi oasele fetiţei cu scufiţă roșie.

ARABELLA: Văd că îl urăști mai mult decît credeam. Spe-

ram că mai poate fi loc de o înțelegere între voi. Mărturisesc că am crezut, pînă la un punct, că eu sînt cauza dușmăniei tale... M-am înșelat. Constat că sînt alte resentimente, cu rădăcini mai vechi.

ȘTEFAN *(brusc)*: Îți iubești bărbatul?

ARABELLA *(luată prin surprindere)*: Ce-ntrebare!

ȘTEFAN: Precisă!

ARABELLA *(îl bravează)*: Da! *(I se pare totuși că a spus prea mult.)* Cred că-l iubesc. În orice caz, sînt convinsă că e un om care a ajuns prin munca și mintea lui și care — înzestrat cu calități excepționale — era natural să nu rămînă anonim... Tolly e un mare talent... e un intelectual... un gînditor, în sfîrșit, e un om deosebit din toate punctele de vedere...

ȘTEFAN: D-ta te scuzi sau te convingi acuma?

ARABELLA: Mă explic.

ȘTEFAN: N-am cerut nici un fel de explicație... Ai spus că-l iubești...

ARABELLA: Da...

ȘTEFAN: Știi de ce te-a trimis aici?

ARABELLA: Ți-am spus...

ȘTEFAN: Te-a mințit! A fost prudent. Și laș. I-a fost teamă că dacă afli motivul pentru care te trimete aici, refuzi să vii.

ARABELLA *(sincer nedumerită)*: Dar pentru ce motiv, mă aflu aici?

ȘTEFAN *(calm)*: Am, în mîinile mele, un document pe care — dacă îl produc mîine la prînz — Bartolomeu Zălaru, temutul polemist, omul muncitor, intelectual de rasă și gînditorul ales, viitor ministru al educațiunii naționale și soțul celei mai frumoase femei din București, intră zece ani în pușcărie, fără replică posibilă, ca un bandit de ultimă speță...

ARABELLA *(înlemnește)*: Nu e posibil... Nu, nu, nu! Ștefane! ...Nu pot să cred...

ȘTEFAN *(cu un gest, stăpîn pe el)*: Cheamă-l la telefon și verifică.

ARABELLA: Nu, nu, nu e cu putință! Tolly, un bandit!

ȘTEFAN: N-a fost niciodată altceva. De la teza la care copia în școală și pînă la palatul în care locuiește azi, totul a fost făcut din impostură, din șantaj, din fraudă...

Dejunul pe care l-aţi luat la „Capşa", în ziua cînd m-a dat afară din redacţie şi care v-a apropiat „sufleteşte", mi-l datorezi mie, nu lui!

ARABELLA: Ţie? De ce? Mă invitase el...

ŞTEFAN: Da, dar prezenţa ta la dejunul acela, care a determinat căsătoria voastră, era o recompensă amabilă pentru omul care ţi-a vîndut casa de la Constanţa. Şi acela am fost eu!...

ARABELLA: Nu e adevărat. El a vorbit cu ministrul în faţa mea.

ŞTEFAN: Nici nu-l cunoştea. A scos priza de la telefon şi a vorbit în vînt, ca să-ţi facă impresie... Cunoştea bine femeile pe latura lor „superioară"...

ARABELLA: Da, dar am fost eu personal la ministru, care m-a primit chiar în dimineaţa cînd vorbise.

ŞTEFAN: Fiindcă îi telefonasem eu, în prealabil, ministrului. Cheamă-l la telefon şi verifică... Credeam că dacă-ţi vinzi casa şi nu mai ai nevoie de bani, te dezmeticeşti...

ARABELLA: De ce nu mi-ai spus?

ŞTEFAN: Fiindcă îmi arătase deja batista cu care îşi ştersese buzele de sînge după sărutarea cu care îi acontaseşi bunăvoinţa.

ARABELLA: Eşti nebun! În clipa aceea nu era nimic între noi...

ŞTEFAN *(calm)*: Gîndeşte-te bine...

ARABELLA *(îşi aminteşte)*: A, da!... Ai dreptate... M-a sărutat în biroul lui, cu forţa... o singură dată. Şi pe batistă era ruj, nu sînge.

ŞTEFAN: Indiferent. Pentru mine, erau acolo buzele tale mototolite peste monograma lui...

ARABELLA: Nu înţeleg pentru ce toate lucrurile astea nu mi le-ai spus atunci...

ŞTEFAN *(sec)*: Trăia, Mona!

ARABELLA: Asta nu te-a împiedicat să te însori la o lună după moartea ei. Şi cu cine!

ŞTEFAN: Cu fosta logodnică a bărbatului tău... Cea căreia te-ai grăbit să-i iei locul...

ARABELLA: Eu m-am măritat după nunta ta.

ŞTEFAN: Dar eu văzusem batista înainte. Şi tot înainte văzusem pe Zălaru, după celebrul vostru dejun din separeu,

la „Capșa". Își sugea boabele de icre negre rămase în cariile dentare și-ți descria anatomia. Îi priveam labele cu care te mîngîiase și cu care te reconstituia în spațiu, sub ochii triviali ai lui Panțîru. Era încîntat... era exuberant... În sfîrșit, porcul, pusese rîtul pe-un mărgăritar... Își grohăia beatitudinea...

ARABELLA: Se lăuda! Atunci nu s-a întîmplat absolut nimic...

ȘTEFAN: N-are importanță! Anticipa! Important era că tu... *(cu ură conștientă, tăioasă. Fără pic de lirism)* lumina singurătății mele morale... parfumul pe care nu l-am turnat pe haine și m-am mulțumit numai să-l aspir, din respect pentru substanța lui, tu, lavaliera romantică a ultimei și singurei mele tinereți, atît izbutiseși să ajungi. O femeie „mișto", rătăcită între labele unui slujnicar, într-o cabină separată de restaurant.

ARABELLA *(se ridică jignită)*: Dacă asta e tot ce crezi despre mine, e inutil să mai continuăm. Mă duc.

ȘTEFAN: Nu poți să pleci de-aici decît cînd vreau eu...

ARABELLA: Cine-a spus asta?

ȘTEFAN: Eu! Ești în interes de serviciu...

ARABELLA: Ce-nțelegi prin asta?

ȘTEFAN: Ești prețul restituirii documentului. *(Rău, cu voluptate.)* Ești contravaloarea libertății idolului tău... De aceea te-a trimis aci... Să-i obții reabilitarea în brațele mele.

ARABELLA *(un țipăt)*: Minți!

ȘTEFAN *(același joc)*: Cheamă-l la telefon și verifică...

ARABELLA *(rămîne o clipă, zăpăcită. A căzut pe scaun)*: Și tu ai primit?

ȘTEFAN *(calm, iarăși)*: Eu am cerut... E singura condiție pe care i-am pus-o. Tu, sau pușcăria!...

ARABELLA *(zdrobită)*: Ștefane! De ce-ai făcut asta?

ȘTEFAN *(calm mereu)*: Lucrurile pornesc foarte de departe... *(Se duce la birou și caută la mapa cu „documente" ceva. Ia o scrisoare și vine cu ea spre Arabella.)* Am aci scrisoarea pe care mi-a lăsat-o Mona cînd și-a zburat creierii... Aici scrie pentru ce s-a omorît... Cine a omorît-o cu adevărat... Cine i-a pus revolverul în tîmplă și i-a

apăsat degetul pe trăgaci... Citește... *(Îi întinde scrisoarea.)*

ARABELLA: Nu... nu mai e nevoie... Acuma cred tot...

ȘTEFAN *(se duce și pune scrisoarea la loc)*: Tot îl mai iubești?

ARABELLA *(tace, puțin. Își stăpînește cît poate plînsul. Îl privește drept, decis)*: Sînt la dispoziția ta...

ȘTEFAN *(o clipă e deconcertat. Apoi calm)*: Dezbracă-te!

ARABELLA: Aici? *(Se ridică.)*

ȘTEFAN: Nu! În odaia Tiței!... *(I-o indică cu un gest.)*

ARABELLA *(cu o privire dură)*: Preferam un grajd... *(Trece, dreaptă, spre odaia Tiței.)*

ȘTEFAN: Ți-am pregătit o pijama neagră. E culoarea mea erotică... Cînd ești gata, te-ntorci... *(Un gest către covor.)* E un covor foarte bun pentru dragoste.

(Arabella își mușcă plînsul, împinge ușa și intră. Ștefan sună. Duță intră imediat.)

ȘTEFAN: Adu șampanie!

DUȚĂ: Da, domnule director. *(Iese.)*

(Ștefan avansează un bar portativ, care se află într-un colț. Îl deschide și scoate diferite sticle cu băuturi: whisky, coniac, gin... Scoate și pregătește pahare potrivite pentru fiecare fel de băutură. Duță intră cu frapiera, paharele etc. Aranjează totul: fisticuri, migdale sărate etc. Sună telefonul.)

ȘTEFAN *(ia receptorul)*: Allo! Nu, doamnă! Soția mea nu e acasă. E la un chef în oraș cu crai... Nu, doamnă! Eu nu fac farse la telefon... Cel mult, le răspund. *(Închide. Telefonul sună din nou imediat. Ștefan ia receptorul și ascultă ce i se spune, amuzat.)* De ce faceți spirite, doamnă, pe același calapod? Mă obligați să scot telefonul din priză. *(Ceea ce face.)*

ARABELLA *(intră. E îmbrăcată într-o pijama neagră, pe care s-a căsnit s-o facă cît mai decentă. În picioare a păstrat pantofii ei, interpreta acestui personaj avînd grijă să stabilească, prealabil, un raport estetic între pantofii proprii, cu care vine din oraș și pijamaua „de ocazie", pe care o îmbracă la Balint)*: Sînt gata... *(Rămîne în ușă.)*

ŞTEFAN: Poftim! *(O invită cu un gest.)* Eşti mult mai atrăgătoare cînd eşti îmbrăcată. *(O priveşte toată, neelegant.)*
ARABELLA: Te previn că sînt hotărîtă să suport toate necuviinţele.
ŞTEFAN: Un pahar de şampanie? Un coniac? Gin? Whisky?
ARABELLA: Mulţumesc! Nu e nevoie...
ŞTEFAN: Curcanii se ameţesc cu rom înainte de tăiere...
ARABELLA: Vreau să fiu perfect conştientă de propriul meu masacru.
ŞTEFAN: Eşti sadică.
ARABELLA: Sînt indiferentă! *(Se aşază, face un gest către portţigaretul pe care l-a lăsat pe o mobilă, în apropiere...)* Mai am timp, să fumez o ţigară?
ŞTEFAN: De graţie, da... *(Se aşază şi o priveşte. Arabella fumează... Ochii-i se umezesc, discret, cînd — în sfîrşit — se uită la el...)* De ce plîngi?
ARABELLA: Ţi se pare! Mi-a dat fum în ochi... *(Se domină.)*
ŞTEFAN *(scoate din buzunar documentul, după o pauză)*: Poftim! *(I-l întinde.)*
ARABELLA: Ce e asta?
ŞTEFAN: Preţul sacrificiului d-tale... Contractul.
ARABELLA: Eu primesc plata după...
ŞTEFAN: Ai încredere?
ARABELLA: Desăvîrşită! Bandiţii ţin mai mult la onoare decît oamenii cinstiţi.
ŞTEFAN: E o remarcă foarte justă... *(Rar, privind-o adînc.)* Bandiţii sînt uneori şi gentlemeni... *(Rupe contractul bucăţele în timpul replicilor.)* Soţul dumitale, în acest moment, a redevenit un om de onoare, liber şi atotputernic... *(Rupe.)* Domnul Ilie Borcănescu — ex-socrul meu — a recîştigat cele o sută de milioane pe care i le furasem... *(Rupe.)* D-voastră, aţi redevenit o doamnă, căreia îi cer iertare că mi-am îngăduit s-o privesc o clipă în pijama... *(Rupe tot şi aruncă ultimele fărîme pe jos...)* Iar eu am redevenit ceea ce am fost întotdeauna...
ARABELLA *(cu putere, cu convingere, cu bucurie)*: Un om bun! Un om generos! Un om drept...
ŞTEFAN: Nu! Un om sărac... un anonim... un ratat... *(Vrea să-şi toarne un coniac.)*

ARABELLA *(îl împiedică, venind lîngă el şi apucîndu-l de umeri)*: Ştefane! Ştefane! Ştefan al meu!... Cum să-ţi mulţumesc? Uite, privirea asta bună, pe care o văd acum în ochii tăi, îmi redă încrederea în oameni, în viaţă, în tine, care, ai fost totdeauna pentru mine dincolo de oameni şi de viaţă... Ştefane! Să nu crezi că ceea ce am consimţit să fac era pentru soţul meu... ca să-l scap... ca să-l redau societăţii şi vieţii mele... Pentru mine, omul acesta a murit în clipa cînd am înţeles că m-a trimis la tine în loc să se împuşte. Cum aş putea iubi un om care, în clipa cînd mă ştie cu tine, aşteaptă liniştit acasă să-i aduc libertatea, cu preţul pe care îl cunoaşte şi pe care l-a tocmit.

ŞTEFAN: Atunci de ce-ai primit tîrgul?

ARABELLA: Ca să mă pedepsesc, Ştefane. Să-mi pedepsesc carnea care a greşit ca să te doară atît. Carnea care te-a înşelat şi pe care vreau s-o sfîşiu de pe mine, pînă o rămîne din ea numai sufletul — gol, curat — sufletul, care nu te-a înşelat niciodată... *(Fune capul pe umărul lui.)* Iartă-mă, Ştefane, că nu te-am înţeles, că n-am ştiut să te aştept pînă ai fi crezut că trebuie să vii... să-mi vii.

ŞTEFAN *(liniştit. Îi mîngîie părul)*: Acum e tîrziu, Arabella! Dincolo de zidurile casei acesteia, mîine, viaţa ne va înghiţi din nou pe amîndoi. Mîine, eu nu mai sînt nimeni şi nimic. Mîine, haita — scăpată din capcană — îşi va arăta iarăşi colţii ascuţiţi de nemîncare...

ARABELLA: Mîine, nu va şti nimenea nimic. Eu n-o să vorbesc. Îi telefonez acuma chiar lui Zălaru că nu accept tîrgul, că viaţa mea lîngă el s-a sfîrşit din clipa asta, cu sau fără voia lui. Mîine, vei fi mai tare ca azi, Ştefane! fiindcă toţi ştiu că documentul e la tine... Te vor teme şi se vor gudura pe lîngă tine mai departe... Tu meriţi să fii ce eşti. Fiindcă puterea ta ştiu că va fi a celor slabi... că averea ta va fi bogăţia lor... Iar eu voi fi fericită să împart cu tine ceasurile care ne-au mai rămas şi mai ales pe cele care ni le-am furat...

ŞTEFAN: Arabella mea... *(O sărută lung.)*

ARABELLA *(cu o suprcmă înălţare)*: Vreau să fiu a ta, Ştefane!...

ŞTEFAN: Dragostea mea! *(O ia în braţe.)*

SILVIA *(deschide violent ușa dinspre oficiu, cu revolverul în mînă. Îl ţinteşte pe Ştefan)*: N-o să fii fericit, cîine.
ARABELLA *(dă un ţipăt... Degajează de lîngă Ştefan)*: Nu!
SILVIA *(scapă revolverul din mînă. Revolverul cade pe un scaun, alături. Rămîne, năucă, în locul unde a ajuns în drum spre Ştefan... Uşa dinspre oficiu a rămas deschisă)*: Pentru ea m-ai trimis să fur... m-ai trimis să fur... să-mi spurc carnea şi să-mi sînger inima... Pentru ea ţi-ai ucis nevasta... pentru ea ai furat şi ai chinuit...
ARABELLA: Ştefane! E nebună!
SILVIA: Da. Nebună de dragoste, doamnă! Nebună de lacrimi... Nebună de durere. Dacă m-ar fi omorît, n-ar fi fost nimic. Dar omul acesta mi-a ucis inima.
ŞTEFAN *(pe un ton de iluminat, în crescendo continuu)*: Haide, domnişoară! Ia revolverul şi trage!... Trage!... Ce mai aştepţi? În sfîrşit! Văd şi eu primul gest de revoltă... Primul, în ticăloşia în care trăiesc... Nu-l opri la jumătate! Trage, fetiţo!... De ce rabzi? De ce răbdaţi? De ce suferiţi mereu, de la puternici, de la hoţi, de la răi? De ce nu muşcaţi pumnul care vrea să vă gîtuie? De ce nu despicaţi cu barda ţeasta în care încolţesc gîndurile împotriva voastră. Ce-am făcut eu cu tine, fac puternicii cu voi toţi... cei mici, cei harnici, cei curaţi, cei umili. Vă adorm cu prafuri dulci, ca să vă rupă oasele şi sufletele pe canapelele tuturor Borcăneştilor din lume! Muriţi de foame, în timp ce ei îşi rîgîie belşugul... Spinările voastre încovoiate de muncă se arcuiesc în burţile umflate de trîndăvie!... Haide, fetiţo! *(Silvia, ca hipnotizată, începe să întindă — pe replici — mîna spre revolver.)* Nu ezita... *(Ştefan îi urmăreşte mîna, cu ochi ficşi, de nebun liniştit.)* Trage, Silvia!... Glonţul tău va fi simbolic... Va intra în capul meu, ca să vîjîie tîmplele unei lumi întregi... Aceea care vă fură, vă spurcă, vă exploatează... Care trebuie să dispară sub trăsnetul dreptăţii voastre... Haide... Pune mîna pe armă... Dacă nu mă împuşti acuma, mîine voi fi iarăşi fericit... Şi eu n-am dreptul să fiu fericit... Pentru că sînt bun şi omul bun trebuie să ispăşească...

ARABELLA *(observă gesturile mecanice ale Silviei din ce în ce mai apropiate de revolver)*: Ştefane!...

ŞTEFAN *(cu ochii numai la Silvia)*: Haide, domnişoară, pentru D-zeu! Ai curajul dreptăţii dumitale. Trage!... Haide... Ocheşte...

SILVIA *(sub sugestia lui, apucă revolverul)*.

ŞTEFAN: De ce-ţi tremură mîna? Trage, Silvia... Trage...

Arabella face un pas spre el. Glonţul porneşte, o dată cu urletul Arabellei, care a văzut degetul apăsîndu-se pe trăgaci. Ştefan cade mort pe canapea, cu un surîs de mare satisfacţie încremenit pe buze. Cel cu care a murit.)

DUŢĂ *(intră în goană, înnebunit, dinspre oficiu. Într-o clipă se lămureşte. Se repede la cadavru)*: Ştefănică al nenii!... De-aia te-am crescut mare?.. *(Îngenunche lîngă mort.)*

(Arabella dispare în dormitor în timpul replicilor lui Duţă. Silvia a rămas, înnebunită, în locul de unde a tras. E ţeapănă, lividă, ca un om căruia tot sîngele i s-a scurs în pămînt.)

DUŢĂ *(întinde încet cadavrul pe canapea, îi închide ochii, îi împreunează mîinile, apoi se pleacă şi i le sărută. Se întoarce şi priveşte cu milă spre Silvia)*: Dumneata?

SILVIA *(confirmă, năucă, din cap)*.

DUŢĂ: Dumnezeu să te ierte... *(Ia revolverul de jos şi îl pune lîngă mort.)*

(Silvia priveşte absentă tot ce se întîmplă.)

BARBU *(intră din fund. Priveşte o clipă tabloul, aiurit. Apoi se apropie de Ştefan. Ţipă)*: Fănică!... *(Îl zguduie.)* Fănică! *(Lui Duţă, tare.)* Ce e asta? *(Îl zgîlţîie.)*

DUŢĂ: S-a împuşcat adineauri... *(Cu ochii în lacrimi.)*

BARBU *(se apropie de mort)*: Ce-ai făcut, Fănică? *(Fără nici un fel de patetism.)* M-ai lăsat să plec singur la Paris... *(Se uită lung la el.)*

(Silvia îngenunche în locul unde se află şi îşi împreună mîinile deasupra lui, ca pentru rugăciune.)

BARBU: Stinge luminile, Duţă!

(Duţă stinge luminile.)

BARBU: Am să-i spun ceva, pe întuneric... Sssstii... Numai lui. *(Se așază lîngă cadavru și începe să fluiere foarte încet, imitînd acordeoanele din Montmartre: „Sur les Boulevards de Barbès à Clichy". (După primele măsuri, se aude o detunătură, din dormitor.)*

(Silvia se roagă, fără să clipească.)

DUȚĂ: Conița Arabella... Era dincolo în odaie!... *(Aleargă în dormitor).*

BARBU *(se pleacă la urechea lui Ștefan și îi șoptește)*: Fănică! Arabella a plecat cu tine!... *(Reia cîntecul încet, ca un ecou depărtat, pînă cînd se lasă, foarte încet)*

C o r t i n a